

**Sprawozdanie Zarządu
z działalności Podkarpackiego
Banku Spółdzielczego
za 2018 r.**

Spis treści

1. Podstawowe informacje o Podkarpackim Banku Spółdzielczym	6
1.1 Dane identyfikacyjne Banku	6
1.2 Zebranie Przedstawicieli	6
1.3 Rada Nadzorcza	7
1.4 Zarząd	8
1.5 Sprawy członkowskie	9
1.6 Dane o strukturze organizacyjnej	9
1.7 Misja, wizja i cele strategii w latach 2019 – 2023	11
1.8 Najważniejsze wydarzenia 2018 roku	11
1.9 Informacje o zmianach w powiązaniach organizacyjnych lub kapitałowych Banku z innymi podmiotami	12
2. Zewnętrzne uwarunkowania działalności	13
2.1 Otoczenie makroekonomiczne	13
2.2 Sytuacja w sektorze bankowym w 2018 roku	13
2.3. Inne czynniki zewnętrzne wpływające na działalność Banku	14
2.4 Tendencje w gospodarce polskiej i światowej w 2019 roku	17
3. Rozwój organizacyjny, infrastrukturalny i technologiczny	20
3.1 Zmiany organizacyjne	20
3.2 Organizacja i sieć placówek	21
3.3 Zarządzanie zasobami ludzkimi	21
3.4 Nakłady inwestycyjne	22
3.5 Rozwój IT	22
4. Działalność Podkarpackiego Banku Spółdzielczego	23
4.1 Cele działalności Banku	23
4.2 Podstawowe segmenty działalności Banku	24
4.3 Podstawowe produkty i usługi oferowane przez Bank	27
4.4 Zmiany w ofercie produktowej Banku	27
4.5 Działania sprzedażowe	29
4.6 Informacje o zmianach na rynku, z uwzględnieniem podziału na podmioty	30
4.7 Działalność marketingowa i public relations	31
4.8 Współpraca z podmiotami zależnymi	32
4.9 Główni konkurenci Banku	33
5. Sytuacja finansowa	33
5.1 Aktywa Banku	33
5.2 Pasywa Banku	34
5.3 Rachunek zysków i strat	35
5.4 Objaśnienia różnic pomiędzy uzyskanymi wynikami finansowymi a wcześniej zatwierdzonym planem finansowym, jeżeli co najmniej jedna z pozycji składających się na wynik finansowy różni się w znacznym stopniu w stosunku do pozycji z planu finansowego	36
5.5 Fundusze własne Banku	37

5.6 Inwestycje kapitałowe oraz aktywa trwałe finansowe.....	39
5.7 Podstawowe wskaźniki.....	41
5.8 Dodatkowe informacje finansowe	42
5.9 Uwarunkowania realizacji wyniku finansowego w 2018 roku	44
5.10 Ocena - wraz z jej uzasadnieniem - dotycząca zarządzania zasobami finansowymi, ze szczególnym uwzględnieniem zdolności wywiązywania się z zaciągniętych zobowiązań oraz określenie ewentualnych zagrożeń i działań, jakie Bank podjął lub zamierza podjąć w celu przeciwdziałania tym zagrożeniom	45
5.11 Istotne zdarzenia wpływające na sytuację jednostki, jakie wystąpiły po dniu bilansowym, ale przed zatwierdzeniem sprawozdania finansowego	45
5.12 Informacja na temat tego, czy jednostka powoduje lub nie powoduje istotnego zagrożenia dla funkcjonowania środowiska naturalnego	45
6. Zarządzanie ryzykiem	45
6.1 Podstawowe zasady i struktura zarządzania ryzykiem.....	45
6.2 Zarządzanie ryzykiem kredytowym	46
6.3 Zarządzanie ryzykiem rynkowym i ryzykiem płynności	47
6.4 Zarządzanie ryzykiem operacyjnym oraz ryzykami pokrewnymi	51
6.5 Ryzyko braku zgodności.....	52
6.6 Pozostałe ryzyka	52
6.7 Zarządzanie kapitałem.....	54
8.Zasady Ładu Korporacyjnego.....	56
9. Pozostałe informacje	56
10.Perspektywy na przyszłość	56
11. Ryzyko kontynuacji działalności Jednostki	58
12. Informacje niefinansowe	58

1. Podstawowe informacje o Podkarpackim Banku Spółdzielczym

1.1 Dane identyfikacyjne Banku

- Pełna nazwa Banku: Podkarpacki Bank Spółdzielczy
- Forma prawna: Spółdzielnia
- Bank działa na podstawie: Ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, Prawa bankowego, Prawa spółdzielczego.
- Bank został wpisany do rejestru sądowego dnia 24 września 2001 roku przez Sąd Rejonowy w Rzeszowie Wydział Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS 0000047309, ostatniego wpisu dokonano dnia 6 lipca 2018 roku
- Numer REGON: 000507532
- Numer NIP: 6870011462
- Bank, zgodnie ze Statutem prowadzi działalność na terenie całego kraju
- Fundusze własne ogółem na dzień 31.12.2018 r. 114 048 176,49 zł
- Adres siedziby: 38-500 Sanok, ul. Mickiewicza 7
- Telefon: (13) 46 55 800
- Fax: (13) 46 55 801
- Adres strony internetowej Banku: <https://www.pbsbank.pl/>
- Podkarpacki Bank Spółdzielczy przez cały 2018 r. działał w zrzeszeniu z Bankiem Polskiej Spółdzielczości S.A. w Warszawie
- Przedmiotem działalności Banku według PKD jest:
 - 6419Z Pozostałe pośrednictwo pieniężne,
 - 6499Z Pozostała finansowa działalność usługowa, gdzie indziej niesklasyfikowana, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych,
 - 6810Z Kupno i sprzedaż nieruchomości na własny rachunek,
 - 6622Z Działalność Agentów i Brokerów ubezpieczeniowych,
 - 6630Z Działalność związana z zarządzaniem funduszami,
 - 6612Z Działalność maklerska związana z rynkiem papierów wartościowych i towarów giełdowych,
 - 6209Z Pozostała działalność usługowa w zakresie technologii informatycznych i komputerowych,
 - 6619Z Pozostała działalność wspomagająca usługi finansowe, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych.

1.2 Zebranie Przedstawicieli

Zebranie Przedstawicieli jest najwyższym organem Banku zwoływanym przez Zarząd przynajmniej raz w roku w ciągu 6 miesięcy po upływie roku obrotowego.

W 2018 roku Zebranie Przedstawicieli odbyło się w dniu 21 czerwca 2018 roku. Wzięło w nim udział 69 delegatów spośród 70 delegatów wybranych na Zebraniach Grup Członkowskich.

W trakcie Zebrania Przedstawicieli podjęto następujące uchwały:

- uchwała nr 1/2018 w sprawie wyboru Przewodniczącego Zebrania Przedstawicieli,
- uchwała nr 2/2018 w sprawie wyboru Sekretarza Zebrania Przedstawicieli,
- uchwała nr 3/2018 w sprawie zatwierdzenia Porządku obrad Zebrania Przedstawicieli oraz Regulaminu Zebrania Przedstawicieli,
- uchwała nr 4/2018 w sprawie wyboru Komisji mandatowo – skrutacyjnej,
- uchwała nr 5/2018 w sprawie wyboru Komisji ds. odpowiedzialności Rady Nadzorczej,

- uchwała nr 6/2018 w sprawie zatwierdzenia Sprawozdania Rady Nadzorczej,
- uchwała nr 7/2018 w sprawie zatwierdzenia rocznego sprawozdania Zarządu za rok 2017,
- uchwała nr 8/2018 w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego Banku za 2017 rok obrotowy,
- uchwała nr 9/2018 w sprawie określenia sposobu zaliczenia wyniku lat ubiegłych oraz pokrycia straty za 2017 rok obrotowy,
- uchwała nr 10/2018 w sprawie udzielenia absolutorium członkowi zarządu p.o. Prezesa Zarządu Podkarpackiego Banku Spółdzielczego Pani Monice Krawczyk,
- uchwała nr 11/2018 w sprawie udzielenia absolutorium Wiceprezesowi Zarządu Podkarpackiego Banku Spółdzielczego Pani Agacie Niemczyk,
- uchwała nr 12/2018 w sprawie udzielenia absolutorium Wiceprezesowi Zarządu Podkarpackiego Banku Spółdzielczego Panu Wojciechowi Błażowi,
- uchwała nr 13/2018 w sprawie udzielenia absolutorium Wiceprezesowi Zarządu Podkarpackiego Banku Spółdzielczego Panu Januszowi Matuszowi,
- uchwała nr 14/2018 w sprawie udzielenia absolutorium Przewodniczącemu Rady Nadzorczej oddelegowanemu do czasowego wykonywania obowiązków Wiceprezesa Zarządu, Panu Tadeuszowi Szałankiewiczowi,
- uchwała nr 15/2018 w sprawie udzielenia absolutorium Wiceprezesowi Zarządu Podkarpackiego Banku Spółdzielczego Panu Maciejowi Frankiewiczowi,
- uchwała nr 16/2018 w sprawie oceny polityki wynagradzania Banku,
- uchwała nr 17/2018 w sprawie oznaczenia najwyższej sumy zobowiązań Banku na 2018 rok obrotowy,
- uchwała nr 18/2018 w sprawie ustalenia liczby członków Rady Nadzorczej na kadencję w latach 2018-2022,
- odczytanie Protokołu Komisji Mandatowo – Skrutacyjnej z wyników głosowania w sprawie wyboru członków Rady Nadzorczej na kadencję w latach 2018-2022 wraz z ogłoszeniem uchwały nr 19/2018 w sprawie wyboru członków Rady Nadzorczej na kadencję w latach 2018-2022,
- uchwała nr 20/2018 w sprawie ustalenia zasad wynagradzania dla Przewodniczącego oraz członków Rady Nadzorczej,
- uchwała nr 21/2018 w sprawie zmian w Statucie Banku i wprowadzeniu tekstu jednolitego Statutu,
- uchwała nr 22/2018 w sprawie zmian w „Regulaminie działania Rady Nadzorczej”,
- uchwała nr 23/2018 w sprawie zbycia nieruchomości.

1.3 Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza jest statutowym organem Banku sprawującym kontrolę i nadzór nad jego działalnością. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad sprawami Banku w imieniu wszystkich udziałowców, kierując się przy wykonywaniu swoich zadań dbałością o prawidłowe i bezpieczne działanie Banku. Członków Rady Nadzorczej wybiera Zebranie Przedstawicieli spośród osób reprezentujących udziałowców Banku.

Rada Nadzorcza Banku w okresie od 01.01.2018 roku do 21.06.2018 roku działała w następującym składzie:

- Tadeusz Szałankiewicz,
- Wojciech Schmidt,
- Edyta Dziadosz,
- Mieczysław Bieda,
- Stanisław Łobodziński,
- Antoni Mazur,
- Wiesław Pietryka,

- Elżbieta Sawczuk,
- Jan Włodyka.

Na mocy Uchwały Zebrania Przedstawicieli nr 19/2018 z dnia 21 czerwca 2018 r. dokonano wyboru członków Rady Nadzorczej na kadencję w latach 2018-2022. W skład Rady Nadzorczej weszli:

- Stanisław Łobodziński,
- Edyta Dziadosz,
- Tadeusz Szałankiewicz,
- Jan Włodyka,
- Antoni Mazur,
- Wojciech Schmidt,
- Robert Sokołowski,
- Marek Fejdasz,
- Łucjan Wota.

Posiedzenia Rady Nadzorczej Banku odbywały się w razie potrzeby. W ciągu roku 2018 odbyło się 10 protokołowanych posiedzeń, na których podjęto 58 uchwał.

1.4 Zarząd

Zarząd Banku jest statutowym, kolegialnym organem Banku, który kieruje działalnością Banku i reprezentuje Bank na zewnątrz. Wewnętrzny podział kompetencji w Zarządzie Banku ustala Zarząd, a zatwierdza Rada Nadzorcza.

W okresie od 01.01.2018 roku do 12.04.2018 roku Zarząd pracował w składzie:

- Monika Krawczyk – p.o. Prezes Zarządu,
- Agata Niemczyk – Wiceprezes Zarządu,
- Maciej Frankiewicz – Wiceprezes Zarządu,
- Rafael Lelito – Wiceprezes Zarządu.

W związku z rezygnacją z funkcji Wiceprezesa Zarządu złożoną w dniu 12.04.2018 r. przez Pana Macieja Frankiewicza, Zarząd pracował w składzie:

- Monika Krawczyk – p.o. Prezes Zarządu,
- Agata Niemczyk – Wiceprezes Zarządu,
- Rafael Lelito – Wiceprezes Zarządu

Na mocy Uchwały Rady Nadzorczej nr 50/2018 z dnia 16.11.2018 r. ze skutkiem od 17.11.2018 r. w skład Zarządu została powołana:

- Jolanta Pytlowany – Członek Zarządu, Dyrektor Zarządzający Departamentem Ryzyk i Analiz,

zaś na mocy Uchwały Rady Nadzorczej nr 51/2018 z dnia 16.11.2018 r. ze skutkiem od 01.12.2018 r. w skład Zarządu został powołany:

- Tomasz Seweryn – Wiceprezes Zarządu.

W ciągu 2018 roku odbyło się 51 protokołowanych posiedzeń, na których podjęto 280 uchwał.

1.5 Sprawy członkowskie

Na dzień 31.12.2018 r. liczba członków Podkarpackiego Banku Spółdzielczego wynosiła 11 645, w tym: osoby fizyczne – 11 518, osoby prawne: 127.

Wyszczególnienie (w tys. zł)	31.12.2017	31.12.2018
Fundusz udziałowy:	21 236 320,00 zł	21 440 580,00 zł
w tym fundusz udziałowy osób prawnych	13 371 880,00 zł	13 419 880,00 zł
Średnia kwota udziału przypadająca na 1 Członka PBS (osoby fiz.)	709,40 zł	696,36 zł
Średnia kwota udziału przypadająca na 1 osobę prawną	114 289,57 zł	105 668,35 zł

1.6 Dane o strukturze organizacyjnej

Strukturę organizacyjną Banku tworzą jednostki organizacyjne: Centrala, Oddziały Banku, Oddziały Operacyjne (A) i (B) i Punkty Obsługi Klienta oraz komórki organizacyjne stanowiące wewnętrzny element struktury jednostek organizacyjnych. W Centrali Banku komórkami organizacyjnymi są: Departamenty, Biura, Sekcje, Centrum Korporacyjne, Samodzielne Stanowiska Pracy, zaś w Oddziale Banku oraz Oddziale Operacyjnym (A) komórkami organizacyjnymi są: Sekcje, Samodzielne Stanowiska Pracy.

Ranga poszczególnych jednostek i komórek organizacyjnych uzależniona jest od zakresu realizowanych zadań, rozmiarów wykonywanych czynności i wielkości zatrudnienia.

Podstawową strukturę organizacyjną Banku tworzą następujące jednostki organizacyjne:

- 1) Centrala Banku: Sanok ul. Mickiewicza 7,
- 2) Oddziały Banku:
 - 1) Oddział w Sanoku ul. Kościuszki 22,
 - 2) Oddział w Brzozowie ul. Mickiewicza 26,
 - 3) Oddział w Krośnie ul. Tysiąclecia 3,
 - 4) Oddział w Rzeszowie ul. Podwłocze 21,
 - 5) Oddział w Dębicy ul. Strażacka 9,
- 3) Oddziały Operacyjne (A):
 - 1) Oddział Operacyjny w Zarszynie ul. Bieszczadzka 15,
 - 2) Oddział Operacyjny w Lesku ul. Plac Konstytucji 3 Maja 14,
 - 3) Oddział Operacyjny w Dydni 225,
 - 4) Oddział Operacyjny w Haczowie 573,
 - 5) Oddział Operacyjny w Miejscu Piastowym ul. Krośnieńska 5b,
 - 6) Oddział Operacyjny w Dukli ul. Kościuszki 9,
 - 7) Oddział Operacyjny w Jaśle ul. Kościuszki 38,
 - 8) Oddział Operacyjny w Łańcucie ul. Królowej Elżbiety 2,
 - 9) Oddział Operacyjny w Przemyślu ul. Mickiewicza 4,
 - 10) Oddział Operacyjny w Mielcu ul. Jagiellończyka 13,
 - 11) Oddział Operacyjny w Jarosławiu ul. Grunwaldzka 18,
 - 12) Oddział Operacyjny w Domaradzu 314,
- 4) Oddziały Operacyjne (B):
 - 1) Oddział Operacyjny w Besku ul. Podkarpacka 5,
 - 2) Oddział Operacyjny w Brzozowie, ul. Kościuszki 63,
 - 3) Oddział Operacyjny w Ropczycach, ul. Barbary 5,
 - 4) Oddział Operacyjny w Sędziszowie Małopolskim ul. 3 Maja 47,
 - 5) Oddział Operacyjny w Polańczyku, ul. Wiejska 2,

- 6) Oddział Operacyjny w Ustrzykach Dolnych, ul. 29 Listopada 2,
 - 7) Oddział Operacyjny w Kolbuszowej, ul. Plac Wolności 32,
 - 8) Oddział Operacyjny w Rzeszowie, ul. Bohaterów 4,
 - 9) Oddział Operacyjny w Rzeszowie, ul. 8 Marca 1,
 - 10) Oddział Operacyjny w Strzyżowie, ul. Rynek 4,
 - 11) Oddział Operacyjny w Leżajsku, ul. Mickiewicza 66,
 - 12) Oddział Operacyjny w Korczynie ul. Spółdzielcza 3,
 - 13) Oddział Operacyjny w Krośnie, ul. Czajkowskiego 94,
- 5) Punkty Obsługi Klienta:
- 1) Punkt Obsługi Klienta w Brzostku ul. Rynek 5,
 - 2) Punkt Obsługi Klienta w Iwoniczu Zdroju al. Słoneczna 7,
 - 3) Punkt Obsługi Klienta w Grabownicy 601,
 - 4) Punkt Obsługi Klienta w Jasienicy Rosielnej 255a,
 - 5) Punkt Obsługi Klienta w Lesku, ul. Rynek 1,
 - 6) Punkt Obsługi Klienta w Nowotańcu 16,
 - 7) Punkt Obsługi Klienta w Rzepedzi 19,
 - 8) Punkt Obsługi Klienta w Rzeszowie, ul. Rejtana 67,
 - 9) Punkt Obsługi Klienta w Sanoku, ul. Krakowska 2,
 - 10) Punkt Obsługi Klienta w Sanoku, ul. Traugutta 9,
 - 11) Punkt Obsługi Klienta w Sanoku, ul. Rynek 1,
 - 12) Punkt Obsługi Klienta w Sanoku, ul. 3 Maja 10,
 - 13) Punkt Obsługi Klienta w Sanoku, ul. Lipińskiego 18,
 - 14) Punkt Obsługi Klienta w Sanoku, ul. Jana Pawła II 31B,
 - 15) Punkt Obsługi Klienta w Sanoku, ul. Kochanowskiego 25,
 - 16) Punkt Obsługi Klienta w Przemyślu, ul. Topolowa 7,
 - 17) Punkt Obsługi Klienta w Mielcu, ul. Głowackiego 5,
 - 18) Punkt Obsługi Klienta w Nowosielcach 292,
 - 19) Punkt Obsługi Klienta w Dębicy, ul. Piłsudskiego 20,
 - 20) Punkt Obsługi Klienta w Dębicy, ul. Parkowa 28,
 - 21) Punkt Obsługi Klienta w Jodłowej 16,
 - 22) Punkt Obsługi Klienta w Tyrawie Wołoskiej 175
 - 23) Punkt Obsługi Klienta w Zagórzul. Piłsudskiego 55,
 - 24) Punkt Obsługi Klienta w Czarnej ul. Konarskiego 1a
 - 25) Punkt Obsługi Klienta w Olszanicy 210,
 - 26) Punkt Obsługi Klienta w Baligrodzie, ul. Plac Wolności 21,
 - 27) Punkt Obsługi Klienta w Bukowsku 289,
 - 28) Punkt Obsługi Klienta w Komańczy 65,
 - 29) Punkt Obsługi Klienta w Wojaszówce 31a.

1.7 Misja, wizja i cele strategii w latach 2019 – 2023

Misją Podkarpackiego Banku Spółdzielczego jest **utrzymanie statusu instytucji bezpiecznej i przyjaznej dla klientów, świadczącej wysokiej jakości usługi finansowe oraz wspierającej lokalną przedsiębiorczość**. Celem funkcjonowania Podkarpackiego Banku Spółdzielczego jest systematyczne umacnianie pozycji rynkowej poprzez budowę silnych i długookresowych relacji z Klientami przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii i kanałów dystrybucji.

Wizją Podkarpackiego Banku Spółdzielczego jest bycie liczącym się na rynku lokalnym bankiem, nowoczesnym w zaspokajaniu potrzeb finansowych swoich klientów, dbającym o zapewnienie wysokich standardów zarówno w zakresie obsługi klienta, jak i bezpieczeństwa. Podkarpacki Bank Spółdzielczy będzie funkcjonować przede wszystkim na rynku detalicznym oraz rynku średnich, małych i mikro przedsiębiorstw. Celem Banku jest również utrzymanie pozycji solidnego pracodawcy.

Bank łączy innowacyjne podejście do bankowości, uwzględniając nowoczesne technologie i tradycyjne zasady, kierując się nimi od początku swojej działalności i jednocześnie oferując usługi na najwyższym poziomie.

Wartościami priorytetowymi dla Banku są:

- Wiarygodność
- Stabilność
- Bezpieczeństwo
- Innowacyjność
- Satysfakcja Klienta

Celem Podkarpackiego Banku Spółdzielczego jest utrzymanie dotychczasowej pozycji rynkowej z zachowaniem znaczącego udziału w lokalnym rynku usług bankowych.

Nadal aktualna pozostaje kwestia współpracy ze środowiskami lokalnymi, z zachowaniem aspektu opłacalności i oceny poziomu ryzyka podejmowanych przez Bank przedsięwzięć.

Powyższe cele Bank będzie realizował adekwatnie do możliwości finansowych i kapitałowych.

1.8 Najważniejsze wydarzenia 2018 roku

Do najważniejszych zdarzeń w sprawozdawanym okresie należą między innymi:

- 1) Na podstawie art. 22b ust. 12 ustawy z dnia 7 grudnia 2000 roku o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających z dniem 31 grudnia 2018 roku uległa rozwiązaniu Umowa zrzeszenia zawarta przez Bank z Bankiem Polskiej Spółdzielczości S.A. z dnia 22 marca 2002 roku, w związku z odmową przyjęcia Banku do Instytucjonalnego Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS wyrażoną w piśmie Zarządu Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS z dnia 10 grudnia 2018 roku.
- 2) W dniu 12 grudnia 2018 roku Bank zawarł z Bankiem Polskiej Spółdzielczości S.A. porozumienie ramowe na świadczenie usług i czynności, którego zakresem została objęta wszystkie kluczowe obszary współpracy mające dotychczas swoją podstawą w umowie zrzeszenia, w tym m. in. obszar współpracy w zakresie prowadzenia rachunków bankowych, rozliczeń pieniężnych, obrotu dewizowego, transportu wartości pieniężnych.
- 3) W dniu 31 grudnia 2018 roku, Narodowy Bank Polski otworzył dla Banku rachunek rezerwy obowiązkowej, w związku z wnioskiem Banku złożonym w dniu 21 grudnia 2018 roku. Bank uzyskał potwierdzenie Narodowego Banku Polskiego otwarcia rachunku w systemie SORBNET2 w dniu 18 grudnia 2018 roku. Jednocześnie Bank z uwagi na konieczność realizacji pozostałych obowiązków sprawozdawczych uzyskał w terminie do dnia 21 grudnia 2018 roku dostęp do systemów sprawozdawczych Narodowego Banku. Bank uzyskał również dostęp do systemów sprawozdawczych Bankowego Funduszu Gwarancyjnego.
- 4) W IV kwartale 2018 r. Zarząd Banku nawiązał współpracę z dwiema zewnętrznymi kancelariami prawnymi - windykacyjnymi, które jako doświadczone podmioty na rynku wykazujące wysoką skuteczność w odzyskiwaniu wierzytelności m. in. w sektorze banków spółdzielczych i SKOK-ów, zajmują się kompleksową

realizacją działań windykacyjnych. Pierwsze pozytywne efekty tej współpracy zanotowano już w IV kwartale 2018 r.

- 5) Zmiany w składzie Zarządu Banku: w dniu 12 kwietnia 2018 roku, rezygnację z funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku odpowiedzialnego za pion analiz kredytowych, podmiotów zależnych oraz skarbu, złożył Pan Maciej Frankiewicz. W dniu 17 listopada 2018 roku zmianie uległ skład osobowy Zarządu Podkarpackiego Banku Spółdzielczego, w ten sposób, że na mocy Uchwały Nr 50/2018, Rada Nadzorcza Podkarpackiego Banku Spółdzielczego powołała do składu Zarządu Banku Panią Jolantę Pytlowany powierzając jej od dnia 17 listopada 2018 roku, na czas nieokreślony, pełnienie funkcji Członka Zarządu - Dyrektora zarządzającego Departamentem Ryzyk i Analiz, jednocześnie z dniem 1 grudnia 2018 r. na mocy Uchwały Nr 51/2018, Rada Nadzorcza Podkarpackiego Banku Spółdzielczego powołała do składu Zarządu Banku Pana Tomasza Seweryna, powierzając mu na czas nieokreślony, pełnienie funkcji Wiceprezesa Zarządu odpowiedzialnego za obszar analiz kredytowych, skarbu oraz podmiotów zależnych.
- 6) Bank uzyskał pozytywną decyzję Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Rzeszowie z dnia 9 marca 2018 roku, na mocy której uchylono niekorzystną dla Banku decyzję Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Krakowie z dnia 28 lutego 2017 roku, określającą Bankowi łączne za rok 2013 zobowiązanie w podatku dochodowym od osób prawnych w wysokości 4.931.985,00 zł. W związku z uchyloną decyzją Bank otrzymał zwrot całości środków, które zapłacił w wykonaniu decyzji Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w Krakowie wraz z odsetkami.
- 7) W dniu 21 czerwca 2018 roku odbyło się Zebranie Przedstawicieli Podkarpackiego Banku Spółdzielczego. Na mocy podjętych podczas Zebrania Uchwał zmianie uległ skład osobowy Rady Nadzorczej Banku - w związku z upływem 4-letniej kadencji poprzednich członków Rady Nadzorczej powołanych na lata 2014-2018. Bank rozpoczął dystrybucję ubezpieczeń majątkowych i ubezpieczeń na życie Concordia Polska TUW: ubezpieczenia majątkowe MÓJ DOM; indywidualne ubezpieczenia na życie: ŻYCIE KOMFORT, ŻYCIE CASCO, ŻYCIE PLUS; ubezpieczenia komunikacyjne CONCORDIA AUTO; ubezpieczenia turystyczne CONCORDIA TURYSTA oraz ubezpieczenia Ochrony Prawnej, Następstw Nieszczęśliwych Wypadków, a także ubezpieczenia dla Biznesu, jako Agent Ubezpieczeniowy świadczący usługi pośrednictwa ubezpieczeniowego, polegające na wykonywaniu czynności faktycznych i prawnych związanych z zawieraniem umów ubezpieczenia, oraz późniejszego ich wykonywania na podstawie umowy agencyjnej zawartej z Concordia Polska TUW.
- 8) W 2018 r. Bank dokonywał aktualizacji Strategii działania Banku, Polityki kredytowej, zmian w Regulaminie organizacyjnym Banku oraz pozostałych regulacjach wewnętrznych, w tym w szczególności w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym w celu dalszej optymalizacji systemu oraz podnoszenia jakości zarządzania ryzykiem.

1.9 Informacje o zmianach w powiązaniach organizacyjnych lub kapitałowych Banku z innymi podmiotami

Poniższa tabela prezentuje powiązania kapitałowe Banku wg stanu na dzień 31.12.2018 r.

Nazwa podmiotu (nr KRS)	Udział w kapitale	Udział w głosach	uwagi
PBS FINANSE SPÓŁKA AKCYJNA 0000069391	65,446%	65,446%	
PBSPARTNER Sp. z o.o. 0000171485	100 %	100%	
CARMINE INVESTMENTS Sp. z o.o. 0000567864	100 %	100%	
CARMINE INVESTMENTS Sp. z o.o. SKA 0000486334	100 %	100%	W dniu 6 lutego 2019 r. nastąpiło połączenie spółki ze spółką PBS IP Sp. z o.o., tym samym spółka przestała istnieć.

PBS IP Sp. z o.o. 0000582597	100 %	100 %	
SANOCKIE TOWARZYSTWO SPORTOWE SPÓŁKA AKCYJNA 0000596717	45,45%	45,45%	
KLUB HOKEJOWY SANOK SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ 0000399041	47,73%	47,73%	

2. Zewnętrzne uwarunkowania działalności

2.1 Otoczenie makroekonomiczne

Rok 2018 był bardzo dobrym okresem dla polskiej gospodarki. Wzrost gospodarczy w kolejnych kwartałach przekraczał poziom 5%. Wynik za trzeci kwartał 2018 r. był jednym z najlepszych w całej Unii Europejskiej. Tak dobre wyniki krajowej gospodarki osiągnięte zostały w warunkach pogarszającej się koniunktury w gospodarce globalnej. Popyt konsumpcyjny był głównym motorem gospodarki. Rosnące dochody gospodarstw domowych, niskie bezrobocie, wzmacniały optymistyczne nastroje konsumentów i ich skłonność do konsumpcji. Gospodarkę wspierały również inwestycje publiczne, głównie o charakterze infrastrukturalnym, co widoczne było w dynamicznych wzrostach produkcji budowlano - montażowej. Inwestycje firm prywatnych rosły dużo wolniej, szczególnie firm krajowych. Łączny popyt krajowy rósł w dynamicznym tempie, kompensując mniej korzystne otoczenie zewnętrzne i ujemną kontrybucję eksportu netto.

Rok 2018 był okresem poprawy na krajowym rynku pracy. Utrzymujący się silny popyt na pracę sprzyjał wzrostowi liczby pracujących, która według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności w III kw. ub. roku była najwyższa w historii dostępnych danych - 16,6 mln osób. Najszybsze wzrosty zatrudnienia odnotowano w transporcie i gospodarce magazynowej, działalności profesjonalnej oraz zakwaterowaniu i gastronomii. Znaczące przyrosty odnotowano ponadto dla sektora budowlanego. Zwiększenie zatrudnienia wpłynęło na spadek stopy bezrobocia.

2.2 Sytuacja w sektorze bankowym w 2018 roku

Zysk netto sektora bankowego w 2018 r. wyniósł 14,7 mld zł, czyli wzrósł o 7,5% r/r. Wynik odsetkowy sektora bankowego w 2018 roku sięgnął 44,85 mld zł i był o 5,2% wyższy r/r, a wynik z prowizji osiągnął poziom 12,32 mld zł i był o 10,5% niższy r/r. W samym IV kwartale 2018 roku wynik odsetkowy wyniósł 10,64 mld zł, a wynik prowizyjny 2,53 mld zł. Koszty działania banków w okresie styczeń - grudzień 2018 r. wyniosły 33,6 mld zł, rosnąc 1,7% r/r, w tym koszty działania banku i koszty pracownicze wzrosły o 2,5%, a koszty ogólnego zarządu o 0,8%. W ostatnim kwartale 2018 roku koszty wyniosły 7,45 mld zł. Odpisy (utrata wartości lub odwrócenie utraty wartości) sięgnęły 8,82 mld zł i były o 0,4% niższe niż rok wcześniej. Dane za 2018 rok sporządzono z uwzględnieniem zmian sprawozdawczych w MSSF obowiązujących od początku 2018 roku.

Poniżej wyniki sektora bankowego (z oddziałami zagranicznymi) według danych KNF (w mln zł).

	2017-12-31	2018-12-31	zmiana r/r (%)
Wynik z tytułu odsetek	42 619	44 852	5,2%
Wynik z tytułu prowizji	13 764	12 315	-10,5%
Całkowite przychody operacyjne, netto	64 014	65 146	1,8%
Koszty działania banku	33 061	33 611	1,7%
w tym: koszty działania banku, koszty pracownicze	16 643	17 060	2,5%

w tym: koszty ogólnego zarządu	16 418	16 551	0,8%
Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych	2 949	2 905	-1,5%
Rezerwy	728	1 005	38,0%
Utrata wartości lub odwrócenie utraty wartości	8 860	8 824	-0,4%
Wynik z działalności operacyjnej	18 415	18 753	1,8%
Zysk (strata) roku bieżącego	13 687	14 707	7,5%

Źródło: PAP Biznes

2.3. Inne czynniki zewnętrzne wpływające na działalność Banku

Sytuację ekonomiczno - finansową Banku determinuje szereg czynników o charakterze wewnętrznym i zewnętrznym, w tym także uwarunkowania występujące globalnie w sektorze bankowym i w sektorze banków spółdzielczych. Ewentualne zagrożenia mogą stanowić m. in.:

- możliwość materializacji kosztów ryzyka dot. transakcji kredytowych,
- niższy od oczekiwanego stopień odzysku wierzytelności z działalności windykacyjnej,
- trudności w pozyskaniu kapitałów celem spełnienia rosnących wymogów regulacyjnych, w tym możliwości pozyskania kapitału z rynku kapitałowego,
- presja otoczenia konkurencyjnego banku, udział instytucji „niebankowych” na rynku płatności i consumer finance,
- możliwa zmiana cyklu koniunkturalnego w Polsce (rosnący poziom inflacji przy rekordowo niskim poziomie stóp procentowych i akcji kredytowej może przyczynić się do zmiany cyklu koniunkturalnego),
- niekorzystne zmiany przepisów podatkowych powodujące wzrost obciążeń kosztami,
- przeregulowanie sektora bankowego obligatoryjnymi wymogami zewnętrznymi, wymagającymi kosztownych modyfikacji systemowych,
- trudności w wykorzystaniu środków funduszy unijnych przez rolnictwo, małe i średnie przedsiębiorstwa oraz samorządy terytorialne,
- procesy demograficzne, w tym starzenie się społeczeństwa, zmniejszenie ilości osób aktywnych zawodowo, mobilność,
- nadążanie za postępowem technologicznym, zapewnienie odpowiednich funduszy na ten kierunek rozwoju,
- rozwiązania regulacyjne, prowadzące do osłabienia pozycji banku jako wierzyciela i zmniejszenia możliwości efektywnego dochodzenia przez niego roszczeń w sporach z dłużnikami,
- cyberprzestępczość oraz koszty zapewnienia bezpieczeństwa transakcji realizowanych za pośrednictwem kanałów elektronicznych,
- zwiększające się nasycenie rynku bankowości detalicznej.

Otoczenie społeczne i demografia

Prognozy demograficzne dot. kraju niestety nie należą do obiecujących. Wskazują one, że w ciągu następnej dekady populacja osób w wieku produkcyjnym będzie się kurczyć o przeciętnie 0,9 proc. rocznie. A to oznacza, że w 2050 roku na polskim rynku pracy będzie brakować 10,5 mln pracowników w wieku produkcyjnym, którzy są niezbędni, aby utrzymać obecny stosunek do liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Polskie społeczeństwo nie tylko jednak się starzeje - ubywa w nim również osób aktywnych zawodowo. Problem jest poważny - z danych głównego Urzędu Statystycznego wynika, że w nadchodzących latach coraz mniej ludzi będzie wchodzić na rynek pracy, a coraz więcej będzie go opuszczać. Zatem, starzenie się społeczeństwa i zmiany w strukturze demograficznej to jedno

z największych wyzwań, z jakimi musi się borykać współczesny rynek pracy. W ślad za zmianami demograficznymi zmianie ulegać będzie struktura klientów Banku, spowoduje to sukcesywne zwiększenie ilości osób w wieku poprodukcyjnym i zmniejszenie ilości klientów aktywnych zawodowo, o największym potencjale popytu kredytowego. W najbliższych latach – w celu uzupełnienia sił roboczych – należy spodziewać się większej imigracji do Polski. Będzie ona coraz bardziej intensywna, choć należy pamiętać, że wiele będzie zależało od decyzji politycznych, zarówno tych podejmowanych na szczeblu krajowym, jak i europejskim.

Otoczenie prawne

Bank monitorował na bieżąco wszelkie zmiany prawne, które mogłyby wpłynąć na jego działalność. Kadra Banku przechodzi regularne szkolenia, a Bank z wyprzedzeniem przygotowuje się do implementacji zmian.

Podstawowymi aktami prawnymi regulującymi zasady funkcjonowania sektora bankowości spółdzielczej, w tym Podkarpackiego Banku Spółdzielczego, jest ustawa z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających z późn. zmianami, która ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2019 roku w przypadku Banku ma zastosowanie w ograniczonym zakresie, oraz Ustawa Prawo spółdzielcze z dnia 16 września 1982 r. z późn. zm.

W związku z wejściem w życie Dyrektywy 2013/36/UE oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 575/2013/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012/UE (dalej: „rozporządzenie CRR”) z późniejszymi zmianami oraz standardów wykonawczych i technicznych do rozporządzenia, Bank dokonał implementacji tych aktów prawnych, co w szczególności wymagało dostosowania polityki w zakresie kapitałów i płynności oraz wdrożenia nowych metodologii zarządzania ryzykiem oraz adekwatnością kapitałową.

Zmiany te kształtują zasady funkcjonowania sektora bankowego, w tym banków spółdzielczych w związku z czym banki spółdzielcze i zrzeszające muszą podjąć również szereg działań dostosowawczych do wymogów w zakresie stworzenia systemu ochrony instytucjonalnej. Wdrażanie przepisów Dyrektywy w pełnym zakresie ma trwać do 2019, a nawet do 2021 roku.

Z uwagi na art.22b ust. 12 ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, w związku z wygaśnięciem umowy zrzeszenia łączącej Bank z Bankiem BPS S.A., wystąpiła konieczność wdrożenia samodzielnego modelu działania, opartego o współpracę z Bankiem Polskiej Spółdzielczości S.A. na innej niż umowa zrzeszenia, podstawie prawnej. Stosowna umowa ramowa regulująca współpracę została zawarta w roku 2018, ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2019 roku.

Ponadto istotnymi przepisami prawnymi, determinującymi kształt i sposób prowadzonej przez Bank działalności są Ustawa Prawo Bankowe, Ustawa o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym, Ustawa o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, zmiany w zasadach rachunkowości Banku, nowa Ustawa o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu z dnia 1 marca 2018 roku, a także zmiany do ustawy o usługach płatniczych, implementujące Dyrektywę PSD II, wynikające z ustawy z dnia 10 maja 2018 roku o zmianie ustawy o

usług płatniczych oraz niektórych innych ustaw, jak również Uchwały i Rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego, regulujące w sposób bardzo precyzyjny ramy funkcjonowania Banku w kontekście zapewnienia bezpieczeństwa działania oraz ograniczenia ponoszonego przez Bank ryzyka.

Najważniejsze zmiany wprowadzane nowymi przepisami to:

- 1) stopniowe podwyższanie minimalnych wymogów kapitałowych, w tym wprowadzenie buforów kapitałowych od początku 2016 roku wynikające z przyjęcia Ustawy o nadzorze makroostrożnościowym,
- 2) znaczące zmiany odnoszące się do zarządzania płynnością (wprowadzenie miary NSFR),
- 3) wymagane zmiany w zakresie organizacji Banku wynikające ze zmian w Ustawie Prawo bankowe harmonizowanej z przepisami unijnymi, w tym wynikające z Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach oraz rekomendacji H, a także wynikające z wytycznych EBA/GL/2017/18 w sprawie zarządzania wewnętrznego,
- 4) zmiany przepisów o BFG, w tym wynikająca z tego konieczność uzyskania wymaganego wskaźnika MREL, tj. pokrycia aktywów ważonych ryzykiem, określonymi rodzajami funduszy własnych oraz zobowiązaniami kwalifikowanymi, tj. spełnienia wymogu posiadania minimalnego poziomu funduszy własnych i zobowiązań podlegających umorzeniu lub konwersji, w przypadku tzw. przymusowej restrukturyzacji Banku, która wymaga emisji obligacji podporządkowanych do inwestorów instytucjonalnych lub indywidualnych na poziomie powyżej 100.000 EUR,
- 5) nowe wymogi w zakresie świadczenia usług płatniczych, w tym dotyczące zasad odpowiedzialności, oraz konieczności udostępnienia przez bank systemów bankowości elektronicznej celem uzyskiwaniu dostępu do rachunku przez osoby trzecie (tzw. third party providers - TPP), co wymaga zmian regulacyjnych oraz w systemach informatycznych, w tym wynikające z Rozporządzenie Delegowanego Komisji (UE) 2018/389 z dnia 27 listopada 2017 r., uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących silnego uwierzytelniania klienta i wspólnych i bezpiecznych otwartych standardów komunikacji,
- 6) nowe wymogi związane z oceną ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu, przewidujące konieczność podejmowania środków bezpieczeństwa finansowego w stosunku do klientów okazjonalnych także dla niskokwotowych transakcji płatniczych, co zwiększa pracochłonność świadczenia usług związanych z obrotem gotówkowym, a jednocześnie biorąc pod uwagę charakter nowej ustawy wymaga zmian informatycznych, związanych z wdrożeniem stosownych systemów, dających możliwość kojarzenia transakcji powiązanych lub podejrzanych,
- 7) wdrożenie unijnej regulacji dotyczącej wskaźników referencyjnych stosowanych w instrumentach finansowych i umowach finansowych. Wymagać to będzie zmian w zasadach określania tych stawek, jeszcze większej przejrzystości ich określania. Biorąc pod uwagę, że obecnie ok. 90% umów w polskich bankach jest zawieranych z wykorzystaniem tego typu indeksów (jak WIBOR), odpowiednie wdrożenie regulacji niesie kluczowe znaczenie ekonomiczne dla banków i może generować zagrożenia o charakterze prawnym w relacjach bank– klient,
- 8) możliwość wykorzystania zmian określonych w ustawie z dnia 17 stycznia 2019 r. o zmianie ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji oraz niektórych innych ustaw, polegających na wprowadzeniu w ustawie Prawo upadłościowe nowej kategorii długu, która może być wykorzystana dla celu MREL, tj – należności z tytułu obligacji, wraz z odsetkami i kosztami egzekucji, z wyłączeniem należności z pkt. 9, z tytułu innych instrumentów dłużnych, które wykazują właściwości zbywalnych wierzytelności, lub z tytułu instrumentów wywołujących skutki prawne dłużnych instrumentów finansowych,
- 9) wymogi związane z wdrożeniem zmian w ustawach podatkowych w szczególności w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 roku ordynacja podatkowa, związanych z zapobieganiem wykorzystywaniu sektora finansowego do wyłudzeń skarbowych, mechanizmem Split Payment, jednolitym plikiem kontrolnym oraz dotyczącym raportowania o schematach podatkowych.
- 10) wynikające z Dyrektywy Parlamentu Europejskiego 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych (MIFID II) – wprowadzone poprzez ustawę o obrocie instrumentami finansowymi ograniczenia związane z możliwością uzyskiwania wynagrodzeń z tytułu pośrednictwa w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych, które pomimo wzrostu kosztów regulacyjnych, uniemożliwia kontynuowanie rentownej współpracy z towarzystwami funduszy inwestycyjnych,

- 11) wynikające z Ustawy o dystrybucji ubezpieczeń (dyrektywa IDD) wymogi regulacyjne, dotyczące ochrony konsumenta i związane z tym koszty wykonywania tych czynności, w tym koszty związane z procesem podnoszenia kwalifikacji osób zajmujących się dystrybucją ubezpieczeń,
- 12) nowe zasady przetwarzania danych osobowych wynikające z przepisów Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r., w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE, spowodowały zwiększenie wymogów regulacyjnych i kosztów z tym związanych, w tym kosztów osobowych i rzeczowych, które wpłynęły na rentowność prowadzonej działalności, a jednocześnie ograniczyły uprawnienia Banków do przetwarzania danych osobowych dla celów marketingowych, czyli potencjalnie wpłynęły na ograniczenie możliwości pozyskiwania klientów dla nowych usług.

2.4 Tendencje w gospodarce polskiej i światowej w 2019 roku

W roku 2019 wzrost gospodarczy będzie stopniowo wyhamowywał, jednak wciąż będzie pozytywnie wyróżniał polską gospodarkę na tle UE. Mniej korzystne otoczenie zewnętrzne oraz ograniczenia podażowe będą zmniejszały tempo wzrostu gospodarczego, jednak mocna konsumpcja prywatna będzie stanowiła wsparcie gospodarki. Bezrobocie utrzymujące się na poziomach zbliżonych do historycznych minimów, rosnące dochody rozporządzalne gospodarstw domowych, wciąż rekordowo niskie stopy procentowe wspierające kredyt konsumpcyjny, będą sprzyjały konsumpcji. Głównym motorem gospodarki pozostanie konsumpcja prywatna, choć jej dynamika wyhamuje do ok. 4%. Wyhamuje także dynamika inwestycji, głównie ze względu na podażowe ograniczenia w branży budowlanej, uniemożliwiające utrzymanie dotychczasowych wzrostów inwestycji budowlanych. Eksport netto będzie miał negatywną kontrybucję do wzrostu, na co wpływ będzie miało wyhamowanie eksportu, w ślad za słabszym wzrostem globalnym i rosnącym szybciej importem.

GUS opublikował finalne dane dotyczące bezrobocia w Polsce. Stopa bezrobocia rejestrowanego w grudniu 2018 r. wyniosła 5,8% i w porównaniu do listopada nie uległa zmianie. W 2019 roku tendencje w zatrudnieniu będą kontynuowane. Z jednej strony popyt na pracę będzie powoli słabł w związku z oczekiwanym spowolnieniem względem ub. roku tempa wzrostu gospodarczego. Z drugiej strony, bardzo dobra koniunktura w budownictwie i części usług będzie nadal utrzymywała się, jednak ze względu na ograniczenia podażowe na rynku pracy dalsze znaczące przyrosty zatrudnienia będą bardzo trudne. Stopa bezrobocia powinna natomiast pozostawać w 2019 r. zbliżona do szacunków z II poł. ub. roku. W I połowie 2019 r. wzrost płac powinien być zbliżony do obserwowanego w ostatnich kwartałach. Wpływ nieco niższego wzrostu gospodarczego ograniczającego żądania płacowe w części sektorów gospodarki, w szczególności w przemyśle, będzie zmniejszany przez względnie lepsze perspektywy m.in. dla budownictwa i usług. Druga połowa roku powinna natomiast przynieść niewielkie spowolnienie wzrostu wynagrodzeń, czemu sprzyjać będzie wysoka baza odniesienia szacunków z 2018 r. Istotnym czynnikiem niepewności dla prognozy płac w 2019 r. pozostają wynagrodzenia w sektorze publicznym w kontekście zbliżających się wyborów europejskich i parlamentarnych.

W 2019 roku inflacja mierzona indeksem CPI będzie się stopniowo zwiększać, choć pozostanie w granicach celu banku centralnego. Głównym czynnikiem niepewności inflacji w tym roku pozostaje kształtowanie się cen energii elektrycznej. Przyjęte przez Parlament obniżki akcyzy na prąd oraz opłaty przejściowe pozwolą w znacznej mierze zneutralizować wzrost opłat za energię elektryczną dla gospodarstw domowych. Niepewny jest natomiast mechanizm kompensacji cen dla przedsiębiorstw oraz ocena proponowanych rozwiązań przez Komisję Europejską. Zwiększa to niepewność prognoz cen na poziomie producenta. Spodziewany jest także stopniowy wzrost inflacji bazowej. Dotychczas utrzymywała się ona na niskim poziomie, ponieważ firmy godziły się na spadek marży ze względu na rosnące koszty działania (surowce, koszty pracy), gdyż ze względu na wysoką konkurencję rynkową możliwości wzrostu cen były ograniczone. Możliwość absorpcji rosnących kosztów przez dalszy spadek marż stopniowo wyczerpują się, szczególnie, że spodziewany jest dalszy wzrost płac, czy cen surowców energetycznych. Polskie firmy już od trzech lat redukowały nadwyżkę operacyjną brutto i obecnie znajduje się ona na niskich poziomach w relacji do wartości dodanej. Z tego też m.in. powodu oczekuje się stopniowego zwiększania się inflacji CPI, która na koniec roku zbliży się w okolice 1,9% r/r.

W 2019 roku można spodziewać się niższej dynamiki także w przypadku inwestycji. Wykorzystanie środków unijnych będzie napędzało inwestycje o charakterze infrastrukturalnym, jednak powtórzenie ubiegłorocznych wyników będzie niemożliwe ze względu na ograniczenia podażowe. Niedobór pracowników

oraz wysokie wykorzystanie mocy wytwórczych w branży budowlanej, ale też bardzo wysoka baza statystyczna z ubiegłego roku będą działały hamująco na dynamikę inwestycji publicznych w tym roku. Sektor przedsiębiorstw pozostawał wstrzemięźliwy w zakresie inwestycji w roku 2018 i trudno oczekiwać wyraźnej poprawy w tym zakresie w roku 2019. Pogorszenie nastrojów w gospodarce globalnej, spadek nadwyżki operacyjnej w sektorze przedsiębiorstw, a także utrzymująca się niepewność prawną - instytucjonalną działającą ograniczająco na plany inwestycyjne. Na ograniczone możliwości inwestycji przedsiębiorstw wskazują badania NBP, z których wyłania się spadek wskaźnika nowych inwestycji. Z drugiej strony wysokie wykorzystanie mocy wytwórczych, problemy ze znalezieniem pracowników, rosnące koszty pracy, niskie stopy procentowe, wysoka dostępność kredytu mogą zwiększać chęć podejmowania inwestycji poprawiających wydajność i produktywność. Jednak jak dotychczas bodźce te nie były wystarczające do wyraźnego pobudzenia inwestycji firm.

W 2019 roku rynkom finansowym towarzyszyć będą nierozwiązane problemy roku ubiegłego, które będą generowały podwyższoną zmienność rynku walutowego. Do najważniejszych zaliczyć należy kwestię protekcjonizmu w międzynarodowym handlu, brexit, czy spowalniający wzrost gospodarczy na świecie. Ich nasilenie spodziewane jest w pierwszym kwartale, gdy zakończeniu ulec powinny amerykańsko-chińskie rozmowy handlowe (do 2 marca) oraz proces wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej (do 29 marca). Z uwagi na polityczny charakter obu wydarzeń trudno oszacować ich możliwy finał. Z pewnością jednak będą to jedno z najważniejszych wydarzeń 2019 roku z potencjalnie silnym przełożeniem na rynki finansowe.

Przez cały rok 2018 RPP nie zmieniła stóp procentowych, więc stopa referencyjna kształtuje się zatem na historycznie niskim poziomie 1,5% już niemal 4 lata. Rynek prognozuje, że stopy procentowe pozostaną stabilne nie tylko do końca 2020, ale także później, do końca kadencji obecnej Rady w 2022 r.

Wybrane wskaźniki makroekonomiczne:

Wybrane wskaźniki gospodarcze w Polsce

Nazwa wskaźnika	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Wzrost gospodarczy (produkt krajowy brutto)	2,8%	5,0%	4,9%
Deficyt budżetu	46,2 mld	25,4 mld	10,4 mld
Wskaźnik inflacji	-0,6%	2,0%	1,6%
Wskaźnik bezrobocia	8,2%	6,6%	5,8%
Stopa redyskonta weksli	1,75%	1,75%	1,75%
Stopa kredytu lombardowego	2,50%	2,50%	2,50%
Stopa depozytowa	0,50%	0,50%	0,50%
Stopa referencyjna	1,50%	1,50%	1,50%

1) PKB

Zgodnie ze wstępnym szacunkiem Głównego Urzędu Statystycznego wzrost gospodarczy przyspieszył w 2018 r. do 5,1% z 4,8% przed rokiem, co jest najwyższą wartością od 2007 r. Głównym motorem wzrostu gospodarczego w ub. roku był popyt konsumpcyjny gospodarstw domowych, który wzrósł w całym roku o 4,5%, a więc nieco wolniej jak przed rokiem (4,8%). Dynamika spożycia indywidualnego była nadal wysoka, czemu sprzyjała rekordowo dobra sytuacja na krajowym rynku pracy. Przyspieszył natomiast wzrost inwestycji - do 7,3% z 3,9%, a wysoka dynamika wartości dodanej w budownictwie wskazuje, że napędzany był on głównie przez inwestycje infrastrukturalne, które wspierane były przez dalszą absorpcję środków z budżetu Unii Europejskiej.

2) Stopa bezrobocia

GUS opublikował finalne dane dotyczące bezrobocia w Polsce. Stopa bezrobocia rejestrowanego w grudniu 2018 r. wyniosła 5,9% i w porównaniu do listopada wzrosła o 0,1 pp. Na koniec ubiegłego roku

liczba bezrobotnych wyniosła 971,3 tys. osób - informuje resort pracy. Według danych MRPiPS w porównaniu do listopada 2018 r. liczba bezrobotnych wzrosła o 20,8 tys. osób, czyli o 2,2%. Po korekcie efektów sezonowych widoczna w ostatnich miesiącach jest jej stabilizacja. Jest to zgodne ze słabnącym nieco w części działów gospodarki popytem na pracę, co potwierdza obniżająca się liczba nowoutworzonych miejsc pracy. W samym grudniu spadła ona do najniższego poziomu od trzech lat. Ponadto dynamika zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw stopniowo wyhamowuje - w listopadzie wynosiła ona 3,0% r/r, podczas gdy w styczniu kształtowała się na poziomie 3,8% r/r. Do spadku tego przyczyniły się jednak w pewnym stopniu także trudności przedsiębiorstw z pozyskaniem pracowników o potrzebnych kwalifikacjach, a napływ pracowników z Ukrainy tylko częściowo wypełnił tę lukę. Dynamika wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw wyniosła 6,1% r/r wobec 7,7% r/r w listopadzie. Dane potwierdzają, że presja płacowa w gospodarce utrzymuje się na umiarkowanym poziomie. W przyszłym roku nadal rosnące dochody z pracy, wraz z niskim bezrobociem, pozostaną wsparciem dla konsumpcji prywatnej, głównego motoru gospodarki.

3) Inflacja

Główny Urząd Statystyczny w swoim finalnym szacunku potwierdził wstępne wyliczenie inflacji CPI w grudniu 2018 r., która wyniosła 1,1% r/r, osiągając najniższy poziom od trzech lat. Do spadku inflacji w grudniu przyczyniło się spowolnienie wzrostu cen paliw do 7,6% r/r z 10,6% r/r przed miesiącem. Co istotne, niska presja na poziomie cen konsumenta utrzymywała się pomimo wysokiego wzrostu gospodarczego, rosnących jednostkowych kosztów pracy oraz innych kosztów produkcji, znajdujących odzwierciedlenie w rosnących cenach produkcji sprzedanej przemysłu oraz produkcji budowlano-montażowej, gdzie wzrost cen był najwyższy od 2008 roku i w listopadzie ich roczna dynamika wynosiła 3,4% r/r. Inflacja bazowa, liczona jako wskaźnik CPI po wyłączeniu cen żywności i energii, wyniosła według naszych szacunków 0,6%, podobnie jak w listopadzie.

4) Stopy procentowe NBP

Przez cały rok RPP nie dokonała modyfikacji w koszcie pieniądza, więc stopa referencyjna kształtuje się zatem na historycznie niskim poziomie 1,5% już niemal 4 lata. Większość członków RPP nie widziała w ub. roku znaczących ryzyk związanych z ujemnymi realnymi stopami procentowymi, które utrzymywały się przez osiem miesięcy. Ponadto nie reagowała na projekcje makroekonomiczne NBP wskazujące na wskaźnik CPI średnio w latach 2019-2020 przekraczający cel inflacyjny. Warto zaznaczyć jednak, że w listopadzie został złożony wniosek o podwyżkę stóp procentowych, nie spotkał się on jednak z poparciem większości.

5) Waluty

W pierwszej połowie roku 2018 kurs EUR/PLN podlegał silnym wahaniom, kiedy amplituda wyniosła 28 gr. Druga połowa roku przyniosła wyraźną stabilizację notowań. W tym czasie wycena złotego w relacji do euro koncentrowała się wokół poziomu 4,30 odchylając się o +/- 4 gr. Wysoką odporność na napływające informacje w sprawie wojen handlowych, czy obaw o globalne spowolnienie polska waluta zawdzięczała solidnym fundamentom krajowej gospodarki, które zaskakiwały pozytywnie w stosunku do prognoz z początku roku. Notowania pozostałych par złotych miały w ubiegłym roku bardziej jednoznaczny kierunek. W przypadku kursu USD/PLN pierwszy miesiąc 2018 roku był jednocześnie miesiącem ubiegłorocznego minimum notowań, a niemal każdy kolejny przynosił osłabienie złotego. Największą zmienność w 2018 roku - wynoszącą aż 40 groszy - wykazał kurs CHF/PLN, który przejściowo zwyżkował do poziomu 3,86. Przecena złotego w relacji do dolara i franka wynikała ze zwiększonego zainteresowania bezpiecznymi aktywami na rynkach globalnych.

6) Wskaźnik koniunktury bankowej PENGAB

Grudniowy pomiar Monitora Bankowego przyniósł nieznaczną korektę indeksu Pengab. Obniżył on swoją wartość o 2.4 pp. do poziomu 26.5 pkt. Warto podkreślić, że w minionym roku główny indeks badania charakteryzował się dużą stabilnością, wahając się w przedziale od 22 pkt. do 36 pkt. Na

grudniowy wynik istotny wpływ miała ocena prognoz. Wskaźnik prognoz obniżył swoją wartość o 6 pp. Inne indeksy prognostycznie w grudniowym pomiarze zanotowały spadki swojej wartości. Wskaźnik prognoz gospodarki kraju zmalał o 6 pkt. prognozy przedsiębiorstw i gospodarstw domowych o 3 pkt. W przedziale 12 miesięcznym indeksy te zanotowały zdecydowanie bardziej istotne spadki odpowiednio o 12 pkt. (indeks gospodarki kraju) 14 pkt. (przedsiębiorstw) i 19 pkt. (gospodarstw domowych). Podsumowując, ponad połowę badanych bankowców (55%) ostatecznie 12 miesięcy uznało jako dobre lub bardzo dobre, ponad jedna trzecia (38%) oceniła mijający rok jako przeciętny.

3. Rozwój organizacyjny, infrastrukturalny i technologiczny

3.1 Zmiany organizacyjne

W dniu 1 stycznia 2018 roku, na mocy uchwały nr 261/2017 Zarządu PBS z dnia 27 grudnia 2017 r. weszły w życie zmiany w Regulaminie organizacyjnym Banku. Były one efektem kompleksowego przeglądu struktury organizacyjnej Banku. Weryfikacji poddano podział zadań i obowiązków komórek organizacyjnych Banku: departamentów, sekcji i samodzielnych stanowisk. Ponadto, Regulamin i schemat organizacyjny Banku zostały zmienione zgodnie z postanowieniami uchwał Zarządu PBS, odpowiednio w sprawie likwidacji i uruchomienia placówki Banku.

W dniu 25 maja 2018 roku, na mocy uchwały nr 83/2018 Zarządu PBS z dnia 24 maja 2018 roku weszły w życie zmiany w Regulaminie organizacyjnym Banku. Są one efektem wdrożenia przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE. W ich wyniku powołany został Inspektor Ochrony Danych, podległy bezpośrednio Wiceprezesowi Zarządu odpowiedzialnemu za obszar finansowy, bezpieczeństwa i administracji. Ponadto na mocy ww. uchwały zakres kompetencji Prezesa Zarządu Banku został rozszerzony o odpowiedzialność za bieżące funkcjonowanie procedur anonimowego zgłaszania przez pracowników naruszeń prawa oraz obowiązujących w Banku procedur i standardów etycznych, oraz za odbiór zgłoszeń, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach.

Na mocy uchwały nr 112/2018 z dnia 29 czerwca 2018 roku Zarząd PBS przyjął zmiany w zakresie struktury wewnętrznej oraz zakresu zadań komórek organizacyjnych Centrali Banku. Do najważniejszych z nich należało powołanie od dnia 1 lipca 2018 r. Departamentu Przeglądu Należności i Monitorowania Zabezpieczeń.

W IV kwartale 2018 r. Zarząd PBS wdrożył zmiany w zakresie struktury wewnętrznej poprzez powołanie Departamentu Zgodności i Kontroli Wewnętrznej oraz Biuro Obsługi Prawnej. Poczynając od 1 stycznia 2019 roku zmianie uległa wewnętrzna struktura Oddziałów Banku, w wyniku której wyodrębniono: Oddziały Banku, Oddziały Operacyjne (A), Oddziały Operacyjne (B) oraz Punkty Obsługi Klienta.

W związku z powyższym zweryfikowany i zmieniony został dotychczasowy zakres zadań i odpowiedzialności Oddziałów Banku oraz Oddziałów Operacyjnych (A) i (B).

Jednocześnie na poziomie Centrali:

- 1) powołano Biuro Marketingu i Komunikacji,
- 2) powołano Centrum Korporacyjne, któremu przypisano zadania związane ze sprzedażą usług bankowych, inwestycyjnych i ubezpieczeniowych, w szczególności klientom korporacyjnym,
- 3) wyodrębniono stanowisko Członka Zarządu pełniącego funkcję Dyrektora Zarządzającego Departamentem Ryzyk i Analiz,
- 4) Z kolei na mocy Uchwały 262/2018 z dnia 28 grudnia 2018 roku Zarząd wprowadził zmiany dotyczące przypisania nowych obowiązków do zakresu zadań komórek organizacyjnych Banku w celu realizacji wymogów Ustawy z dnia 10 maja 2018 roku o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw (PSD2). Zmiany zostały zatwierdzone przez Radę Nadzorczą Banku Uchwałą nr 10/2019 z dnia 1 lutego 2019 roku.

3.2 Organizacja i sieć placówek

W 2018 roku Bank kontynuował proces analizy jednostek organizacyjnych o statusie Punktów Obsługi Klienta pod względem zasadności kontynuacji działalności operacyjnej w danej lokalizacji. Analizie poddano 31 placówek.

W wyniku zainicjowanego procesu optymalizacji sieci placówek, w 2018 roku dokonano likwidacji dwóch placówek w randze Punktów Obsługi Klienta oraz Oddziału Operacyjnego: POK w Rzeszowie, przy ul. Grunwaldzka 4, Oddziału Operacyjnego w Krośnie, przy ul. Popiełuszki 76b.

Natomiast w miejsce samoobsługowej placówki w Rzeszowie przy ul. Rejtana 67 uruchomiono placówkę z fizyczną obsługą pracowników o statusie Punktu Obsługi Klienta.

W związku z powyższym, liczba placówek uległa zmniejszeniu z poziomu 74 na dzień 31.12.2017 r. do 73 na dzień 31.12.2018 r.

Na koniec 2018 r. Bank posiadał sieć placówek, zlokalizowanych na terenie kraju, składającą się z 5 Oddziałów, 25 Oddziałów Operacyjnych, 29 Punktów Obsługi Klienta, 2 Agencji, 5 Agencji PBSFinanse S.A. oraz 7 Placówek Samoobsługowych.

Aktualny wykaz placówek Banku wraz z adresami znajduje się na stronie internetowej Banku pod adresem: <https://www.pbsbank.pl/o-banku/placowki-bankomaty>

Schemat organizacyjny dostępny jest na stronie internetowej Banku pod adresem: <https://www.pbsbank.pl/docman-wszystko/lad-korporacyjny/56-struktura-organizacyjna-banku/file>

Ponadto wg stanu na 31.12.2018 r. Podkarpacki Bank Spółdzielczy posiadał:

- 1) 83 własnych bankomatów,
- 2) 9 wpłatomatów.

3.3 Zarządzanie zasobami ludzkimi

Struktura wiekowa pracowników Banku na dzień 31.12.2018 r. kształtowała się następująco:

Wiek	Ilość pracowników (szt)	Struktura
do 30 lat	61	10,43
31 - 45 lat	400	68,38
46 - 55 lat	83	14,19
od 55 lat	41	7
Suma	585	100,00%

Struktura pracowników Banku wg wykształcenia na dzień 31.12.2018 r. kształtowała się następująco:

Wykształcenie	Ilość pracowników (szt)	Struktura
wyższe	497	84,96
średnie	88	15,04
podstawowe	0	0,00
Suma	585	100,00%

Struktura pracowników Banku wg płci na dzień 31.12.2018 r. kształtowała się następująco:

Płeć	Ilość pracowników (szt)	Struktura
------	-------------------------	-----------

Kobiety	465	79,49
Mężczyźni	120	20,51
Suma	585	100,00%

Stan zatrudnienia na dzień 31.12.2018 r. wyniósł 585 osób, w tym 198 w Centrali Banku. Wzrost poziomu zatrudnienia na dzień 31 grudnia 2018 r. w Centrali Banku wynika przede wszystkim ze zmian struktury organizacyjnej oraz wzmocnienia kadrowego Departamentów Wierzytelności Trudnych, Departamentu Kredytów oraz Departamentu Przeglądu Należności i Monitorowania Zabezpieczeń, jak również został zrealizowany w związku z dodatkowymi obowiązkami wynikającymi ze zmian otoczenia prawnego na przestrzeni 2017/2018.

3.4 Nakłady inwestycyjne

Nakłady inwestycyjne poniesione w 2018 roku wynosiły 520,2 tys. zł i były wyższe o 404,1 tys. zł w stosunku do roku ubiegłego.

Inwestycje i remonty realizowane były na terenie następujących placówek: Centrala, Oddział Sanok i podległe placówki, POK Baligród, POK Rzeszów ul. Rejtana, POK Rzeszów ul. Grunwaldzka, Oddział Ropczyce, Oddział Korczyna.

Nakłady inwestycyjne poniesione w latach 2017 – 2018

L.p.	Rok	Wartość nakładów inwestycyjnych [w tys. zł]
1	2018	520,2
2	2017	116,1

3.5 Rozwój IT

W ramach rozwoju bankowości internetowej i mobilnej Departament Informatyki zrealizował następujące działania:

- e-Pożyczka - udostępniono możliwość zawarcia umowy kredytowej online,
- Split Payment - dostosowanie PBSbank24 i PBSbank24 mobile do wymogów prawnych - przelewy z podzieloną płatnością,
- PBSbank24 mobile – udostępniono aplikację mobilną w zakresie funkcjonalności II fazy dla platformy Android i iOS,
- Zarządzanie limitami kart debetowych – dodano możliwość zarządzania limitami kart debetowych,
- Rejestracji prepaid - dodano możliwość rejestracji prepaid dla operatora LYCRA MOBILE,
- Dyrektywa PAD – dostosowanie PBSbank24 do wymogów prawnych,
- Powiadomienia SMS/Push - dodano nowe typy powiadomień SMS/PUSH w usłudze PBSbank24,
- Dyrektywa PSD2 - dostosowanie PBSbank24 do wymogów prawnych, wyłączenie opcji kosztowych BEN i OUR dla przekazów w bankowości elektronicznej,
- Nowe wnioski o produkty - dodano nowe typy wniosków w usłudze PBSbank24,
- w 2018 roku kontynuowano realizację działań zaplanowanych w teleinformatyce, zgodnie ze Strategią w zakresie obszarów technologii informacyjnej oraz bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w PBSBank na lata 2016 – 2018.

Zrealizowano następujące działania :

- uruchomienie elektronicznego systemu szkoleń e-Learning,
- uruchomienie produkcyjne systemu do elektronicznej ewidencji czasu pracy

i wniosków urlopowych dla całego banku,

- modernizację sieci teleinformatycznej,
- dostosowanie funkcjonalności urządzeń ATM do wymogów prawnych - rozporządzenie NBP regulujące postępowanie z gotówką,
- dostosowanie systemów do wymogów prawnych - ustawa STIR,
- dostosowanie systemów do wymogów prawnych - rachunek podstawowy,
- pilotażowe uruchomienie na środowisku produkcyjnym systemu wsparcia sprzedaży def300/CSS w wersji Web,
- uruchomienie płatności mobile Google Pay (Tokenizacja),
- wdrożenie usługi Secure DNS,
- zakup konfiguracja i uruchomienie nowych serwerów IBM dla kluczowych systemów bankowych,
- dostosowanie Systemu Obsługi Kart do wymogów PAD - generowanie zestawienia opłat,
- wdrożenie usługi Fast Funds,
- pilotażowe uruchomienie systemu wspomagającego realizację zapisów Ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu,
- uruchomienie produkcyjne nowego systemu do wykonywania kopii bezpieczeństwa.

W ramach sprawdzenia przyjętych reguł bezpieczeństwa, w 2018 roku przeprowadzono audyty potwierdzające wysoką jakość bezpieczeństwa systemów.

Nakłady na inwestycje teleinformatyczne poniesione w 2018 r. wyniosły łącznie 12 584,2 tys. zł, tj. o 1 789,4 tys. zł więcej w porównaniu z rokiem ubiegłym, co wynikało w głównej mierze z konieczności realizacji zmian prawnych w systemach Informatycznych Banku.

Nakłady na inwestycje teleinformatyczne poniesione w latach 2016 – 2018

L.p.	Rok	Wartość nakładów na inwestycje teleinformatyczne [w tys. zł]
1	2018	12 584,2
2	2017	10 794,8
3	2016	10 536,0

4. Działalność Podkarpackiego Banku Spółdzielczego

4.1 Cele działalności Banku

Podkarpacki Bank Spółdzielczy dostrzega ścisły związek między celami strategicznymi Banku i strukturą organizacyjną. Korzystne zmiany w pozycji konkurencyjnej są uzyskiwane w wyniku efektywnie przeprowadzanych zmian strukturalnych. Podkarpacki Bank Spółdzielczy podejmuje kroki mające na celu uzyskanie pozytywnych zmian w zakresie efektywności postępowania pracowników poprzez zmiany w strukturze organizacyjnej. Proces zmian przeprowadzany jest w sposób ostrożny. Głównym celem zmian jest utrzymanie wysokiej jakości świadczonych usług. Kierownictwo Banku zdaje sobie sprawę, że pochapne zmiany mogą wpłynąć w negatywny sposób na wyniki finansowe Banku. Równocześnie jednak przekształcenia strukturalne wynikają ze zmian oczekiwań klientów wobec Banku. Kierownictwo Banku zamierza w przyszłości kontynuować proces wprowadzania niezbędnych zmian organizacyjnych.

Efektywne przekształcenia organizacyjne Banku wymagają od najwyższego kierownictwa banku zainicjowania i podtrzymywania procesu podnoszenia kwalifikacji pracowników. Zarząd Podkarpackiego Banku Spółdzielczego podejmuje działania mające na celu powiązanie osiągania celów strategicznych Banku z konkretnymi celami postępowania poszczególnych pracowników. Inicjowanie i podtrzymywanie gotowości do pozytywnych zmian jest jednym z podstawowych celów wyższej kadry zarządzającej Banku. Równie ważny jest wpływ zmian organizacyjnych na poziom zadowolenia klientów. Dzięki utrzymywaniu wysokiego poziomu zadowolenia klientów możliwe jest utrzymanie równowagi między krótkoterminowymi celami finansowymi i

długoterminową lojalnością klientów Podkarpackiego Banku Spółdzielczego. Dodatkowym czynnikiem oceny jest wpływ na wewnętrzną efektywność funkcjonowania procesów organizacyjnych Banku.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy podwyższa jakość rozwiązań informatycznych, których celem jest efektywne przetwarzanie informacji. Dodatkowymi, istotnymi konsekwencjami zmian technologicznych jest skracanie czasu wykonywania transakcji bankowych. Poprawa technicznego funkcjonowania podstawowych procesów bankowych ma istotne znaczenie dla osiągnięcia wyższej efektywności. Czynnikiem wpływającym na wyniki finansowe Banku jest zarówno zadowolenie pracowników i satysfakcja klientów. Na zadowolenie pracowników korzystnie wpływa jasność reguł zarządzania oraz konsekwencja w realizacji postawionych zadań. Natomiast zadowolenie klientów wynika z systematycznej analizy oczekiwań oraz długookresowego budowania relacji opartych na wzajemnym zaufaniu.

Ważnym elementem działalności Banku jest i będzie także zaangażowanie w realizację istotnych społecznie celów. Silnym czynnikiem identyfikacyjnym jest współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego. Ten rodzaj działalności ma istotny wpływ na tworzenie pozytywnego wizerunku Banku. Odpowiedzialność społeczna Podkarpackiego Banku Spółdzielczego jest bezpośrednią przyczyną zawierania wielu korzystnych finansowo transakcji. Także postępowanie zgodne z zasadami etyki przynosi w ocenie Banku zarówno jakościowe, jak i finansowe efekty. Ważnym elementem tworzenia pozytywnego wizerunku Banku jest także uczestnictwo w przedsięwzięciach mających na celu zwiększenie atrakcyjności gospodarczej obszarów funkcjonowania Banku. Bank uznaje za niekorzystne zjawisko wyjazdy do większych miast ludzi młodych i wykształconych. Uczestnictwo Podkarpackiego Banku Spółdzielczego w lokalnych inicjatywach oraz wielu organizacjach samorządów gospodarczych jest przejawem równoczesnej troski o społeczny kontekst działalności Banku oraz poziom rozwoju gospodarczego.

4.2 Podstawowe segmenty działalności Banku

Działalność depozytowa

W 2018 r. kontynuowano politykę zmierzającą do aktywizacji sprzedaży w obszarze rachunków osobistych, biznesowych oraz produktów kredytowych dedykowanych klientom detalicznym.

Klientom indywidualnym oferowane są warianty kont takie jak: konto Na Start, Standard, Aktywne, Senior, Premium oraz rachunki walutowe prowadzone w EUR, GBP, USD, CHF. Ofertę depozytową klienta detalicznego uzupełniała szeroka gama lokat typu standard, korzystnie oprocentowane lokaty Pewna 3M, Pewna 6M, Lokata Zyskowna. Oferowana była również lokata Rodzinna z możliwością dopłaty w trakcie trwania umowy czy lokata z dopłatą dająca również możliwość dopłaty. Ponadto Bank posiada w swojej ofercie rachunki typu a`vista, indywidualne konta emerytalne PBS-IKE oraz rachunek Skarbonka dla klientów preferujących obsługę przez internet.

Dla klientów biznesowych Bank oferuje rachunki dopasowane do segmentu wykonywanej działalności, takie jak konto Biznes i Biznes Premium, natomiast dla klientów preferujących obsługę elektroniczną konto Mobilne. Dla organizacji prowadzących działalność charytatywną oraz organizacji działających na rzecz lokalnych społeczności Bank oferuje rachunek dla instytucji niekomercyjnych (NGO) prowadzony na preferencyjnych warunkach cenowych. Ponadto Bank klientom korporacyjnym oferuje lokaty terminowe, lokatę O/N oraz lokaty MIG dające możliwość wyboru dowolnego terminu w zakresie od 2 do 60 dni, rachunki powiernicze, rachunki powiernicze dla deweloperów, rachunki walutowe prowadzone w EUR, GBP, USD, CHF.

Ilość rachunków prowadzonych przez Bank prezentuje poniższa tabela:

Ilość rachunków bieżących prowadzonych przez Bank stan na dzień 31.12.2018 r. (szt.)	
konta osobiste	88 522
konta biznesowe	8 066

Stan depozytów prezentuje poniższa tabela:

Depozyty terminowe, Depozyty bieżące w Banku stan na dzień 31.12.2018 r. (dane w tys. zł)	
Depozyty terminowe, w tym:	1 080 501
budżetu	4 025
osób prywatnych	1 032 337
biznesowe	44 139
Depozyty bieżące	1 706 177
budżetu	183 627
osób prywatnych	960 063
biznesowe	562 487
łącznie:	2 786 678

Działalność kredytowa

Podkarpacki Bank Spółdzielczy posiada w swojej ofercie szeroką gamę produktów kredytowych kierowanych do klienta indywidualnego, takich jak kredyt gotówkowy, konsolidacyjny, mieszkaniowy, limit kredytowy w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym, pożyczkę pieniężną, kartę kredytową.

Dla klienta biznesowego Bank również posiada szeroki wachlarz produktów kredytowych z przeznaczeniem na finansowanie różnych potrzeb związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą, takich jak: kredyt obrotowy w rachunku bieżącym oraz w rachunku kredytowym, kredyt rewalwingowy, kredyt inwestycyjny, pożyczka pieniężna, gwarancje, karta Visa Business PBS Charge.

Dla osób fizycznych prowadzących działalność rolniczą Bank oferuje kredyt w rachunku bieżącym Agro Limit, kredyt obrotowy w rachunku kredytowym Agro Ekspres, kredyt inwestycyjny Agro Inwestycja, pożyczkę pieniężną Agro Pożyczka.

Wykaz oferowanych produktów kredytowych z podziałem na rodzaj produktu oraz ze wskazaniem udziału poszczególnych typów kredytów w obligu kredytowym Banku ogółem. (wartość bilansowa brutto) stan na 31.12.2018 r.		
Produkty detaliczne:	dane w tys. zł.	udział w portfelu kredytowym
kredyt mieszkaniowy	349 045	21,95%
kredyt gotówkowy	209 477	13,17%
pożyczka detaliczna	42 862	2,70%
kredyt konsolidacyjny	37 632	2,37%
limit w ROR	8 898	0,56%
karta kredytowa	4 286	0,27%
debet w ROR	888	0,06%
kolektory słoneczne	190	0,01%
ratalny	139	0,01%
remontowy	63	0,00%
łącznie:	653 481	41,09%

produkty podmiotów gospodarczych i innych jednostek	dane w tys. zł.	udział w portfelu kredytowym
kredyt inwestycyjny	524 064	32,95%
kredyt obrotowy	191 462	12,04%
pożyczka na działalność	128 361	8,07%
kredyt w rachunku bieżącym	88 842	5,59%
gwarancja - zrealizowana	1 786	0,11%
kredyty ugodowe - pozostałe	1 632	0,10%
technologiczny	370	0,02%
karta charge	259	0,02%
łącznie:	936 776	58,91%
Razem:	1 590 256	100,00%

Pozostała działalność

Od dnia 18 lipca 2018 r. w ramach współpracy Banku z BPS Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. rozszerzony został katalog rodzajów funduszy inwestycyjnych i produktów sprzedawanych przez pracowników Banku. Bank dystrybuował następujące produkty BPS Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.:

- 13) BPS Fundusz Inwestycyjny Otwarty, w skład którego wchodzi subfundusze: BPS Pieniężny, BPS Obligacji, BPS Stabilnego Wzrostu, BPS Akcji,
- 14) BPS Specjalistyczny Fundusz Inwestycyjny Otwarty, w skład którego wchodzi subfundusze: BPS Depozytowy, BPS Płynnościowy, BPS Obligacji Korporacyjnych, BPS Akcji Polskich,
- 15) Umowy dotyczące korzystania z serwisu telefonicznego i IVR / Umowy o korzystanie z serwisu transakcyjno – informacyjnego,
- 16) Program Systematycznego Inwestowania „Akumulacja Kapitału”,
- 17) Indywidualne Konto Emerytalne (IKE),
- 18) Indywidualne Konto Zabezpieczenia Emerytalnego (IKZE).

Bank prowadził sprzedaż funduszy inwestycyjnych do dnia 16 listopada 2018 r.

Działalność Ubezpieczeniowa

W dniu 1 października 2018 r. Podkarpacki Bank Spółdzielczy wprowadził do bezpośredniej sprzedaży w placówkach Banku produkty ubezpieczeniowe oferowane przez Wielkopolskie Towarzystwo Ubezpieczeń Życiowych i Rentowych Concordia Capital S.A. w zakresie ubezpieczeń życiowych oraz przez Concordia Polska Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych w zakresie ubezpieczeń majątkowych. W dniu 20 grudnia 2018 r. rozszerzono ofertę ubezpieczeniową o kolejne typy ubezpieczeń, w tym ubezpieczenia majątkowe dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, ubezpieczenia majątkowe dla osób prowadzących działalność rolniczą oraz ubezpieczenia turystyczne.

4.3 Podstawowe produkty i usługi oferowane przez Bank

Podstawowe produkty oferowane przez Bank w 2018 r. to:

Dla segmentu detalicznego:

1. Grupa produktów kredytowych:
 - 1) kredyty gotówkowe (w tym okolicznościowy),
 - 2) pożyczka pieniężna (w tym pożyczka udzielana za pośrednictwem systemu bankowości elektronicznej),

- 3) kredyty hipoteczne (w tym mieszkaniowe, pożyczka i kredyt konsolidacyjny),
 - 4) kredyty konsolidacyjne,
 - 5) kredyty w rachunku płatniczym,
 - 6) kredyt w karcie kredytowej,
2. Grupa produktów depozytowych:
- 1) lokaty terminowe (w PLN oraz walucie obcej: USD, EUR, CHF i GBP),
 - 2) konta osobiste,
 - 3) indywidualne konta emerytalne,
 - 4) rachunki oszczędnościowe (a'vista),
 - 5) rachunki walutowe płatne na każde żądanie (w walucie USD, EUR, CHF i GBP).

Dla segmentu korporacyjnego:

1. Grupa produktów kredytowych:
 - 1) kredyty na działalność gospodarczą (w tym rolniczą),
 - 2) kredyty obrotowe,
 - 3) kredyty inwestycyjne,
 - 4) pożyczki pieniężne,
 - 5) kredyt technologiczny,
2. Grupa produktów depozytowych:
 - 1) rachunki rozliczeniowe w (PLN oraz walucie obcej USD, EUR, CHF i GBP),
 - 2) lokaty terminowe.

Podstawowe usługi oferowane przez Bank w 2018 r.:

- 1) usługa bankowości elektronicznej,
- 2) aplikacja mobilna,

dostępne zarówno dla klientów detalicznych jak i korporacyjnych.

W grupie produktów kredytowych najlepiej sprzedającym się produktem był kredyt gotówkowy dla klientów detalicznych udzielany na okres do 96 miesięcy, w kwocie od 250 do 255 550 zł, z możliwością ustalenia karencji w spłacie kapitału na okres od 1 do 3 miesięcy.

W grupie produktów depozytowych najlepiej sprzedającym się produktem było konto osobiste „Na Start” dedykowane dla osób młodych w przedziale wiekowym od 13 do 25 lat z opcjonalnym wykorzystaniem usług dodatkowych w postaci karty płatniczej, usługa bankowości elektronicznej, usługa bankowości biometrycznej, aplikacja mobilna, w przypadku osób pełnoletnich także kredyt w rachunku płatniczym. Konto na Start prowadzone jest wyłącznie jako rachunek indywidualny.

4.4 Zmiany w ofercie produktowej Banku

W 2018 r. zrealizowano prace nad wdrożeniem postanowień ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw (tzw. Ustawa PAD). Dostosowano w Taryfie opłat i prowizji dla Klienta detalicznego tytuły nazw opłat i prowizji, do nazw wynikających z Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 14 lipca 2017 r. w sprawie wykazu usług reprezentatywnych powiązanych z rachunkiem płatniczym. Została zrealizowana wysyłka zawiadomień o zmianach w regulacjach do Klientów detalicznych. Zmiany weszły w życie od dnia 8 sierpnia 2018 r.

W obszarze kont osobistych Bank zmodyfikował ofertę w następujący sposób:

- w wykonaniu obowiązku wynikającego z postanowień ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw wprowadzono od dnia 8 sierpnia 2018 r. do oferty Banku Podstawowy Rachunek Płatniczy,
- wycofano z oferty rachunek oszczędnościowo – rozliczeniowy typu +Konto (dedykowane beneficjentom świadczeń rodzinnych wypłacanych w ramach programu 500+), ze względu na marginalne zainteresowanie ze strony Klientów kontem tego typu,
- zmodyfikowano zasadę prowadzenia konta osobistego typu Aktywne. Zmiana polega na tym, iż opłata za prowadzenie rachunku wynosić będzie 0,00 zł bez względu na wysokość wpływów na rachunek w danym okresie rozliczeniowym.

W miesiącu czerwcu 2018 r. zakończone zostały prace nad wdrożeniem postanowień Ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw, wprowadzającej nowy tryb rozliczeń (płatności) rozszerzających funkcjonalność Przelewów Krajowych oraz Polecenia Zapłaty o tzw. mechanizm podzielonej płatności Split Payment. Dokonano odpowiednich zmian w regulacjach, TOiP, zrealizowano również wysyłkę zawiadomień do Klientów korporacyjnych.

Od dnia 11 sierpnia 2018 r. Bank w wykonaniu obowiązku wynikającego z postanowień ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw wprowadził procedury postępowania w przypadku zgłoszenia wykonania transakcji płatniczej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora.

W III kwartale 2018 r. Bank wdrożył obowiązujące od dnia 20 grudnia 2018 r. postanowienia ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw implementującej postanowienia Dyrektywy PE i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego (Dyrektywa PSD2). W związku z powyższym:

- a) zmieniono zasady i terminy rozpatrywania reklamacji,
- b) zaktualizowano zasady odpowiedzialności klienta za transakcje nieautoryzowane,
- c) w obowiązujących w Banku regulacjach wprowadzono opis wymogów technicznych komunikacji z Bankiem podczas wzajemnego porozumiewania się Posiadacza rachunku i Banku za pomocą urządzeń telekomunikacyjnych,
- d) zmieniono klauzule dot. sposobu zawiadamiania Posiadacza będącego konsumentem o zmianach postanowień umownych.

Od dnia 1 października 2018 r. Bank wprowadził do bezpośredniej sprzedaży w placówkach Banku produkty ubezpieczeniowe oferowane przez Wielkopolskie Towarzystwo Ubezpieczeń Życiowych i Rentowych Concordia Capital S.A. w zakresie ubezpieczeń życiowych oraz przez Concordia Polska Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych w zakresie ubezpieczeń majątkowych nieruchomości. Od dnia 20 grudnia 2018 r. rozszerzono ofertę ubezpieczeniową o kolejne typy ubezpieczeń, tj. ubezpieczenia majątkowe dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, ubezpieczenia majątkowe dla osób prowadzących działalność rolniczą oraz ubezpieczenia turystyczne.

W 2018 r. w obszarze kredytów dla klienta detalicznego przygotowano dwie edycje sprzedaży kredytu gotówkowego (okolicznościowego) na promocyjnych warunkach.

W II kwartale 2018 r. sfinalizowano prace nad wprowadzeniem do oferty pożyczki konsumenckiej "e-pożyczki" udzielanej za pośrednictwem bankowości elektronicznej E-pożyczka dostępna jest od miesiąca sierpnia 2018 r. dla wszystkich Użytkowników usługi bankowości elektronicznej PBSbank24. Bank w ramach działań popularyzujących e-pożyczkę realizował marketing mobilny poprzez kanał SMS. Dzięki bramce SMS przeprowadzana została wysyłka wiadomości marketingowych promujących ten produkt.

Od dnia 20 grudnia 2018 r. wprowadzono do oferty Banku kredyt gotówkowy z obowiązkowym ubezpieczeniem na życie Kredytobiorcy w całym okresie kredytowania.

W 2018 roku Bank modyfikował również warunki cenowe oferty kredytowej kierowanej do klienta korporacyjnego.

W miesiącu maju 2018 roku wprowadzono zmiany w regulacjach dla klienta korporacyjnego stwarzające możliwość szybkiego reagowania na zmiany w otoczeniu konkurencyjnym poprzez szybsze wprowadzanie zmian w zakresie oprocentowania, stawek opłat i prowizji oraz zmian w sposobie świadczenia usług.

W celu podniesienia konkurencyjności oferty dokonano modyfikacji warunków cenowych pożyczki pieniężnej dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą oraz osób fizycznych prowadzących działalność rolniczą.

W listopadzie 2018 r. zakończono prace nad wdrożeniem nowych zasad ustalania oprocentowania kredytów udzielanych podmiotom gospodarczym. Został zdefiniowany katalog warunków, których spełnienie przez Wnioskodawcę (klienta kredytowego) uprawnia do obniżenia marży kredytowej w stosunku do wartości podstawowej.

W obszarze oferty kartowej kontynuowane były prace nad wprowadzeniem płatności mobilnych - Tokenizacja Visa. Mobilne płatności zbliżeniowe Visa zostały oparte na tych samych zasadach, co płatności

zblizeniowe kartami – wystarczy zbliżyć kompatybilny telefon do terminala akceptującego płatności zblizeniowe i poczekać na potwierdzenie transakcji. Wprowadzenie usługi spowoduje zaoferowanie Klientom Banku nowoczesnej metody dokonywania płatności oraz dostosowanie oferty Banku do oferty konkurencji.

W drodze Uchwały Zarządu Banku podjęto decyzję o wycofaniu z oferty z dniem 19 lutego 2018 r. kart Diners Club ze względu na nikłe zainteresowanie ze strony klientów oraz czasochłonność obsługi posprzedażowej kart.

4.5 Działania sprzedażowe

Prowadzone w 2018 roku działania sprzedażowe zakładały uatrakcyjnienie oraz poszerzenie oferty produktowej Banku.

Bank prowadzi stały monitoring oferty banków konkurencyjnych w celu utrzymania atrakcyjności oferty Banku, ze szczególnym uwzględnieniem nowoczesnej oferty i elektronicznych kanałów dystrybucji usług bankowych. W 2018 roku kontynuowano prace nad rozwojem bankowości elektronicznej i mobilnej. W ramach rozwoju funkcjonalnego zakres usług oferowanych za pośrednictwem bankowości mobilnej został poszerzony o następujące funkcje: przelew QR, dopłata do lokaty, kalkulator lokat, negocjacje lokat, aktualne kursy walut, kalkulator walutowy. Kolejne etapy rozwoju zakładają sukcesywne wdrażanie i uruchamianie kolejnych dodatkowych opcji. Dodatkowo w omawianym okresie Bank wprowadził do swojej oferty e – pożyczkę udzielaną za pośrednictwem Systemu Bankowości Elektronicznej.

Bank w ramach działań sprzedażowych realizował marketing mobilny poprzez kanał SMS, który umożliwia precyzyjne targetowanie i pozwala na personalizowanie krótkich komunikatów. Dzięki bramce SMS przeprowadzana była masowa wysyłka wiadomości marketingowych promujących konkretne produkty bankowe.

W ramach kontynuacji działań marketingowych Bank w minionym roku rozpoczął wzmożoną aktywność w social mediach. Dodatkowo zlecona została emisja spotów reklamowych oraz życzeń świątecznych w rozgłośniach radiowych, pojawiły się również w wydawnictwach prasowych reklamy produktowe oraz dedykowane artykuły.

Bank w celu pozyskania nowych Klientów wykorzystywał w ramach działań aktywizujących sprzedaż landing page, tj. pojedynczą stronę internetową dedykowaną konkretnemu produktowi niezapełnioną wieloma różnymi innymi informacjami, która ma tylko jedno zadanie, polegające na dostarczeniu Bankowi danych kontaktowych Klienta zainteresowanego danym produktem po to, aby Bank mógł skontaktować się z Klientem i zaoferować produkt. Na strony tego typu kierowany był ruch z banerów reklamowych umieszczanych na lokalnych stronach internetowych, czy z profilu Banku prowadzonego na portalu społecznościowym Facebook.

Oddziały Banku działając na lokalnych rynkach organizowały konkursy w szkołach ponadgimnazjalnych, których założeniem było propagowanie ogólnej wiedzy o bankowości, z uwzględnieniem nowoczesnych rozwiązań stosowanych w usługach bankowych. Korzyścią Banku organizowanych konkursów, poza efektem wizerunkowym w lokalnych mediach, było pozyskanie kont osobistych typu Na Start stanowiących propozycję Banku dla uczniów i studentów.

4.6 Informacje o zmianach na rynku, z uwzględnieniem podziału na podmioty

Klienci - rok 2018

Struktura Klientów wg posiadanych rachunków w 2018 roku nie zmieniła się znacząco w stosunku do lat poprzednich. Widoczny jest wzrost liczby klientów detalicznych korzystających z dostępu do rachunku za pośrednictwem bankowości elektronicznej i aplikacji mobilnej.

Rodzaj rachunku	31.12.2017 r.	31.12.2018 r.	Dynamika
------------------------	----------------------	----------------------	-----------------

Konta osobiste	86 950	88 522	101,81 %
Rachunki rozliczeniowe dla klientów biznesowych	8 086	8 066	99,75 %
Rachunki rozliczeniowe dla jednostek samorządu terytorialnego	743	727	97,85 %
Rachunki rozliczeniowe dla klientów prowadzących działalność rolniczą	7 643	7 384	96,61 %
Rachunki rozliczeniowe dla klientów niekomercyjnych	2 869	3 085	107,53 %
Konta osobiste z dostępem do bankowości elektronicznej	52 934	80 282	151,66 %
Rachunki rozliczeniowe dla klientów korporacyjnych z dostępem do bankowości elektronicznej	8 942	8 020	89,70 %

Dane prezentowane w Tabeli nie uwzględniają rachunków prowadzonych w placówkach agencyjnych.

Sprzedaż poszczególnych produktów i usług wg podmiotów w 2018 roku

W poniższych tabelach zestawiona została sprzedaż produktów wg podmiotów i terminów:

KREDYTY

Poziom sprzedaż kredytów w 2018 r. prezentuje poniższa tabela:

Lp.	Wyszczególnienie wg typu produktu	Poziom sprzedaży w 2018 roku (w zł)	Ilość zawartych umów w 2018 roku
1	Kredyty detaliczne	150 287 166,31	7 637
2	Kredyty mieszkaniowe	39 475 427,88	235
3	Kredyty biznesowe	279 500 002,97	974

DEPOZYTY

Poniższa tabela prezentuje zmianę wysokości zgromadzonych depozytów na dzień 31.12.2018 r. w stosunku do roku poprzedniego.

Lp.	Wyszczególnienie wg rodzajów depozytów (w zł)	31.12.2017 r.	31.12.2018 r.	zmiana
1	Depozyty bieżące	1 639 897 751,72	1 706 176 967,20	66 279 215,48
2	Depozyty terminowe do 3 miesięcy	203 460 688,83	186 412 147,79	-17 048 541,04
3	Depozyty terminowe powyżej 3 miesięcy	886 017 047,56	894 088 591,99	8 071 544,43

POZOSTAŁE DZIAŁALNOŚCI

W okresie do końca roku 2018 sprzedaż produktów ubezpieczeniowych kształtowała się następująco:

Lp.	Nazwa produktu ubezpieczeniowego	Sztuki	Wysokość składki przypisanej
1	Agro	4	685,00
2	Concordia DOM	16	2 976,00
3	Concordia Firma	1	240,00
4	Concordia Mój Dom	46	12 459,00
5	Concordia Turysta	1	206,00
6	Życie Komfort	320	340 001,00
7	Życie Komfort Utrata Pracy	2	104,00
Suma:		390	356 671,00

Wskazanie jak kształtuje się cykliczność i sezonowość w Banku i ich wpływ na działalność

W działalności Banku nie występowały istotne zjawiska mające charakter sezonowy lub cykliczny.

4.7 Działalność marketingowa i public relations

Prowadzone w 2018 roku działania w obszarze marketingu i public relations miały na celu zwiększenie rozpoznawalności rynkowej i budowę pozytywnego wizerunku Banku oraz zwiększenie sprzedaży oferowanych produktów.

Bank kontynuował działania w kierunku budowania marki w Internecie z wykorzystaniem mediów społecznościowych. Narzędzie social media wykorzystywano również do realizacji akcji prosprzedażowych.

Przeprowadzono kampanie reklamowe promujące kredyty gotówkowe, wykorzystując typowe nośniki reklamowe m. in.: radio, prasa, billboard, Internet, telebim, plakat, ulotka. Realizowano także kampanie w Internecie za pomocą narzędzi Google AdWords, Facebook Ads. Bank korzystał z dedykowanej strony internetowej dla promowanego produktu tzw. landing page, gdzie oprócz ogólnych informacji znalazł się formularz pozyskujący dane użytkowników zainteresowanych produktem.

Promowano również e-pożyczkę, dzięki której posiadacz rachunku osobistego z dostępem do bankowości elektronicznej może wnioskować o pożyczkę przez Internet.

W związku z udostępnieniem klientom naszego Banku płatności telefonem za pomocą aplikacji Google Pay prowadzono działania promocyjne zachęcające do korzystania z tej usługi.

Działania marketingowe skierowane były również na promocję oferty ubezpieczeniowej.

Bank brał czynny udział w akcji charytatywnej Szlachetna paczka, angażował się również w Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy przystąpił do projektu Bankowcy dla Edukacji Finansowej Młodzież BAKCYL prowadzonego przez Fundację Warszawski Instytut Bankowości. Projekt stanowi przykład społecznie odpowiedzialnego współdziałania na rzecz podniesienia poziomu wiedzy finansowej młodego pokolenia Polaków.

Bank przystąpił ponadto do kolejnej, szóstej edycji Programu Talentowisko przedsięwzięcia edukacyjnego Banków Spółdzielczych z Grupy BPS, mającego na celu rozwijanie dobrych nawyków w oszczędzaniu i życiowej zaradności.

Bank adekwatnie do możliwości finansowych wspierał inicjatywy lokalne i regionalne z różnych dziedzin, zarówno mających na celu rozwój gospodarczy regionu, jak i tych o wymiarze charytatywnym czy filantropijnym, wpisujących się w szeroko pojęte zagadnienia społecznej odpowiedzialności biznesu. Bank wspierał także wydarzenia sportowe.

Bank wspierał kluby sportowe m. in.: Asseco Resovia Rzeszów – ekstraklasowy klub siatkówki mężczyzn oraz Miasto Szkła Krosno – ekstraklasowy klub koszykówki mężczyzn.

W 2018 r. koszty na realizację działań marketingowych wyniosły 543,8 tys. zł wobec 1 063,2 tys. zł w 2017 r.

Otrzymane nagrody i wyróżnienia

W IV edycji Konkursu Szkolnych Kas Oszczędności „Młodzi Mistrzowie Oszczędzania”, organizowanego przez Ministra Edukacji Narodowej, otrzymaliśmy znak jakości „Bank przyjazny SKO”.

Za wkład w rozwój bankowości spółdzielczej Związek Banków Polskich uhonorował Medalem im. Mikołaja Kopernika panią Monikę Krawczyk, która pełni obowiązki prezesa Podkarpackiego Banku Spółdzielczego.

4.8 Współpraca z podmiotami zależnymi

Bank w 2018 r. realizował współpracę z PBSFinanse S.A. w ramach obowiązującej umowy agencyjnej, na mocy której PBSFinanse S.A. pośredniczy przy zawieraniu umów o świadczenie usług bankowych w imieniu lub na rzecz Banku.

Bank współpracował także ze Spółką PBSPartner Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, w zakresie świadczenia usług pośrednictwa ubezpieczeniowego.

Umowy współpracy z innymi bankami lub innymi podmiotami

Z dniem 31.12.2018 r. wygasła umowa zrzeczenia zawarta z Bankiem Polskiej Spółdzielczości. W dniu 12.12.2018 r. zawarto Porozumienie ramowe na świadczenie usług i czynności, obowiązujące od dnia 01.01.2019 r. Ponadto, Bank zawarł następujące umowy współpracy:

- umowa utrzymania systemów: bankowości elektronicznej i mobilnej, systemu obsługi kart, systemu wsparcia procesów kredytowych, systemu obsługi faktur, systemu obiegu dokumentów,
- umowy o wsparcie techniczne używanych systemów,
- umowa o świadczenie usług telefonii stacjonarnej PSTN i ISDN,
- konwojowanie wartości pieniężnych, cash processing,
- umowy dot. współpracy w zakresie obsługi kart i bankomatów,
- umowa agencyjna dot. dostępu do produktów ubezpieczeniowych, dystrybuowanych przez Bank występujący w roli Agent, za pośrednictwem sieci placówek Banku,
- umowa dzierżawy wartości niematerialnych i prawnych,
- umowy współpracy z dwiema kancelariami windykacyjnymi.

4.9 Główni konkurenci Banku

Największa konkurencja występuje na rynkach objętych działaniem największych placówek PBS, tj. zlokalizowanych w dużych miastach: Rzeszów, Sanok, Dębica, Krosno, Przemyśl. W mniejszych miejscowościach, konkurencja bywa ograniczona lub praktycznie nie występuje. Wśród instytucji konkurencyjnych znajdują się przede wszystkim banki komercyjne, inne banki spółdzielcze oraz Skok-i.

Na obszarze wiejskim oraz na terenach gmin Podkarpacki Bank Spółdzielczy posiada relatywnie duży udział w rynku oraz mniejsze narażenie na działanie konkurencji. Są to obszary działania o dużej lojalności wobec marki, wysokiej ocenie dostępności placówek, z widocznym akcentem lokalności i zaangażowania społecznego Banku.

Coraz mocniej wzrasta konkurencja wewnątrz samego sektora bankowego, zaczynają się również liczyć instytucje okołobankowe. Zagrożenie stanowi obecnie ekspansja telekomów współpracujących z bankami, świadczących jednocześnie usługi telekomunikacyjne i finansowe. Dużą popularnością cieszą się również

szybkie pożyczki przez Internet. Działania te dodatkowo wsparte reklamą masową stanowią duże zagrożenie konkurencyjne.

5. Sytuacja finansowa

5.1 Aktywa Banku

L.p.	Wyszczególnienie (w tys. zł)	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 12.2018/12.2017	Dynamika 12.2018/12.2017
I.	Kasa, operacje z Bankiem Centralnym	85 825	282 592	196 767	329,27%
II.	Należności od sektora finansowego	573 116	168 307	-404 809	29,37%
III.	Należności od sektora niefinansowego	1 488 510	1 300 122	-188 388	87,34%
IV.	Należności od sektora instytucji rządowych i samorządowych	45 927	58 837	12 910	128,11%
V.	Dłużne papiery wartościowe	604 501	945 793	341 292	156,46%
VI.	Papiery wartościowe z prawem do kapitału	63 056	61 697	-1 359	97,84%
VII.	Akcje i udziały w innych jednostkach	14 561	12 149	-2 412	83,44%
VIII.	Rzeczowe aktywa trwałe	33 577	33 778	201	100,60%
IX.	Wartości niematerialne i prawne	6 196	6 040	-156	97,48%
X.	Inne aktywa	81 350	108 548	27 198	133,43%
XI.	Należne wpłaty na kapitał (fundusz) podstawowy	24	24	0	100,00%
	RAZEM aktywa netto	2 996 643	2 977 887	-18 756	99,37%

Po stronie aktywów największą pozycję (43,66%) stanowią należności od sektora niefinansowego, które na dzień 31.12.2018 r. wyniosły 1 300,1 mln zł, tj. kształtując się na poziomie niższym niż na koniec 2017 roku o 188,4 mln zł. Kolejna co do wielkości grupa to dłużne papiery wartościowe oraz kasa, operacje z Bankiem Centralnym stanowiące odpowiednio 31,76% oraz 9,49% wartości aktywów.

Po stronie aktywów największy wzrost (o 341,3 mln zł, tj. 56,46%) odnotowały dłużne papiery wartościowe, kształtując się na koniec 2018 r. na poziomie 945,8 mln zł, co było wynikiem lokowania nadwyżki depozytowej przy ograniczonych możliwościach rozwoju działalności kredytowej. Zwiększenie odnotowały również kasa, operacje z Bankiem Centralnym (wzrost o 196,8 mln zł) oraz inne aktywa (wzrost o 27,2 mln zł). Wyższy poziom środków w pozycji: kasa, operacje z Bankiem Centralnym był konsekwencją ewidencjonowania środków na rachunku rezerwy obowiązkowej w NBP, w efekcie zmiany zasad funkcjonowania Banku wynikających z rozwiązania umowy zrzeczenia.

Największy spadek zanotowały należności od sektora finansowego, stanowiące wartość 168,3 mln zł, tj. o 404,8 mln zł niższą w porównaniu do końca 2017 r. Zmniejszenie odnotowano również w następujących pozycjach aktywów: należności od sektora niefinansowego (spadek o 188,4 mln zł), akcje i udziały w innych jednostkach (spadek o 2,4 mln zł), papiery wartościowe z prawem do kapitału (spadek o 1,4 mln zł) oraz wartości niematerialne i prawne (spadek o 0,2 mln zł).

Obniżenie wartości inwestycji kapitałowych jest wyrazem kontynuacji polityki Banku celem ograniczenia ww. pozycji aktywów, charakteryzujących się wysokim poziomem absorpcji kapitału.

Według stanu na 31.12.2018 r. rzeczowy majątek trwały wyniósł 33,8 mln zł, natomiast wartości niematerialne i prawne netto ukształtowały się na poziomie 6,0 mln zł i zmniejszyły się o 156 tys. zł.

5.2 Pasywa Banku

L.p.	Wyszczególnienie (w tys. zł)	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 12.2018/12.2017	Dynamika 12.2018/12.2017
I.	Zobowiązania wobec Banku Centralnego	3	3	0	100,00%
II.	Zobowiązania od sektora finansowego	2 990	1 454	-1 536	48,63%
III.	Zobowiązania od sektora niefinansowego	2 534 611	2 603 482	68 871	102,72%
IV.	Zobowiązania od sektora instytucji rządowych i samorządowych	198 677	187 655	-11 022	94,45%
V.	Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	100 944	100 940	-4	99,99%
VI.	Kapitały własne oraz zobowiązania podporządkowane	125 049	135 929	10 880	108,70%
VII.	Rezerwy	15 674	18 433	2 759	117,60%
VIII.	Inne pasywa	8 052	6 900	-1 152	85,69%
IX.	Wynik z lat ubiegłych	17 780	-41 073	-58 853	-231,01%
X.	Wynik finansowy netto	-7 137	-35 836	-28 699	-502,12%
	RAZEM pasywa	2 996 643	2 977 887	-18 756	99,37%

Po stronie pasywów Banku największy wzrost (o 68,9 mln zł) w porównaniu do końca 2017 r. odnotowano w pozycji zobowiązań wobec sektora niefinansowego. Według stanu na 31.12.2018 r. stanowiły one 87,43% sumy bilansowej Banku.

Na wielkość zobowiązań wobec sektora niefinansowego główny wpływ miał poziom depozytów pozyskanych od osób prywatnych, które na koniec 2018 roku zwiększyły się o 67,4 mln zł r/r.

Kapitały własne Banku ukształtowały się na poziomie 135,9 mln zł i w porównaniu ze stanem na koniec 2017 r. były wyższe o 10,9 mln zł.

W wyniku konieczności dalszego tworzenia rezerw i odpisów na należności, w tym głównie na ekspozycje kredytowe udzielone w okresie poprzedzającym okres realizacji Programu Postępowania Naprawczego, Bank odnotował ujemny wynik finansowy netto za 2018 r. w wysokości (-)35 836 tys. zł oraz stratę netto lat ubiegłych w wysokości (-)41 073 tys. zł. Ww. pozycje poprzez ich pomniejszający wpływ na kapitały podstawowe, determinują obecną sytuację kapitałową Banku.

5.3 Rachunek zysków i strat

Wyszczególnienie (w tys. zł)	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 12.2018/12.2017	Dynamika 12.2018/12.2017
Wynik z tytułu odsetek	83 169	89 273	6 104	107,34%
Wynik z tytułu prowizji	17 816	16 985	-831	95,34%
Przychody z akcji, udziałów i innych papierów wartościowych	0	0	0	0,00%
Wynik na operacjach finansowych	-5 905	0	5 905	0,00%
Wynik z pozycji wymiany	3 549	3 630	81	102,28%
Wynik z działalności bankowej	98 629	109 888	11 259	111,42%

Wynik na pozostałe działalności operacyjnej	18 568	3 190	-15 378	17,18%
Koszty działania Banku i amortyzacja	65 621	65 241	-380	99,42%
Różnica wartości rezerw i aktualizacji	54 376	100 710	46 334	185,21%
Wynik brutto	-2 800	-52 873	-50 073	-
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego	4 337	-17 037	-21 374	-
Wynik netto	-7 137	-35 836	-28 699	-

Podkarpacki Bank Spółdzielczy na koniec 2018 r. osiągnął wynik brutto w wysokości -52,9 mln zł. Po uwzględnieniu podatku dochodowego w kwocie -17 mln zł, wynik finansowy netto Banku wyniósł -35,8 mln zł. W porównaniu do końca 2017 roku, zarówno wynik brutto, jak i wynik netto osiągnęły wielkości niższe odpowiednio o 50,1 mln zł oraz 28,7 mln zł.

Wynik odsetkowy Banku za 2018 r. wyniósł 89,3 mln zł i był wyższy od uzyskanego w analogicznym okresie roku ubiegłego o 6,1 mln zł, tj. o 7,34%. Przychody odsetkowe ukształtowały się na poziomie niższym o 1,9 mln zł, tj. o 1,63%, natomiast koszty odsetkowe zmniejszyły się o 8 mln zł, tj. o 23,62%. Na spadek przychodów z tytułu odsetek największy wpływ miało przede wszystkim zmniejszenie przychodów odsetkowych od sektora niefinansowego (o 2,4 mln zł), co było konsekwencją przede wszystkim niższego niż przed rokiem poziomu należności tej grupy klientów. Niższa dynamika kosztów odsetkowych r/r była przede wszystkim efektem spadku kosztów odsetkowych sektora niefinansowego o 7,8 mln zł.

Wynik z tytułu prowizji ukształtował się na poziomie 17 mln zł i był niższy od uzyskanego w analogicznym okresie roku ubiegłego o 831 tys. zł, tj. o 4,66%. Łączne przychody z tytułu opłat i prowizji wyniosły 24,4 mln zł i były o 0,96% niższe niż przed rokiem, natomiast koszty z tytułu prowizji ukształtowały się na poziomie 7,4 mln zł i w porównaniu do końca 2017 r. były wyższe o 8,71%.

Wynik z pozycji wymiany wyniósł 3,6 mln zł i był wyższy r/r o 81 tys. zł (tj. o 2,28%). Wynik na pozostałej działalności operacyjnej na dzień 31.12.2018 r. wyniósł 3,2 mln zł i w porównaniu do wielkości odnotowanej na koniec grudnia 2017 r. był niższy o 15,4 mln zł.

Na koniec 2018 r. koszty działania Banku wraz z amortyzacją ukształtowały się na poziomie 65,2 mln zł i w porównaniu do roku poprzedniego były niższe o 380 tys. zł, tj. o 0,58%.

Różnica wartości rezerw na 31.12.2018 r. wyniosła 100,7 mln zł i w odniesieniu do wartości odnotowanej na koniec 2017 r. uległa zwiększeniu o 46,3 mln zł.

Poniesione przez Podkarpacki Bank Spółdzielczy koszty działania wraz z amortyzacją w podziale na poszczególne grupy przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie (w tys. zł)	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 12.2018/12.2017	Dynamika 12.2018/12.2017
Koszty działania Banku, z tego:	59 506	60 039	533	100,90%
Koszty wynagrodzeń z ubezpieczeniami i innymi świadczeniami	31 300	32 169	869	102,78%
Koszty rzeczowe	23 105	22 084	-1 021	95,58%
Podatki i opłaty	1 249	706	-543	56,53%
Koszty związane z BFG i KNF	3 852	5 080	1 228	131,88%
Amortyzacja	6 115	5 202	-913	85,07%
Koszty działania Banku z amortyzacją	65 621	65 241	-380	99,42%

W strukturze kosztów działania Banku wraz z amortyzacją główną pozycję stanowiły koszty wynagrodzeń z narzutami (49,31%) oraz koszty rzeczowe (33,85%).

Koszty wynagrodzeń z ubezpieczeniami i innymi świadczeniami osiągnęły wartość 32,2 mln zł i w porównaniu do poniesionych w analogicznym okresie roku ubiegłego były wyższe o 869 tys. zł, tj. o 2,78%. Stan zatrudnienia na dzień 31.12.2018 r. wyniósł 585 osób i uległ zwiększeniu o 29 osób wobec stanu na 31.12.2017 r.

Koszty rzeczowe na dzień 31.12.2018 r. wyniosły 22,1 mln zł i zmniejszyły się r/r o 1 mln zł.

W 2018 r. koszty ponoszone na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego osiągnęły poziom 4,8 mln zł i były wyższe od kwoty poniesionej w roku poprzednim o 1,1 mln zł, natomiast wpłaty na pokrycie kosztów nadzoru nad bankami (KNF) wyniosły 270 tys. zł i były wyższe r/r o 76 tys. zł. Koszty amortyzacji ukształtowały się na poziomie 5,2 mln zł i w porównaniu do końca 2017 roku były niższe o 1 mln zł, tj. o 14,93%.

Na dzień 31.12.2018 r. odnotowano spadek kosztów ogółem na skutek m. in. zmniejszenia kosztów rzeczowych (spadek o 1 mln zł), podatków i opłat (spadek o 0,5 mln zł) oraz amortyzacji (spadek o 0,9 mln zł).

5.4 Objaśnienia różnic pomiędzy uzyskanymi wynikami finansowymi a wcześniej zatwierdzonym planem finansowym, jeżeli co najmniej jedna z pozycji składających się na wynik finansowy różni się w znacznym stopniu w stosunku do pozycji z planu finansowego

Wyszczególnienie (w tys. zł)	Wykonanie 2018-12-31	Plan 2018-12-31	Stopień realizacji planu
Suma bilansowa	2 977 887	2 936 212	101,42%
Kredyty	1 540 375	1 641 751	93,83%
Depozyty	2 786 678	2 645 461	105,34%
Wynik odsetkowy	89 273	89 151	100,14%
Wynik z tytułu prowizji	16 985	18 792	90,38%
Wynik na działalności bankowej	109 888	111 544	98,52%
Koszty działania banku wraz z amortyzacją	65 241	66 603	97,96%
Wynik finansowy netto	-35 836	14 403	-
Fundusze własne	114 048	211 437	53,94%
Łączny współczynnik kapitałowy	8,44%	13,23%	63,79%

Na koniec IV kwartału 2018 r. plan finansowy zakładał wzrost sumy bilansowej netto do poziomu 2 936 212 tys. zł. Wg stanu na 31.12.2018 r. suma bilansowa wyniosła 2 977 887 tys. zł i była o 41 675 tys. zł wyższa od zakładanej w planie, co oznacza, że plan w tym zakresie został zrealizowany w 101,42%.

Kredyty i inne należności brutto, planowane na poziomie 1 641 751 tys. zł, osiągnęły na koniec IV kw. 2018 r. wartość 1 540 375 tys. zł i były niższe o 101 376 tys. zł, co stanowi 93,83% wykonania planu. Spadek akcji kredytowej nastąpił przede wszystkim w sektorze niefinansowym, co było konsekwencją przyjętej polityki kredytowej ukierunkowanej na zmianę struktury portfela kredytowego w kierunku ograniczenia zaangażowania w duże ekspozycje kredytowe i wzrostu obsługi klientów detalicznych, ale także z uwagi na bardziej ostrożnościowe podejście do oceny ryzyka, przede wszystkim jednak wynikała z konieczności

dostosowania działalności kredytowej do możliwości kapitałowych Banku, co determinowało stopniowe ograniczanie wartości obligu kredytowego.

Baza depozytowa na koniec IV kw. 2018 r. wyniosła 2 786 678 tys. zł i była o 141 217 tys. zł wyższa od założonego planu. Utrzymywanie się poziomu depozytów Banku w IV kw. 2018 r. na stabilnym poziomie (skutkujące nadwyżką w stosunku do planu) jest w dużej mierze pochodną sytuacji zewnętrznej związanej z niskim oprocentowaniem depozytów banków konkurencyjnych. Powyższa sytuacja skutkowałą wstrzymaniem migracji środków depozytowych do innych banków i to pomimo istotnego obniżenia oprocentowania depozytów w PBS.

Wynik finansowy netto wyniósł (-) 35 836 tys. zł i był o 50 239 tys. zł niższy niż zakładał plan (14 403 tys. zł). Poziom wyniku finansowego wg stanu na 31.12.2018 r. został zdeterminowany utworzonymi rezerwami/odpisami aktualizującymi z tytułu należności.

Korzystny wpływ na wynik finansowy r/r miał wyższy wynik z tytułu odsetek, wzrost wyniku z pozycji wymiany, ponadto był efektem niższej amortyzacji oraz zmniejszenia obowiązkowych obciążeń. Wynik finansowy został zdeterminowany różnicą wartości rezerw, która wykazuje znacznie wyższą realizację r/r z uwagi na przesłanki przedstawione poniżej.

Fundusze własne do wyliczenia łącznego współczynnika kapitałowego ukształtowały się na poziomie 114 048 tys. zł i były niższe o 97 389 tys. zł w stosunku do założeń planu (realizacja 53,94%). Niższy poziom funduszy własnych na koniec grudnia 2018 r. był przede wszystkim wynikiem wystąpienia straty w istotnej kwocie za 2018 r. oraz straty z lat ubiegłych. W efekcie dotworzenia brakujących rezerw oraz dokonanej relokacji rezerw do właściwych okresów jakich dotyczyły, wynik finansowy (strata) za 2018 r. ukształtował się na poziomie -35 836 tys. zł, strata z lat ubiegłych wyniosła -41 073 tys. zł.

Łączny współczynnik kapitałowy z uwagi na niższy poziom funduszy własnych w odniesieniu do planu (przy niższej realizacji wymogu kapitałowego) ukształtował się na poziomie niższym w odniesieniu do planu (8,44% wobec planowanego 13,23%), przyjmując wartość wyższą niż wymagane minimum nadzorcze (8%).

5.5 Fundusze własne Banku

Według stanu na 31.12.2018 r. fundusze własne Banku wyniosły 114 048 tys. zł.

Wyszczególnienie (w tys. zł)	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 12.2018/12.2017	Dynamika 12.2018/12.2017
Kapitał TIER I, w tym:	108 346	53 688	-54 658	49,55%
Kapitał podstawowy TIER I, w tym:	103 336	49 938	-53 398	48,33%
Opłacone instrumenty kapitałowe	21 153	21 322	169	100,80%
Fundusz rezerwowy (zasobowy)	54 840	65 494	10 654	119,43%
Strata (wartość pomniejszająca)	-7 137	-76 909	-69 772	-
Zaangażowanie kapitałowe w podmioty finansowe	0	-2 924	-2 924	-
Fundusz ogólnego ryzyka	1 295	1 295	0	100,00%
Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale podstawowym TIER I podlegających zasadzie praw nabytych	47 678	47 700	22	100,05%
Fundusz udziałowy	21 153	21 322	169	100,80%
Fundusz z aktualizacji wyceny	47 678	47 700	22	100,05%
<i>Pomniejszenia kapitału podstawowego Tier I, w tym:</i>	14 493	6 040	-8 453	41,68%

Pomniejszenie WNP w okresie przejściowym (PB Art. 171a ust.3.)	4 957	6 040	1 083	121,85%
Pomniejszenia funduszu z aktualizacji wyceny w okresie przejściowym	9 536	0	-9 536	-
Niezrealizowane straty/zyski z instrumentów kapitałowych	0	0	0	-
Kapitał dodatkowy TIER I, w tym:	5 009	3 750	-1 259	74,87%
Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale podstawowym TIER I podlegających zasadzie praw nabytych (Obligacje długoterminowe)	6 248	3 750	-2 498	60,02%
Pomniejszenie WNP w okresie przejściowym (PB Art. 171a ust. 3)	1 239	0	-1 239	0,00%
Kapitał TIER II, w tym:	69 002	60 360	-8 642	87,48%
Pożyczki podporządkowane kwalifikujące się jako kapitał Tier II	0	0	0	-
Inne pozycje bilansu zaliczone w poczet funduszy własnych (obligacje długoterminowe)	68 003	59 362	-8 641	87,29%
Obligacje serii PBS1021	23 000	23 000	0	100,00%
Amortyzacja	5 681	10 278	4 597	-
Obligacje serii PBS1024	11 504	11 504	0	100,00%
Obligacje serii PBS0523	25 000	25 000	0	100,00%
Obligacje serii PBS0225	8 280	8 280	0	100,00%
Amortyzacja	0	3 245	3 245	-
Obligacje serii PBS0222	4 000	4 000	0	100,00%
Amortyzacja	723	1 522	799	-
Obligacje serii PBS0325	2 623	2 623	0	100,00%
Kwota rezerwy ogólnej z tytułu ryzyka kredytowego	998	998	0	100,00%
Fundusze własne	177 347	114 048	-63 299	64,30%
Całkowity wymóg kapitałowy	131 392	108 132	-23 260	82,30%
Współczynnik kapitału podstawowego TIER I	6,29%	3,69%	-2,60 pp.	-
Współczynnik kapitału TIER I	6,60%	3,97%	-2,63 pp.	-
Łączny współczynnik kapitałowy	10,80%	8,44%	-2,36 pp.	-

Fundusze własne Banku wyniosły 114 mln zł i uległy zmniejszeniu w porównaniu do grudnia 2017 r. o 63,3 mln zł. W kapitale Tier I ujęto pomniejszenie z tytułu straty za 2018 r. oraz straty lat ubiegłych w łącznej kwocie (-) 76,9 mln zł. Ponadto, z uwagi na znaczące obniżenie kapitału Tier I, Bank dokonał pomniejszenia z tytułu zaangażowania kapitałowego w podmioty finansowe w kwocie 2 924 tys. zł. Jednocześnie, Bank

ujmował w kapitale Tier I w 2018 r. fundusz z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży w wysokości 47,7 mln zł.

Fundusz zasobowy uległ zwiększeniu o 10,7 mln zł z tytułu realizacji Uchwały Zebrania Przedstawicieli Nr 9/2018 dot. sposobu zaliczenia wyniku z lat ubiegłych oraz pokrycia straty za 2017 r.

Fundusz udziałowy zaliczany do funduszy własnych odnotował wzrost o 169 tys. zł.

Całkowity wymóg kapitałowy wyniósł 108,1 mln zł i na przestrzeni 2018 r. zmniejszył się o 23,3 mln zł, przede wszystkim z uwagi na obniżenie portfela kredytowego Banku oraz obniżenia należności od sektora finansowego.

Z uwagi na powyższe zmiany, łączny współczynnik kapitałowy (8,44%) oraz współczynnik kapitałowy Tier 1 (3,97%) ukształtowały się na koniec grudnia 2018 r. na niższym poziomie w porównaniu do wartości uzyskanych w 2017 roku (odpowiednio o 2,36 pp. i 2,63 pp.), wykazując odchylenie współczynnika kapitałowego Tier 1 w stosunku do minimalnych norm nadzorczych ustalonych na poziomie min. 6%.

5.6 Inwestycje kapitałowe oraz aktywa trwałe finansowe

1. Informacja dotycząca inwestycji kapitałowych oraz aktywów trwałych finansowych

L.p.	Wyszczególnienie (w tys. zł)	Rodzaj papieru wartościowego	Wartość bilansowa		Zmiana 12.2018/12.2017
			31.12.2017	31.12.2018	
Udziały lub akcje w innych jednostkach					
w instytucjach finansowych:					
1.	BPS S.A.	akcje	8 209	8 209	0
2.	Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych	udziały	0,5	0,5	0
3.	Partner Sp. z o.o.	udziały	6 346	3 934	-2 412
RAZEM			14 555,5	12 143,5	-2 412
w pozostałych jednostkach:					
1.	Sanocka Spółdzielnia Mieszkaniowa	udziały	0,2	0,2	0
2.	CARMINE INVESTMENTS Sp. z o.o.	udziały	0	0	0
3.	PBS IP Sp. z o.o.	udziały	5	5	0
4.	CIARKO PBSBANK Sp. z o.o.	udziały	0	0	0
5.	STS S.A.	udziały	0	0	0
RAZEM			5,2	5,2	0
Pozostałe papiery wartościowe i inne aktywa finansowe					
1.	PBS Finanse S.A.	akcje	15 665	14 297	-1 368
2.	Żywiecka Fabryka Sprzętu Medycznego FAMED S.A.	akcje	0	0	0
3.	CARMINE INVESTMENTS Sp. z o.o.	akcje	47 391	47 401	10
RAZEM			63 056	61 698	-1 358
Dłużne papiery wartościowe					

1.	Bony pieniężne NBP	bony	604 501	932 985	328 484
2.	Obligacje skarbowe WZ 0524	obligacje	0	12 808	12 808
RAZEM			604 501	945 793	341 292

FINANSOWE AKTYWA TRWAŁE

1. Akcje i udziały w innych jednostkach – Bank wycenia w cenie nabycia z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości (wycena na wynik finansowy)

PBS PARTNER SP. Z O.O.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy posiadał udziały w spółce PBSPartner w kwocie 9 500 tys. zł. W wyniku zawartej w dniu 31.12.2018 r. umowy zbycia udziałów w celu umorzenia, na podstawie której Bank zbył na rzecz spółki udziały za cenę 3 950 tys. zł, przeniesiono posiadane udziały na konto należności od PBS Partner. Wg wyceny przeprowadzonej na dzień 31.12.2018 r. wartość udziałów w spółce wynosi 3 934,30 tys. zł.

BANK POLSKIEJ SPÓŁDZIELCZOŚCI S.A.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy na koniec 2018 r. posiadał akcje Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. w kwocie 8 209 tys. zł.

2. Akcje i udziały w innych jednostkach przeznaczone do sprzedaży - Bank wycenia w wartości bilansowej albo w wartości godziwej w zależności od tego, która z tych wartości jest niższa.

KLUB HOKEJOWY SANOK SP. Z O.O.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy posiada udziały w spółce "Klub Hokejowy Sanok Sp. z o.o." w kwocie 1 050 tys. zł, na które posiada 100% odpis aktualizujący.

SANOCKIE TOWARZYSTWO SPORTOWE S.A.

Akcje w spółce " SANOCKIE TOWARZYSTWO SPORTOWE S.A. w kwocie 50 tys. zł zostały nabyte dnia 15.07.2015 r. Na akcje został utworzony odpis aktualizujący w pełnej wysokości na dzień 31.12.2015 r.

PBS IP SP Z O.O.

Bank nabył dnia 28.10.2015 r. udziały w Spółce w ilości 200 szt. w kwocie 46 912 tys. zł, na które utworzył odpis z tytułu utraty wartości w wysokości 830 tys. zł. Nabycie udziałów miało na celu realizację transakcji znakowej. W wyniku zawartej w dniu 14.04.2017 r. umowy zbycia udziałów w celu umorzenia, w wyniku której Bank zbył na rzecz spółki udziały za cenę 46 907 tys. zł, dokonano zmiany ich klasyfikacji w księgach banku, w wyniku czego przeniesiono posiadane udziały wraz z dokonanym odpisem aktualizującym na konto należności od PBS IP. Obecnie trwa proces rejestracji obniżenia kapitału zakładowego Spółki PBS IP Sp. z o.o. przez Sąd Rejonowy w Rzeszowie Wydział XII Gospodarczy. Powyższe działania nie wpłynęły na wynik finansowy Banku. Na dzień 31.12.2018 r. wysokość udziałów w Spółce PBS IP Sp. z o.o. wynosi 5 tys. zł.

CARMINE INVESTMENT SP. Z O.O.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy posiada udziały w ilości 100 szt. w kwocie 9 tys. zł. Nabycie udziałów miało na celu realizację transakcji znakowej. W 2016 roku utworzono odpis aktualizujący w pełnej wysokości.

AKTYWA FINANSOWE:

Aktywa dostępne do sprzedaży – wyceniane w wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej odnoszone są obecnie bezpośrednio na wynik finansowy, ze względu na fakt, że wystąpiły przesłanki trwałej utraty wartości.

PBS FINANSE S.A.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy posiada akcje w spółce PBS Finanse S.A. w kwocie 28 052 tys. zł, na które utworzony został odpis w łącznej wysokości 13 755 tys. zł (1 368 tys. zł w 2018 r.).

ŻYWIECKA FABRYKA SPRZĘTU SZPITALNEGO FAMED S.A.

Akcje w spółce ŻYWIECKA FABRYKA SPRZĘTU SZPITALNEGO FAMED S.A w kwocie 2 999,9 tys. zł zostały nabyte dnia 04.10.2007 r. Na akcje został utworzony odpis aktualizujący w pełnej wysokości.

CARMINE INVESTMENT Sp. z o.o., Sp. komandytowo-akcyjna

Bank posiada akcje w ilości 60 szt. w kwocie 47 525 tys. zł, na które utworzono odpis aktualizujący w wysokości 124 tys. zł. Nabycie udziałów miało na celu realizację transakcji znakowej.

2. Ryzyka, na które narażone są instrumenty finansowe

W posiadanym przez Bank portfelu instrumentów finansowych Bank rozpoznaje ryzyko związane z następującymi instrumentami finansowymi:

1. Akcje Banku BPS S.A.:

- a) ryzyko płynności – ograniczona możliwość sprzedaży dowolnego pakietu akcji wskutek zapisów statutowych Banku BPS S.A. oraz pozostawiania tych akcji poza obrotem na rynku regulowanym,
- b) ryzyko specyficzne - ryzyko zdolności emitenta do realizacji założeń programu postępowania naprawczego oraz skutecznego przeprowadzenia działań restrukturyzacyjnych w spółkach zależnych Banku BPS S.A., a poprzez ww. czynniki ryzyko wyniku finansowego emitenta na poziomie jednostkowym i skonsolidowanym.

2. Akcje spółki PBSFinanse S.A.:

- a) ryzyko płynności – ograniczona możliwość sprzedaży dowolnego pakietu akcji bez negatywnego wpływu na cenę akcji – akcje spółki uchwałą Zarządu Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie zaklasyfikowane zostały do Strefy Niższej Płynności.
- b) ryzyko zmian cen – istnieje ryzyko dalszego spadku ceny rynkowej akcji,
- c) Free float – znaczne pakiety akcji znajdują się w posiadaniu dwóch podmiotów, co negatywnie wpływa na liczbę akcji w wolnym obrocie przyczyniając się do spadku płynności i podatności notowań na znaczną ich zmienność.

3. Obligacje Skarbu Państwa serii WZ0524 - w normalnych warunkach rynkowych główne ryzyka wpływające na wartość inwestycji to ryzyko stopy procentowej oraz ryzyko płynności.

5.7 Podstawowe wskaźniki

L.p.	Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 12.2018/12.2017
I.	Wskaźnik rentowności (zysk brutto/przychody ogółem)	1,33%	-1,01%	-27,18%	-26,17 pp.
II.	Zwrot na aktywach ROA – netto	0,09%	-0,24%	-1,20%	-0,96 pp.
III.	Zwrot na kapitale ROE – netto	3,69%	-7,53%	-61,06%	-53,53 pp.
IV.	Wskaźnik poziomu kosztów (koszty ogółem/przychody ogółem)	98,67%	101,01%	127,18%	26,17 pp.
V.	Wskaźnik C/I	78,11%	55,99%	57,70%	1,71 pp.
VI.	Jakość portfela kredytowego	21,87%	22,84%	23,14%	0,30 pp.

5.8 Dodatkowe informacje finansowe

1) Baza depozytowa

L.p.	Wyszczególnienie (w tys. zł)	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 12.2018/12.2017	Dynamika 12.2018/12.2017
------	------------------------------	------------	------------	---------------------------	-----------------------------

I.	Zobowiązania wobec sektora finansowego	2 992	1 451	-1 541	48,50%
II.	Zobowiązania wobec sektora niefinansowego	2 528 886	2 597 576	68 690	102,72%
1.	Zobowiązania wobec przedsiębiorstw i spółek państwowych	2 982	904	-2 078	30,32%
2.	Zobowiązania wobec przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni	361 655	329 003	-32 652	90,97%
3.	Zobowiązania wobec przedsiębiorców indywidualnych	108 571	126 259	17 687	116,29%
4.	Zobowiązania wobec rolników indywidualnych	63 663	67 208	3 544	105,57%
5.	Zobowiązania wobec osób prywatnych	1 920 701	1 992 399	71 699	103,73%
6.	Zobowiązania wobec instytucji niekomercyjnych	71 314	81 803	10 489	114,71%
III.	Zobowiązania wobec sektora instytucji rządowych i samorządowych	198 587	187 652	-10 935	94,49%
	RAZEM (I+II+III)	2 730 465	2 786 679	56 214	102,06%

Według stanu na 31.12.2018 r. wartość zobowiązań wobec sektora finansowego, niefinansowego oraz instytucji rządowych i samorządowych wyniosła 2 786,7 mln zł i w porównaniu do końca grudnia 2017 r. zwiększyła się o 56,2 mln zł. Głównym źródłem finansowania działalności operacyjnej Banku są środki pozyskane od osób prywatnych. Na koniec 2018 r. wyniosły one 1 992,4 mln zł i stanowiły 71,50% zobowiązań ogółem Banku.

Depozyty i inne zobowiązania wobec sektora niefinansowego oraz instytucji rządowych i samorządowych na koniec grudnia 2018 roku wyniosły 2 785,2 mln zł i w odniesieniu do grudnia 2017 roku wzrosły o 57,8 mln zł.

2) Działalność kredytowa

L.p.	Wyszczególnienie (w tys. zł)	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 12.2018/12.2017	Dynamika 12.2018/12.2017
I.	Należności od sektora finansowego	28 471	19 773	-8 698	69,45%
II.	Należności od sektora niefinansowego	1 564 674	1 461 674	-103 000	93,42%
1.	Należności od przedsiębiorstw i spółek państwowych	6 426	5 444	-982	84,72%
2.	Należności od przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni	768 284	660 401	-107 883	85,96%
3.	Należności od przedsiębiorców indywidualnych	124 806	113 463	-11 343	90,91%
4.	Należności od rolników indywidualnych	8 703	6 521	-2 182	74,93%
5.	Należności od osób prywatnych	639 720	661 346	21 626	103,38%

6.	Należności od instytucji niekomercyjnych	16 735	14 499	-2 236	86,64%
III.	Należności od sektora instytucji rządowych i samorządowych	45 961	58 928	12 967	128,21%
	RAZEM (I+II+III)	1 639 106	1 540 375	-98 731	93,98%

Spadek akcji kredytowej nastąpił przede wszystkim w sektorze niefinansowym, co było konsekwencją przyjętej polityki kredytowej ukierunkowanej na zmianę struktury portfela kredytowego w kierunku ograniczenia zaangażowania w duże ekspozycje kredytowe i wzrostu obsługi klientów detalicznych, ale także z uwagi na bardziej ostrożnościowe podejście do oceny ryzyka.

W układzie podmiotowym najwyższa koncentracja należności dotyczyła osób prywatnych i stanowiła 42,93% portfela kredytowego ogółem, tj. więcej o 3,9 pp. niż przed rokiem.

Portfel kredytowy Banku wg kategorii ryzyka (w wartości nominalnej):

L.p.	Wyszczególnienie (w tys. zł)	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana 12.2018/12.2017	Dynamika 12.2018/12.2017
I.	Kredyty ogółem	1 639 106	1 540 375	-98 731	93,98%
1.	w sytuacji normalnej	1 054 056	1 035 543	-18 513	98,24%
2.	pod obserwacją	210 748	148 351	-62 397	70,39%
3.	w sytuacji zagrożonej, w tym:	374 302	356 481	-17 821	95,24%
3.1	poniżej standardu	54 510	41 276	-13 234	75,72%
3.2	wątpliwe	61 793	60 217	-1 576	97,45%
3.3	stracone	257 999	254 988	-3 011	98,83%
II.	Wskaźnik jakości portfela kredytowego	22,84%	23,14%	0,30 pp.	-

Na koniec grudnia 2018 r. kredyty zagrożone wyniosły 356,5 mln zł i w porównaniu do grudnia 2017 roku zmniejszyły się o 17,8 mln zł. Na dzień 31.12.2018 r. wskaźnik udziału należności zagrożonych w kredytach ogółem wyniósł 23,14% i w porównaniu do 31.12.2017 r. zwiększył się o 0,30 pp. Powyższa zmiana była głównie wynikiem spadku kredytów zagrożonych przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni.

W strukturze kredytów zagrożonych zwiększył się udział należności w sytuacji wątpliwej i straconej.

Poprawa jakości i struktury portfela kredytowego oraz obniżenie poziomu ryzyka kredytowego jest głównym założeniem realizowanym przez Bank w oparciu o wytyczne Programu Postępowania Naprawczego na lata 2016-2020.

3) Udzielone gwarancje

Podkarpacki Bank Spółdzielczy na dzień 31.12.2018 r. posiadał zaewidencjonowane w zobowiązaniach pozabilansowych 300 czynnych gwarancji udzielonych w łącznej kwocie 15 328,67 tys. zł.

5.9 Uwarunkowania realizacji wyniku finansowego w 2018 roku

Poziom wykonania wyniku finansowego Banku, pomimo zbieżnej z założeniami ścieżki budowy wyniku na działalności bankowej i ograniczenia kosztów działania wynikał przede wszystkim z czynników związanych z

koniecznością utworzenia w roku 2018 rezerw i odpisów na należności, co wpłynęło na uzyskanie ujemnego wyniku finansowego za 2018 r. oraz straty lat ubiegłych w istotnej kwocie.

Głównym osiągnięciem Banku w okresie realizacji Programu jest utrzymanie stabilnej pozycji rynkowej, o czym świadczy dalszy stabilny wzrost bazy depozytowej.

Intensywne działania realizowane przez Bank po stronie kosztowej prowadzone w sprawozdawanym, jak i wcześniejszym okresie przyczyniły się do obniżenia kosztów działania w większości grup kosztów, na które Bank ma wpływ.

Obserwowana jest poprawa sytuacji w zakresie adekwatności kapitałowej w zakresie zmiany struktury aktywów ważonych ryzykiem w wyniku przebudowy obligi kredytowego w kierunku bardziej zdywersyfikowanych ekspozycji o niższym poziomie kapitałochłonności. Celem na rok 2019 będzie dalsze zmniejszenie wymogu kapitałowego poprzez ograniczenie skali działalności kredytowej.

Jednocześnie, Bank będzie realizował działania nakierowane na dostosowanie wielkości posiadanej bazy depozytowej adekwatnie do zapotrzebowania na źródła finansowania, mając na uwadze konieczność ograniczania kosztów odsetkowych oraz optymalny poziom płynności.

Zaimplementowane zmiany w regulacjach obszaru kredytowego, które stanowią wyraz zweryfikowanego podejścia Banku do zarządzania ryzykiem kredytowym i spełnienia zaleceń UKNF, mają na celu ustabilizowanie sytuacji w zakresie posiadanego portfela kredytowego i sukcesywnej poprawy jakości dotychczasowych ekspozycji, jak również poprawy jakości procesu kredytowego w przyszłości i skorelowania poziomu ryzyka z możliwościami jego absorpcji przez Bank.

Priorytetowym celem na 2019 r. jest uzyskanie istotnego wzmocnienia wyniku finansowego oraz poprawy sytuacji kapitałowej. Powyższy cel Bank zamierza osiągnąć przede wszystkim poprzez intensyfikację i optymalizację działań windykacyjnych, dalsze ograniczenia kosztowe związane z ograniczeniem skali działalności oraz wzmocnienie przychodów pozaodsetkowych.

Bank identyfikuje zagrożenie pełnej realizacji przyszłego wyniku finansowego w skuteczności działań windykacyjnych, które założono jako istotny czynnik wpływający na uzyskiwane wyniki, czynnikach zewnętrznych związanych z odroczeniem w czasie wzrostu stóp procentowych, jak również w obszarze związanym z ewentualną koniecznością zmiany klasyfikacji ekspozycji kredytowych.

5.10 Ocena - wraz z jej uzasadnieniem - dotycząca zarządzania zasobami finansowymi, ze szczególnym uwzględnieniem zdolności wywiązywania się z zaciągniętych zobowiązań oraz określenie ewentualnych zagrożeń i działań, jakie Bank podjął lub zamierza podjąć w celu przeciwdziałania tym zagrożeniom

Utrzymanie płynności finansowej jest jednym z głównych celów realizowanych przez Bank, warunkujących bezpieczeństwo funkcjonowania i wiarygodność Banku jako instytucji. Ponadto jest to jeden z głównych obszarów oceny kondycji Banku. Podkarpacki bank Spółdzielczy na przestrzeni 2018 r. jak i obecnie posiada zdolność do terminowego i bezzwłocznego regulowania swoich zobowiązań.

5.11 Istotne zdarzenia wpływające na sytuację jednostki, jakie wystąpiły po dniu bilansowym, ale przed zatwierdzeniem sprawozdania finansowego

W związku z ujawnieniem w toku trwającej od 27.01.2019 r. do 01.03.2019 r. inspekcji UKNF nieprawidłowości dot. błędnej ewidencji w systemie informatycznym dat dla limitów determinujących pomniejszenie zabezpieczeń stanowiących podstawę tworzenia rezerw celowych i odpisów aktualizujących, Bank dokonał w m-cu marcu 2019 r. korekt dot. utworzonych rezerw celowych i odpisów aktualizujących na należności kredytowe, w wyniku których uległ przeszacowaniu wynik lat ubiegłych i wynik br., co wpłynęło w sposób istotny na wysokość funduszy własnych i poziom współczynników kapitałowych oraz długoterminowych norm płynności (w tym przekroczenia norm nadzorczych).

Sposób parametryzacji systemu oraz podejścia do ustalania dat dla limitów pozostawał bez zmian i ingerencji Banku od lat, co nie było dotychczas kwestionowane przez żadne zespoły kontrolne i audytowe.

Szczegółowy opis zdarzeń został zaprezentowany w cz. I Informacji dodatkowej.

5.12 Informacja na temat tego, czy jednostka powoduje lub nie powoduje istotnego zagrożenia dla funkcjonowania środowiska naturalnego

Podkarpacki Bank Spółdzielczy nie powoduje zagrożenia dla funkcjonowania środowiska naturalnego.

6. Zarządzanie ryzykiem

6.1 Podstawowe zasady i struktura zarządzania ryzykiem

Przyjęte przez Zarząd Banku i zatwierdzone przez Radę Nadzorczą strategie i polityki zarządzania poszczególnymi kategoriami ryzyka, dostosowane do profilu działania Banku, są jednym z kluczowych elementów zrównoważonego i bezpiecznego rozwoju Banku.

Bank posiada zorganizowany system zarządzania ryzykiem, mający na celu efektywny i kompleksowy proces identyfikacji, pomiaru, limitowania, monitorowania i raportowania ekspozycji na poszczególne rodzaje ryzyka oraz określający zakres kompetencji i odpowiedzialności uczestników tego procesu.

W 2018 roku Bank stosował zaimplementowane wcześniej metody zarządzania ryzykiem dostosowując je do zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych oraz wymogów legislacyjnych. Szczęólnego znaczenia nabierały działania wynikające z konieczności kontynuacji zaleceń poadspekcyjnych zmierzających do poprawy jakości zarządzania ryzykiem oraz poprawiające bezpieczeństwo funkcjonowania Banku, głównie w obszarze ryzyka kredytowego, adekwatności kapitałowej oraz efektywności działania, w ramach których dokonano między innymi: przeglądu i aktualizacji strategii, polityk oraz instrukcji służbowych zarządzania ryzykiem kredytowym i ryzykami pokrewnymi zidentyfikowanymi i uznanymi za istotne w Banku, zmian metodologii oceny i monitorowania ryzyk, weryfikacji obowiązujących limitów ostrożnościowych, poprawy systemu informacji zarządczej, procesu kredytowania i działań restrukturyzacyjno-windykacyjnych, dostosowania struktury organizacyjnej.

Ponadto, w analizowanym okresie, Bank dążył do ograniczenia negatywnego wpływu zmian rynkowych na wyniki finansowe i kapitał, przy równoczesnym utrzymaniu atrakcyjności i konkurencyjności oferty produktowej.

6.2 Zarządzanie ryzykiem kredytowym

Ryzyko kredytowe - ryzyko potencjalnej straty z tytułu niewykonania zobowiązania w określonym w umowie terminie przez klienta lub kontrahenta; ryzyko to wpływa w sposób najbardziej istotny na działalność Banku, ponieważ niespłacenie udzielonych należności wiąże się z poniesieniem przez Bank ewentualnych dużych strat.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym jest utrzymywanie stabilnego i zrównoważonego pod względem jakości i wartości portfela kredytowego, równocześnie cechującego się wysoką dochodowością oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów zagrożonych. W celu osiągnięcia długofalowych zamierzeń w zakresie ryzyka kredytowego, w Banku badaniu poddaje się czynniki ryzyka zmian makroekonomicznych oraz ryzyka rezydualnego.

W ramach realizacji zapisów Polityki kredytowej oraz szczegółowych regulacji wewnętrznych Bank zarządza:

- 1) ryzykiem kredytowym,
- 2) ryzykiem koncentracji,
- 3) ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- 4) ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych,
- 5) ryzykiem rezydualnym,
- 6) ryzykiem inwestycji kapitałowych.

Bank nie był znacząco zaangażowany w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie oraz detaliczne ekspozycje kredytowe.

Wskaźniki określające apetyt na ryzyko kredytowe w 2018 roku wykazywały przekroczenia głównie w obszarze jakości kredytowej oraz w obszarze wynikającym ze skali udzielania kredytów zabezpieczonych hipotecznie/mieszkaniowych – co w znacznym stopniu wynikało z tendencji spadkowej portfela kredytowego ogółem.

Limity ograniczające ryzyko koncentracji zaangażowań i zaangażowań kapitałowych wynikające z „Instrukcji zasady ustalania i monitorowania limitów koncentracji zaangażowań i zaangażowań kapitałowych w PBS” w 2018 roku wykazywały przekroczenia, w tym w obszarze dotyczącym limitów koncentracji dużych ekspozycji kredytowych z uwagi na obniżenie poziomu kapitału uznanego.

Bank w ramach realizacji Programu Postępowania Naprawczego podejmował działania mające na celu ograniczenie ryzyka kredytowego dot. poprawy jakości i struktury portfela, ograniczenia ryzyka koncentracji dużych zaangażowań oraz optymalizacji procesu kredytowania i zarządzania wierzytelnościami trudnymi.

Do podstawowych działań mających na celu minimalizację ryzyka kredytowego należy zaliczyć:

- 1) dywersyfikację struktury przedmiotowej i podmiotowej portfela, polegającą na:
 - a) zmniejszeniu jednostkowych ekspozycji dla nowo udzielanych transakcji,
 - b) stopniowym ograniczaniu udziału dużych ekspozycji w portfelu,
 - c) skróceniu średniego terminu wymagalności portfela kredytowego,
 - d) zwiększeniu efektywności działań w obszarze restrukturyzacji,
 - e) zwiększeniu udziału kredytów udzielanych w konsorcjum w portfelu kredytowym Banku.
- 2) analizę struktury portfela w celu wczesnej identyfikacji zagrożeń wynikających z nadmiernych zaangażowań i wprowadzanie stosownych ograniczeń (szczególny nadzór i wzmożony monitoring ekspozycji, powyżej kwoty łącznego zaangażowania 1 mln zł, klasyfikowanych w kategoriach zagrożonych),
- 3) zmniejszenie przeciętnego, akceptowalnego poziomu ryzyka dla nowych ekspozycji kredytowych,
- 4) zwiększenie skuteczności monitoringu, w tym wprowadzenie listy obserwacyjnej dla ekspozycji o zidentyfikowanym podwyższonym ryzyku kredytowym oraz większa intensyfikacja działań z zakresu tzw. miękkiej windykacji dla ekspozycji z terminem przeterminowania nie dłuższym niż 90 dni,
- 5) intensyfikację oraz zwiększenie efektywności działań w obszarze restrukturyzacji i windykacji,
- 6) wzmocnienie centralnego nadzoru i monitoringu ekspozycji kredytowych oraz zmiany w procesie kredytowania,
- 7) wykorzystywanie informacji o klientach Banku z innych dostępnych systemów,
- 8) zmiana procesu kredytowania oraz nadzór nad czynnościami wykonywanymi w toku procesu kredytowania, mający na celu weryfikację sprawności działania mechanizmów kontrolnych (obejmujący m. in.: proces przestrzegania wewnętrznych aktów normatywnych, procedur, kompetencji, itp.) oraz wzmocnienie centralnego nadzoru i monitoringu ekspozycji kredytowych,
- 9) poprawa efektywności procesu decyzyjnego, wyeliminowanie obszarów o niejasnej odpowiedzialności oraz automatyzacja procesów biznesowych – rozumianych jako obsługa klienta,
- 10) prowadzenie aktywnej polityki szkoleń, także w formie bieżącego instruktażu,
- 11) określenie kluczowych obszarów zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie, które są monitorowane przez Zarząd Banku.

Bank posiada zaangażowania kapitałowe w pakiety akcji poza sektorem finansowym oraz w akcje BPS S.A. W portfelu inwestycyjnym Banku występują zaangażowania w podmiotach zależnych i współzależnych. Szczegółowa informacja dotycząca portfela inwestycji kapitałowych Banku została zamieszczona w Rozdziale 5.6.

Bank, zgodnie z założeniami Programu Postępowania Naprawczego, w 2018 roku kontynuował działania mające na celu zmniejszenie zaangażowania w inwestycje kapitałowe.

W 2018 roku Bank zanotował istotne skutki materializacji ryzyka kredytowego w postaci utworzenia rezerw celowych i odpisów aktualizujących na należności zagrożone, które zdeterminowały poziom wyniku finansowego i sytuacji kapitałowej Banku.

6.3 Zarządzanie ryzykiem rynkowym i ryzykiem płynności

Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe – ryzyko utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub zmiany wyniku finansowego w rezultacie wrażliwości na zmienność parametrów rynkowych (cen na rynku); w przypadku Banku, ze względu na niską skalę prowadzonej działalności handlowej, ogranicza się w praktyce głównie do ryzyka walutowego oraz ryzyka stopy procentowej.

Ryzyko stopy procentowej – część ryzyka rynkowego, ryzyko utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub zmiany wyniku finansowego w konsekwencji wrażliwości na zmiany stóp procentowych. Ryzyko to wynika z:

- a) niedopasowania terminów zmiany oprocentowania aktywów, pasywów oraz pozycji pozabilansowych (ryzyko terminów przeszacowania),
- b) zmian w relacjach między krzywymi dochodowości, które wpływają na ustalanie oprocentowania instrumentów znajdujących się w portfelu banku i powodują zmiany relacji pomiędzy oprocentowaniem tych instrumentów (ryzyko bazowe),
- c) zmieniających się relacji między oprocentowaniem dla poszczególnych terminów zapadalności/wymagalności krzywej dochodowości (ryzyko zmiany kształtu krzywej dochodowości),
- d) opcji związanych z oprocentowaniem, zawartych w produktach bankowych np. opcja wcześniejszej spłaty (ryzyko opcji).

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest minimalizacja ryzyka związanego z możliwością wystąpienia niekorzystnych zmian rynkowych stóp procentowych i negatywnym wpływem tych zmian na wynik finansowy Banku oraz maksymalizacja marży odsetkowej w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych.

Do pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank stosuje metodę luki stopy procentowej, jak również może dodatkowo wykorzystywać inne metody, np. badania symulacyjne wpływu zmian stóp procentowych na przychody odsetkowe, koszty odsetkowe i w konsekwencji na zmiany wyniku odsetkowego. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej obejmuje wszystkie oprocentowane pozycje bilansowe i pozabilansowe i koncentruje się na zarządzaniu ryzykiem przeszacowania, ryzykiem bazowym, na kontroli ryzyka opcji klienta, oraz na analizie zmian w zakresie krzywej dochodowości i ewentualnego wpływu tych zmian na wynik odsetkowy.

Ekspozycja Banku na ryzyko stopy procentowej na dzień 31 grudnia 2018 roku składała się głównie z narażenia na ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania aktywów i pasywów oraz ryzyka bazowego i w ocenie Banku kształtowała się na podwyższonym poziomie.

Według stanu na koniec 2018 r. w strukturze aktywów oprocentowanych 38,9% stanowiły aktywa zależne od stawek rynku międzybankowego (głównie WIBOR), aktywa zależne od stopy Banku stanowiły 15,9%, natomiast aktywa oparte na stawce redyskonto 45,2% aktywów. W pasywach środki z oprocentowaniem zależnym od stawek rynkowych stanowiły 15,2%, pasywa z oprocentowaniem zależnym od decyzji Zarządu skupiały 84,7% pasywów oprocentowanych. W strukturze aktywów nastąpił wzrost udziału pozycji opartych na stawce Redyskonta, w przypadku pasywów odnotowano nieznaczny spadek udziału pozycji opartych na stopie Banku.

W perspektywie roku wynik odsetkowy był wrażliwy na spadek stóp procentowych. Potencjalne obniżenie stóp procentowych o 2 pp. (test warunków skrajnych) spowodowałoby zmianę dochodu z tytułu ryzyka przeszacowania i ryzyka bazowego łącznie w wysokości -27 843,3 tys. zł, co stanowi 24,4% funduszy własnych na 31.12.2018 r.

W obszarze ryzyka stopy procentowej w 2018 r. występowały przekroczenia limitu wewnętrznego dot. maksymalnej zmiany wyniku odsetkowego w okresie 12 miesięcy od daty analizy na skutek występującego w Banku ryzyka przeszacowania i ryzyka bazowego, przy założeniu szokowej zmiany stóp procentowych o 1 pp. w relacji do funduszy własnych (%). Odchylenie w przypadku limitu na zmianę wyniku odsetkowego było zdeterminowane przede wszystkim spadkową tendencją w zakresie funduszy własnych.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym jest dążenie do pełnego zaspokojenia potrzeb klientów w zakresie obsługi dewizowej, stałe zwiększanie obrotu dewizowego przy stałym wzroście przychodów z tytułu wymiany, utrzymując całkowitą pozycję walutową na poziomie nie powodującym konieczności utrzymywania regulacyjnego wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe.

W celu ograniczenia ryzyka walutowego wynikającego z utrzymywania pozycji w walutach obcych, w Banku funkcjonuje:

- limit VAR (LVAR) stanowiący maksymalny akceptowany przez Bank poziom limit VAR (LVAR) stanowiący maksymalny akceptowany przez Bank poziom VAR,
- limit pozycji walutowej całkowitej Banku (LPC),
- nocny limit wysokości pozycji walutowej netto dla poszczególnych walut odpowiadający sumie operacji otwartych i niezamkniętych na koniec danego dnia roboczego w każdej walucie obcej oddzielnie (LN).

Na dzień 31 grudnia 2018 r. obowiązywał limit na pozycję walutową całkowitą w wysokości 0,6% funduszy własnych Banku, natomiast limity na pozycje walutowe netto dla poszczególnych walut obcych wynosiły:

- 1) Limit na pozycję walutową netto w USD - 50 000 USD
- 2) Limit na pozycję walutową netto w EUR - 150 000 EUR
- 3) Limit na pozycję walutową netto w CHF - 20 000 CHF
- 4) Limit na pozycję walutową netto w GBP - 25 000 GBP
- 5) Limit na pozycję walutową netto w NOK - 50 000 NOK
- 6) Limit na pozycję walutową netto w CAD - 10 000 CAD
- 7) Limit na pozycję walutową netto w DKK - 50 000 DKK
- 8) Limit na pozycję walutową netto w SEK - 50 000 SEK
- 9) Limit na pozycję walutową netto w CZK - 50 000 CZK
- 10) Limit na pozycję walutową netto w AUD - 10 000 AUD
- 11) Limit na pozycję walutową netto w HUF - 250 000 HUF

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego Bank oblicza metodą podstawową. W 2018 Bank nie przekraczał ogólnego poziomu ryzyka określonego przez limity apetytu na ryzyko. Relacja pozycji walutowej całkowitej w odniesieniu do funduszy Banku (0,30% na ostatni dzień roboczy grudnia 2018 roku, max. 0,44% w całym 2018 roku) nie powodowała konieczności tworzenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego. Z uwagi na skalę działalności walutowej oraz uzyskane parametry, generowane ryzyko w 2018 r. nie stanowiło zagrożenia dla funkcjonowania Banku i kształtowało się na niskim poziomie.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy wykonywał operacje walutowe obciążone ryzykiem kursowym, takie jak: polecenia wypłaty w obrocie dewizowym na dobro i w ciężar rachunków złotych, operacje przewalutowania z rachunków walutowych na rachunki złote oraz z rachunków złotych na rachunki walutowe, a także operacje wymiany kantorowej w kasach Banku.

Poszczególne oddziały Banku prowadzące obsługę dewizową informowały na bieżąco komórkę zarządzającą ryzykiem walutowym o znaczących operacjach mających wpływ na pozycję walutową. Komórka zarządzająca ryzykiem walutowym każdorazowo reaguje na zmiany pozycji walutowej dopasowując jej wielkość do aktualnego i prognozowanego zapotrzebowania na walutę, bieżącej i prognozowanej sytuacji na rynku walutowym. Wyżej wymienione działania mają na celu uzyskanie optymalnej relacji: osiągnięty zysk do ponoszonego ryzyka.

Na koniec 2018 roku osiągnięto ze zrealizowanych różnic kursowych wynik w wysokości 3 630,10 tys. zł wobec 3 548,52 tys. zł przed rokiem.

Ryzyko płynności/finansowania

Ryzyko płynności – zagrożenie utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, powodujące konieczność poniesienia nieakceptowalnych strat.

Ryzyko finansowania - część ryzyka płynności, będąca zagrożeniem niedostatku stabilnych źródeł finansowania w perspektywie średnio- i długoterminowej, skutkujące rzeczywistym lub potencjalnym ryzykiem niewywiązania się przez bank z zobowiązań finansowych, takich jak płatności i zabezpieczenia, w momencie ich wymagalności w perspektywie średnio- i długoterminowej, bądź w całości, bądź związane z koniecznością poniesienia nieakceptowalnych kosztów finansowania.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania płynnością jest zapobieganie wystąpieniu sytuacji kryzysowej poprzez utrzymywanie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów mające na celu zapewnienie zdolności do terminowego wywiązania się z bieżących i przyszłych zobowiązań oraz osiągnięcie założonej rentowności, stałego i rosnącego wyniku finansowego.

W Banku obowiązuje system limitów płynnościowych mających na celu kształtowanie odpowiednich relacji pomiędzy składnikami bilansowymi i pozabilansowymi w celu osiągnięcia optymalnego wyniku finansowego, przy jednoczesnym utrzymaniu płynności bieżącej, krótkoterminowej, średnioterminowej oraz długoterminowej z zachowaniem nadzorczych miar płynności.

Podstawą polityki Banku w zakresie płynności jest utrzymywanie portfela aktywów płynnych oraz stabilnych źródeł finansowania, w szczególności stabilnej bazy depozytowej osób prywatnych. Podstawową metodą pomiaru ryzyka jest luka płynności, tj. zestawienie urealnionych terminów płatności aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych, sporządzane przez Bank na koniec miesiąca. Aktywa i pasywa są grupowane według podobnej charakterystyki oraz rozdzielane do przedziałów czasowych według wartości bilansowej i terminów zapadalności/wymagalności, zgodnie z zasadami urealniania poszczególnych kategorii, przyjętymi przez Bank.

Bank posiada również narzędzie w postaci planów awaryjnych, określających tryb zarządzania kryzysami płynności, łącznie z procedurami mającymi uzupełnić braki przepływów pieniężnych w sytuacjach awaryjnych. Plany awaryjne, stanowiące integralną część procesu zarządzania płynnością, określają podział kompetencji i odpowiedzialności poszczególnych osób i komórek organizacyjnych zarówno na etapie identyfikacji symptomów sytuacji awaryjnej, a także w momencie jej wystąpienia.

Oprócz limitów ostrożnościowych, analizie i kontroli podlegają wskaźniki M1-M4 wynikające z Uchwały Nr 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 roku z późn. zm. w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności:

- 1) Luka płynności krótkoterminowej (M1),
- 2) Współczynnik płynności krótkoterminowej (M2),
- 3) Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi (M3),
- 4) Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi (M4).

Na dzień 31 grudnia 2018 roku wykorzystanie zarówno nadzorczych miar płynności jak i wskaźnika LCR, określających dopuszczalny poziom ryzyka płynności w Banku, kształtował się zgodnie z ustalonymi i obowiązującymi normami: luka płynności krótkoterminowej ukształtowała się na poziomie 857 804,52 tys. zł, współczynnik płynności krótkoterminowej uzyskał wartość 3,07, współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi ukształtował się na poziomie 1,63. Wskaźnik LCR uzyskał wartość 437%.

Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi został zrealizowany na poziomie 0,66 przy wymaganym poziomie min. 1,00. Przekroczenie limitu nadzorczego miary płynności M3 spowodowane było faktem nabycia przez Bank obligacji skarbowych stanowiących pokrycie FOŚG, w związku z mającym nastąpić wygaśnięciem umowy zrzeczenia. Jednocześnie, do końca 2018 r., Bank utrzymywał środki na dedykowanym rachunku w BPS S.A. (według dotychczasowych zasad). W związku z powyższym, z uwagi na przejściowe zdublowanie

wartości aktywów mających na celu zabezpieczenie zobowiązań FOŚG klasyfikowanych jako aktywa niepłynne, współczynnik M3 ukształtował się poniżej wymaganego poziomu nadzorczego.

Posiadane przez Bank rezerwy płynności na koniec 2018 roku stanowiły 42,75% sumy bilansowej netto. W strukturze aktywów płynnych występują pozycje charakteryzujące się wysoką płynnością z dominującym udziałem portfela bonów pieniężnych.

W związku z wygaśnięciem umowy Zrzeszenia, Bank na koniec 2018 r. nie posiadał dodatkowych narzędzi wsparcia płynnościowego, oferowanych przez Bank Zrzeszający (BPS S.A).

W 2018 r. i obecnie nie występuje zagrożenie utraty płynności płatniczej Banku. Działalność Podkarpackiego Banku Spółdzielczego opiera się na stabilnych źródłach finansowania, a główne źródło finansowania aktywów stanowi baza depozytowa, która skupia 71,5% depozytów osób prywatnych.

Zarządzanie płynnością bieżącą

Zarządzanie płynnością bieżącą Banku oparte było o przyjęte i obowiązujące w Banku zasady zarządzania tym obszarem działalności określone w Instrukcji Służbowej Zasady zarządzania ryzykiem płynności bieżącej w Podkarpackim Banku Spółdzielczym. Zarządzanie i analiza danych miała na celu zapewnienie płynności, ograniczenie ryzyka działalności Banku oraz uzyskanie dobrego wyniku finansowego na przeprowadzanych operacjach, jak i na całej działalności Banku, a także zapewnienie dobrej organizacji pracy i poczucia bezpieczeństwa klientów Banku.

Działalność Banku analizowana była każdego dnia, począwszy od środków w kasach, poprzez środki na rachunkach bankowych, wpływy środków na rachunki, zapotrzebowania na kredyty, wpływy depozytów, likwidacja depozytów itp. Codzienna analiza pozwoliła na zapewnienie płynnej obsługi klientów i ograniczenie związanego z tym ryzyka.

W roku 2018 Bank utrzymywał środki na rachunku rezerwy obowiązkowej, których średnia arytmetyczna na każdy dzień danego miesiąca zgodna była ze sporządzaną co miesiąc „Deklaracją w sprawie wysokości rezerwy obowiązkowej banku”.

Analizując wysokość stóp procentowych na rynku międzybankowym środki na rachunku rezerwy wykorzystywano w następujący sposób:

- 1) utrzymanie zadeklarowanej kwoty,
- 2) dokonywanie bieżących rozliczeń pieniężnych,
- 3) gromadzenie wolnych środków w przypadku niskich stawek na rynku międzybankowym,
- 4) inwestowanie celem założenia depozytu w przypadku atrakcyjnych stawek na rynku międzybankowym.

Po ustaleniu poziomu środków w danym dniu oraz po zaplanowaniu potrzeb i nadwyżek na kolejne dni ustalano tzw. wolne środki, które lokowane były w formie lokat na rynku międzybankowym.

W ostatnim dniu tygodnia w oparciu o prognozy zapotrzebowania na środki na kolejny tydzień, dokonywano inwestycji w 7-dniowe bony pieniężne. Na dzień 31 grudnia 2018 r. Bank posiadał w portfelu bony pieniężne NBP o wartości 932 985 tys. zł według wartości bilansowej.

6.4 Zarządzanie ryzykiem operacyjnym oraz ryzykami pokrewnymi

Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne rozumiane jest jako ryzyko (możliwość) poniesienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów technicznych lub ze zdarzeń zewnętrznych. Do obszaru ryzyka operacyjnego włącza się ryzyko prawne, natomiast wyłącza się ryzyko strategiczne oraz ryzyko reputacji, które jest związane z ryzykiem biznesowym.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym ma na celu stałe ograniczanie ryzyka operacyjnego, ochronę zasobów Banku, jego systemów i procesów oraz zabezpieczanie się przed ewentualnymi skutkami ryzyka operacyjnego. Dążeniem długofalowym Podkarpackiego Banku Spółdzielczego w zarządzaniu ryzykiem operacyjnym jest zapewnienie standardów zarządzania zgodnych z wymogami nadzorczymi oraz

zaadoptowanie na swoje potrzeby najlepszych rozwiązań praktyk biznesowych w celu ochrony zasobów i utrzymania stabilnej pozycji Banku na obsługiwany rynku.

Do głównych zadań systemu należy dostarczenie informacji na temat ryzyka, jego profilu oraz poziomu strat, stosowanie działań redukujących ryzyko i jego skutki, monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka.

W Banku funkcjonuje system zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmujący: identyfikację i ocenę ryzyka, pomiar i monitorowanie, raportowanie ryzyka operacyjnego oraz jego kontrolę. Bank wykorzystuje w procesie monitorowania ryzyka operacyjnego analizę kluczowych czynników ryzyka (KRI), ponadto identyfikuje główne źródła zagrożeń występujących w działalności, organizacji i otoczeniu Banku w ramach tzw. samooceny ryzyka operacyjnego.

Ryzyko bancassurance

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem bancassurance jest stałe dążenie do poprawy efektywności współpracy z zakładami ubezpieczeń w zakresie skuteczności zabezpieczenia ryzyka kredytowego oraz kształtowania właściwych relacji z klientami w celu ograniczenia ich wpływu na poziom ryzyka reputacji, prawnego oraz ryzyka braku zgodności. Szczegółowe wytyczne dotyczące zarządzania obszarem związanym z bancassurance zawarte są w Polityce w zakresie bancassurance w Podkarpackim Banku Spółdzielczym, stanowiącej uszczegółowienie Strategii.

Ryzyko technologiczne

Bank posiada systemy informatyczne związane z gospodarką własną, procesami zarządczymi, obszarem finansowo-księgowym, podatkowym i kadrowym jak również systemy i aplikacje informatyczne wspomagające funkcjonowanie produktów bankowych, sprzedaż oraz relacje z Klientami.

Celem strategicznym w zakresie systemów informatycznych i ich bezpieczeństwa jest systematyczne dostosowywanie systemów do wymogów prawa, poprawne wprowadzanie nowych produktów oraz nowych wersji oprogramowania, w tym oprogramowania wspomagającego zarządzanie ryzykami, a także programów służących bezpieczeństwu sieci i systemów informatycznych.

Ryzyko modeli

Ryzyko modeli - oznacza potencjalną stratę, jaką może ponieść bank, w wyniku decyzji, które mogły zasadniczo opierać się na danych uzyskanych przy zastosowaniu modeli wewnętrznych, z powodu błędów w opracowaniu, wdrażaniu lub stosowaniu takich modeli.

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem modeli w Banku jest utrzymanie wysokiej jakości używanych modeli oraz ograniczanie ryzyka modeli i jego wpływu na wyniki finansowe Banku i jego kapitał wewnętrzny w granicach przyjętego poziomu tolerancji na ryzyko. Dążeniem długofalowym Podkarpackiego Banku Spółdzielczego w zarządzaniu ryzykiem modeli jest promowanie wysokich standardów w zakresie zarządzania ryzykiem modeli oraz posiadanie przez bank bieżącej i kompleksowej wiedzy o poziomie ryzyka poszczególnych modeli, jak również w ujęciu zagregowanym. Bank identyfikuje ryzyko modeli na niskim poziomie.

6.5 Ryzyko braku zgodności

Ryzyko braku zgodności jest to ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych w procesach funkcjonujących w Banku.

Podstawowy cel realizacji Polityki zgodności w Banku jest uzyskanie stanu, w którym wszelkie działania Banku, jego organów i pracowników są w maksymalnym stopniu zgodne z przyjętymi przepisami prawnymi, regulacjami wewnętrznymi a także standardami rynkowymi.

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności ma na celu ograniczanie negatywnych skutków finansowych i niefinansowych nieprzestrzegania przepisów prawa, wymogów organów nadzorczych oraz standardów rynkowych, wynikające z:

- 1) niezgodności regulacji wewnętrznych i standardów postępowania z obowiązującymi przepisami prawa, uchwałami i rekomendacjami Komisji Nadzoru Finansowego oraz standardami i praktykami rynkowymi,
- 2) naruszeń związanych z nieprzestrzeganiem przepisów prawa, regulacji wewnętrznych i standardów obowiązujących w Banku, przez pracowników Banku oraz wobec pracowników Banku,
- 3) nieetycznego postępowania Banku lub jego pracowników wobec klientów lub kontrahentów.

Proces zarządzania ryzykiem braku zgodności obejmuje:

- 1) Identyfikację ryzyka poprzez analizę przepisów prawa, regulacji wewnętrznych i standardów rynkowych, na podstawie uzyskiwanych informacji wewnętrznych i zewnętrznych o wymaganiach w zakresie zgodności,
- 2) ocenę ryzyka poprzez jego pomiar lub szacowanie (m.in. mapa ryzyka, wskaźniki KRI),
- 3) kontrolę ryzyka poprzez projektowanie i stosowanie, bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności, mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności,
- 4) monitorowanie wielkości i profilu ryzyka braku zgodności, po zastosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności,
- 5) raportowanie na temat ryzyka braku zgodności do Zarządu i Rady Nadzorczej oraz Komitetu Audytu.

Podstawowym narzędziem oceny ryzyka braku zgodności w Banku jest prowadzona mapa ryzyka braku zgodności obrazująca profil ryzyka w zakresie funkcjonujących w Banku procesów istotnych.

6.6 Pozostałe ryzyka

Ryzyko strategiczne

Ryzyko strategiczne, stanowiące element ryzyka biznesowego, jest rozumiane jako obecne lub przewidywane ryzyko niekorzystnego oddziaływania na źródła przychodów Banku oraz w konsekwencji na wielkość posiadanych kapitałów (funduszy), wynikające ze zmian w otoczeniu biznesowym oraz z niekorzystnych decyzji biznesowych, wadliwej ich realizacji lub braku reakcji na zmiany w tym otoczeniu.

Celem Podkarpackiego Banku Spółdzielczego jest utrzymanie dotychczasowej stabilnej pozycji rynkowej z zachowaniem znaczącego udziału w lokalnym rynku usług bankowych, koncentrując swoją uwagę na klientach segmentu małych i średnich przedsiębiorstw oraz klientów indywidualnych, detalicznych. Bank w odpowiedzi na oczekiwania jednostek samorządu terytorialnego zamierza także realizować współpracę z podmiotami ww. sektora na zasadach rachunku ekonomicznego.

Strategia Banku opiera się na zapewnieniu klientom szerokiego i bezpiecznego dostępu do usług bankowych poprzez wykorzystanie wielokanałowego modelu dystrybucji, opartego zarówno na bankowości tradycyjnej, jak też elektronicznych modułach komunikacji biznesowej.

Do źródeł zagrożeń dla realizacji przyjętych kierunków strategii rozwoju Bank zaliczał przede wszystkim następujące czynniki: niesprzyjającą sytuację rynkową, w tym związaną z fazą niskich stóp procentowych oraz rosnące wymogi regulacyjne, niższe od oczekiwań efekty działań windykacyjnych, możliwość ponoszenia dalszych skutków materializacji ryzyka kredytowego.

Ryzyko reputacji

Ryzyko związane z reputacją, czyli ryzyko wynikające z negatywnego nastawienia opinii publicznej oraz pogorszenia wizerunku Banku, jest nierozdzielnie związane z działalnością każdego podmiotu działającego na rynku finansowym, w tym również Podkarpackiego Banku Spółdzielczego. Negatywne nastawienie opinii publicznej może wynikać z rzeczywistego sposobu prowadzenia działalności przez Podkarpacki Bank Spółdzielczy, czy też z praktyk całego sektora bankowego lub finansowego.

Celem zarządzania ryzykiem reputacji jest ochrona wizerunku Banku oraz minimalizowanie prawdopodobieństwa wystąpienia okoliczności mogących mieć wpływ na naruszenie wizerunku Banku.

Z uwagi na fakt realizacji przez Bank Programu Postępowania Naprawczego, Bank ze względów ostrożnościowych na przestrzeni 2018 roku identyfikował potencjalne ryzyko reputacji oraz wykazywał dodatkowy wymóg kapitałowy z tego tytułu. W 2018 r. Bank nie odnotował wystąpienia negatywnych zjawisk charakteryzujących materializację ryzyka reputacji. Baza depozytowa Banku na przestrzeni 2018 roku wykazywała stabilny trend wzrostowy.

Ryzyko biznesowe

Ryzyko biznesowe definiowane jest w Podkarpackim Banku Spółdzielczym jako ryzyko nieosiągnięcia założonych i koniecznych celów ekonomicznych z powodu niepowodzenia w rywalizacji rynkowej. Ryzyko to obejmuje: ryzyko strategiczne, ryzyko wyniku finansowego, ryzyko otoczenia ekonomicznego, ryzyko regulacyjne, ryzyko konkurencji.

Ryzykiem biznesowym Bank zarządza opracowując plan ekonomiczno-finansowy, w którym uwzględnia wpływ warunków makroekonomicznych na poziom ryzyk oraz adekwatność kapitałową w okresie planowanym.

Celem strategicznym w zakresie ryzyka biznesowego jest utrzymanie stałej, niewrażliwej na zmiany otoczenia pozycji rynkowej i ekonomicznej Banku, poprzez właściwy proces zarządzania strategicznego, monitorowania otoczenia i postępów strategii, planowania i zarządzania wynikiem finansowym oraz pomiar wrażliwości Banku na zmianę czynników otoczenia i podejmowanie działań mających na celu zmniejszenie wrażliwości Banku w przypadku stwierdzenia nadmiernej ekspozycji na zmianę ryzyka wynikającą ze zmian sytuacji zewnętrznej.

Monitorowanie ryzyka biznesowego w Banku odbywa się w oparciu o analizę postępów w realizacji strategii, ocenę zmian otoczenia Banku mających wpływ na realizację strategii oraz ocenę pozycji rynkowej, analizę realizacji planów finansowych i marketingowych, ocenę istotności ryzyka strategicznego, przeprowadzaną w ramach oceny adekwatności kapitałowej, ocenę kapitałowych testów warunków skrajnych, analizę ryzyka wyniku finansowego.

Zarządzanie ryzykiem biznesowym objęte jest systemem mechanizmów kontrolnych uwzględniających wszystkie elementy tego procesu, a zwłaszcza narzędzia pomiaru, ocenę realizacji polityk i planów finansowych i strategicznych Banku, system kompetencji i odpowiedzialności, mechanizmy informacyjno - sprawozdawcze stosowane na poszczególnych szczeblach zarządzania.

W 2018 roku Bank identyfikował wysokie ryzyko wyniku finansowego z uwagi na brak realizacji planowanego na 2018 rok wyniku finansowego. Głównym czynnikiem determinującym poziom uzyskanego wyniku (straty) były utworzone rezerwy oraz odpisy aktualizujące z tytułu należności. Bank zbieżnie z założeniami PPN realizował przyjęte cele w zakresie dotyczącym wyniku na działalności bankowej, uzyskał także korzystny efekt w postaci istotnego ograniczenia kosztów działania, w zakresie na jaki Bank ma realny wpływ.

6.7 Zarządzanie kapitałem

Ryzyko niewypłacalności (kapitałowe) – ryzyko wynikające z niezapewnienia kapitału, jak i braku możliwości osiągnięcia poziomu kapitału adekwatnego do ponoszonego przez bank ryzyka prowadzonej działalności, niezbędnego do pokrycia nieoczekiwanych strat oraz spełniającego wymogi nadzorcze umożliwiające dalsze samodzielne funkcjonowanie banku

Celem strategicznym w zakresie zarządzania kapitałem (ryzykiem niewypłacalności) jest zapewnienie odpowiedniej struktury i systematycznego wzrostu funduszy własnych, adekwatnych do skali i rodzaju ryzyka prowadzonej działalności, głównie poprzez maksymalizację wyniku finansowego oraz jego przeznaczanie na zwiększenie funduszy własnych Banku. Cele szczegółowe zawarte są w Polityce kapitałowej, stanowiącej uszczegółowienie Strategii.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy zobowiązany jest przestrzegać wymogów kapitałowych i wytycznych dotyczących adekwatności kapitałowej przyjętych w ramach pakietu CDR IV/CRR.

Adekwatność kapitałowa jest stanem, w którym wysokość posiadanej przez Bank bazy kapitałowej jest wystarczająca do spełnienia wymagań regulacyjnych w zakresie wymogów kapitałowych oraz kapitału

wewnętrznego. Publikowanie informacji na temat adekwatności kapitałowej banku realizowane jest w ramach regulacji uzupełniających dotyczących polityki ujawnień.

Zarządzanie adekwatnością kapitałową ma na celu utrzymywanie kapitału, w sposób ciągły, na poziomie adekwatnym do skali oraz profilu ryzyka działalności Banku.

Proces zarządzania adekwatnością kapitałową obejmuje m. in.: identyfikację i monitorowanie istotnych rodzajów ryzyka, szacowanie kapitału wewnętrznego na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka oraz łącznego kapitału wewnętrznego, monitorowanie, raportowanie, prognozowanie oraz limitowanie adekwatności kapitałowej, przeprowadzanie kapitałowych testów warunków skrajnych (w kilku wariantach), w odniesieniu do poziomu łącznego współczynnika kapitałowego oraz współczynnika kapitału TIER I, dokonywanie alokacji kapitału wewnętrznego, weryfikację okresową procesu oceny adekwatności kapitałowej.

Głównymi miernikami adekwatności kapitałowej są: łączny współczynnik kapitałowy, współczynnik kapitału TIER I, współczynnik kapitału podstawowego TIER I, relacja funduszy własnych do kapitału wewnętrznego, wskaźnik dźwigni.

Z uwagi na dokonane korekty dot. utworzonych rezerw celowych i odpisów aktualizujących na należności kredytowe, w związku z aktualizacją zabezpieczeń należności i limitów pomniejszych ekspozycji kredytowych, przeprowadzonych w m-cu marcu 2019 r. uległ przeszacowaniu wynik lat ubiegłych i wynik 2018 r., co wpłynęło na znaczące obniżenie kapitału Tier I i wystąpienie przekroczeń minimalnych kapitałowych norm regulacyjnych.

Główne wskaźniki adekwatności kapitałowej Banku na koniec grudnia 2018 roku kształtowały się na następującym poziomie:

- łączny współczynnik kapitałowy – **8,44%**,
- współczynnik kapitału TIER I – **3,97%**,
- współczynnik kapitału podstawowego TIER I – **3,69%**,
- wskaźnik dźwigni – **1,79** (definicja przejściowa), **1,67** – w pełni wprowadzona definicja.

Na koniec 2018 r. wystąpiła konieczność utrzymywania kapitału wewnętrznego na poziomie przekraczającym fundusze własne Banku.

Poprawa sytuacji Banku w zakresie adekwatności kapitałowej, wzmocnienie posiadanej bazy kapitałowej oraz uzyskanie docelowych poziomów współczynników kapitałowych uwzględniających wymogi regulacyjne i wymagane poziomy współczynników wraz z wymogiem połączonego bufora stanowi jedno z głównych założeń realizowanego przez Bank od 2016 roku Programu Postępowania Naprawczego oraz Strategii Banku.

7.Kultura organizacji

Podkarpacki Bank Spółdzielczy realizuje stabilną i bezpieczną formę funkcjonowania, która ma wpływ na postępowanie kierownictwa i pracowników Banku. Ustalenie wspólnych wartości i wzorów postępowania całej załogi jest istotnym zadaniem realizowanym przez kadrę kierowniczą.

Fundamentalnym celem Podkarpackiego Banku Spółdzielczego, w zakresie kultury organizacyjnej, jest realizowanie obowiązujących norm postępowania. Normy i zasady działania są zapisane w formie wytycznych, procedur, opisu stanowisk pracy, profilu wymagań.

Podstawową przesłanką funkcjonowania Podkarpackiego Banku Spółdzielczego jest oferowanie usług w sposób jak najbliższy realnym potrzebom klientów. Bank stawia sobie za cel wysoką elastyczność działania oraz szybkie i sprawne dostosowanie się do oczekiwań klientów. Podstawowe znaczenie ma sposób obsługi klienta, zapewniający jak najwyższy poziom bezpieczeństwa. Istotne znaczenie ma również zapewnienie zgodności jakości obsługi z celem świadczenia obsługi bankowej na najwyższym, możliwym poziomie jakości, w sposób zapewniający jak najbardziej efektywne zaspokojenie potrzeb finansowych klientów. Równocześnie czynnikiem obecnym w działaniach pracowników Banku jest gotowość do wprowadzania zmian w celu podwyższenia jakości obsługi. Gotowość świadczenia usług w nowy, bardziej efektywny sposób jest czynnikiem uwzględnianym w ocenie oraz w poziomie wynagrodzenia pracowników Banku.

Podstawowym, kulturowym uwarunkowaniem funkcjonowania Podkarpackiego Banku Spółdzielczego jest wykazywanie przez pracowników Banku wysokiego poziomu własnej inicjatywy. Obsługa klientów Banku powinna łączyć w sobie wysoką odpowiedzialność oraz skłonność do poszukiwania nowych efektywnych rozwiązań. Świadomość konieczności zarządzania ryzykiem bankowym jest powszechnym elementem szkolenia pracowników. Istotnym czynnikiem oceny pracowników jest także zdolność do generowania dochodów Banku. Przedsiębiorczy sposób myślenia i dostosowane do tego sposobu działanie jest głównym kierunkiem szkolenia pracowników zajmujących się bezpośrednią obsługą klientów. Aktywność w wykorzystaniu pojawiających się, nowych możliwości świadczenia usług bankowych jest stale pozytywnie wspierana przez Zarząd Podkarpackiego Banku Spółdzielczego. W celu uzyskania możliwości rozwojowych Bank angażuje znaczące środki finansowe w profesjonalne szkolenia i inne formy podnoszenia kwalifikacji pracowników.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy dostrzega ścisły związek między celami strategicznymi Banku i strukturą organizacyjną. Korzystne zmiany w pozycji konkurencyjnej są uzyskiwane w wyniku efektywnie przeprowadzanych zmian strukturalnych.

Zarząd Podkarpackiego Banku Spółdzielczego podejmuje działania mające na celu powiązanie osiągania celów strategicznych Banku z konkretnymi celami postępowania poszczególnych pracowników. Inicjowanie i podtrzymywanie gotowości do pozytywnych zmian jest jednym z podstawowych celów wyższej kadry zarządzającej Banku. Równie ważny jest wpływ zmian organizacyjnych na poziom zadowolenia klientów. Dzięki utrzymywaniu wysokiego poziomu zadowolenia klientów możliwe jest utrzymanie równowagi między krótkoterminowymi celami finansowymi i długoterminową lojalnością klientów Podkarpackiego Banku Spółdzielczego. Dodatkowym czynnikiem oceny jest wpływ na wewnętrzną efektywność funkcjonowania procesów organizacyjnych Banku.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy podwyższa jakość rozwiązań informatycznych, których celem jest efektywne przetwarzanie informacji. Dodatkowymi, istotnymi konsekwencjami zmian technologicznych jest skracanie czasu wykonywania transakcji bankowych. Poprawa technicznego funkcjonowania podstawowych procesów bankowych ma istotne znaczenie dla osiągnięcia wyższej efektywności. Czynniki wpływającymi na poprawę wyniku finansowego Banku jest zarówno zadowolenie pracowników jak i satysfakcja klientów. Na zadowolenie pracowników korzystnie wpływa jasność reguł zarządzania oraz konsekwencja w realizacji postawionych zadań. Natomiast zadowolenie klientów wynika z systematycznej analizy oczekiwań oraz długookresowego budowania relacji opartych na wzajemnym zaufaniu. Ważnym elementem działalności banku jest i będzie także zaangażowanie w realizację istotnych społecznie celów. Silnym czynnikiem identyfikacyjnym jest współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego. Ten rodzaj działalności ma istotny wpływ na tworzenie pozytywnego wizerunku Banku. Odpowiedzialność społeczna Podkarpackiego Banku Spółdzielczego jest bezpośrednią przyczyną zawierania wielu korzystnych finansowo transakcji. Także postępowanie zgodne z zasadami etyki przynosi w ocenie Banku zarówno jakościowe, jak i finansowe efekty. Ważnym elementem tworzenia pozytywnego wizerunku Banku jest także uczestnictwo w przedsięwzięciach mających na celu zwiększenie atrakcyjności gospodarczej obszarów funkcjonowania banku. Uczestnictwo Podkarpackiego Banku Spółdzielczego w lokalnych inicjatywach oraz wielu organizacjach samorządów gospodarczych jest przejawem równoczesnej troski o społeczny kontekst działalności Banku oraz poziom rozwoju gospodarczego.

8. Zasady Ładu Korporacyjnego

Podkarpacki Bank Spółdzielczy stosuje Zasady Ładu Korporacyjnego przyjęte na mocy uchwały nr 218/2014 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 22 lipca 2014, w możliwie najszerszym zakresie, przy uwzględnieniu zasady proporcjonalności wynikającej ze skali, charakteru działalności i specyfiki organizacji. Zasady Ładu Korporacyjnego są zbiorem zasad określających relacje wewnętrzne i zewnętrzne w Banku, w tym relacje z udziałowcami i klientami, organizację, funkcjonowanie nadzoru wewnętrznego oraz kluczowych systemów i funkcji wewnętrznych, a także organów statutowych i zasad ich współdziałania.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy stosuje również Kodeks Etyki Bankowej – dokument opracowany przez Związek Banków Polskich, zawierający zbiór zasad postępowania odnoszących się do banków, osób w nich zatrudnionych oraz osób za których pośrednictwem banki wykonują czynności bankowe. Uchwałą Zarządu Banku zobowiązała wszystkich pracowników do stosowania zasad zawartych w Kodeksie.

9. Pozostałe informacje

9.1 INFORMACJE UJAWNIANE NA PODSTAWIE ART.111a USTAWY PRAWO BANKOWE

- 1) informacje o jego działalności, w podziale na poszczególne państwa członkowskie i państwa trzecie, w których posiada podmioty zależne, na zasadzie skonsolidowanej w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 48 rozporządzenia nr 575/2013 za dany rok obrotowy – nie dotyczy, Bank działa jedynie na terenie Rzeczypospolitej Polskiej i nie posiada podmiotów zależnych, [
- 2) informacje o stopie zwrotu z aktywów obliczonej jako iloraz zysku netto i sumy bilansowej – wskaźnik na dzień 31.12.2018r. wynosi (-)1,20%,
- 3) informacje o zawarciu umowy, o której mowa w art. 141t ust. 1, stronach umowy, jej przedmiocie oraz kosztach, o ile działa w jednym z holdingów, o których mowa w art. 141f ust.1 – nie dotyczy, Bank nie działa w holdingu i nie zawarł takiej umowy.

9.2 Sprawy sporne oraz sprawy zbiorowe – informacja w tym zakresie znajduje się w punkcie 36 części II Informacji dodatkowej sprawozdania finansowego.

9.3 Bank nie otrzymywał wsparcia finansowego pochodzącego ze środków publicznych.

10. Perspektywy na przyszłość

Rok sprawozdawczy zamknął się sumą bilansową w kwocie 2 977 886 897,74 zł oraz wynikiem finansowym – stratą netto w kwocie 35 836 040,27 zł. Z uwagi na dokonane korekty dot. utworzonych rezerw celowych i odpisów aktualizujących na należności kredytowe, w związku z aktualizacją zabezpieczeń należności i limitów pomniejszeń ekspozycji kredytowych, przeprowadzonych w m-cu marcu 2019 r. uległ również przeszacowaniu wynik lat ubiegłych, co wpłynęło na obniżenie kapitału Tier I. Wskaźniki kapitałowe kształtują się poniżej minimalnych regulacyjnych norm nadzorczych.

Zgodnie z wymogami przepisów Ustawy o rachunkowości sprawozdanie finansowe za 2018 rok zostało poddane badaniu przez Związek Rewizyjny Banków Spółdzielczych w Poznaniu – firmę audytorską nr 1671 - który wyda stosowną o nim opinię.

Należy nadmienić, że w okresie pomiędzy datą sprawozdania a datą sporządzenia niniejszej informacji, zaistniały dodatkowe przesłanki mające wpływ na sytuację kapitałową Banku, co spowodowało dalsze pogorszenie norm kapitałowych. Powyższe dotyczyło dokonanej przez sąd rejestracji połączenia spółek transakcji znakowej, co wpłynęło na wyksięgowanie ujmowanego w kapitale Tier I funduszu z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży w kwocie 47,3 mln zł.

W kolejnym okresie konieczna jest intensyfikacja działań na rzecz wzmocnienia wyniku finansowego, na poziomie zapewniającym możliwość realnej odbudowy funduszy własnych, co będzie możliwe przy realizacji optymistycznych scenariuszy dot. oczekiwanych przez Bank efektów działalności windykacyjnej.

Przy znaczącym ograniczeniu działalności kredytowej, wyzwaniem na kolejne okresy jest przebudowa struktury przychodowej w kierunku wzmocnienia przychodów pozaodsetkowych, uzyskiwanych z innych tytułów (nie powiązanych z produktem kredytowym). Bank przewiduje także dalsze działania na rzecz istotnego ograniczenia kosztów działania, wynikające przede wszystkim z planowanego zmniejszenia skali działalności.

Obecną sytuację Banku nadal determinuje jakość portfela kredytowego oraz materializacja kosztów ryzyka kredytowego, dotycząca w znacznej mierze poprzednich realiów funkcjonowania Banku, tj. okresu przed wdrożeniem Programu Postępowania Naprawczego, jednak Bank szacuje, że będą one kształtować się na znacznie niższym poziomie niż dotychczas.

Kluczową kwestią dla poprawy jakości portfela kredytowego i wyniku finansowego będzie intensyfikacja działań w obszarze restrukturyzacji i windykacji. Powyższe ma zapewnić uzyskiwanie stabilnego tempa wzrostu przychodów z tytułu odzyskiwanych kwot oraz rozwiązywania rezerw oraz przyczynić się do zmniejszenia wartości kredytów zagrożonych, przy minimalizowaniu ponoszonych kosztów.

Bank identyfikuje zagrożenie realizacji przyjętych celów dot. wyniku finansowego i adekwatności kapitałowej w czynnikach zewnętrznych związanych z brakiem wzrostu stóp procentowych, przede wszystkim

jednak niższą niż oczekiwana skutecznością działań windykacyjnych, jak również w obszarze związanym z ewentualną koniecznością dalszych zmian klasyfikacji ekspozycji kredytowych.

Wskazanie założeń strategii Banku na najbliższe lata

Założenia Strategii Banku na najbliższe lata są zbieżne z celami określonymi w Programie Postępowania Naprawczego i opierają się na kontynuacji działań w kluczowych dla Banku obszarach, dotyczących w szczególności:

- 1) odbudowy funduszy własnych Banku oraz poprawy sytuacji w obszarze adekwatności kapitałowej,
- 2) poprawy jakości i struktury portfela kredytowego oraz obniżenia poziomu ryzyka kredytowego,
- 3) dalsza przebudowa struktury aktywów ważonych ryzykiem w celu obniżenia wymogu kapitałowego,
- 4) uzyskanie korzystnych efektów optymalizacji kosztowej,
- 5) poprawa efektywności działania, głównie w obszarze windykacyjnym.

Głównym celem na najbliższy okres pozostaje zwiększenie efektywności działania (przede wszystkim w obszarze windykacyjnym) w celu uzyskania wyniku finansowego na poziomie stanowiącym realne źródło wzmocnienia bazy kapitałowej oraz poprawa jakości portfela kredytowego.

Podstawowym celem Banku jako organizacji jest reagować na zmieniające się potrzeby rynku i spełniać oczekiwania jego uczestników poprzez kreowanie oferty produktowej z zachowaniem odpowiednich standardów bezpieczeństwa. Bank zamierza utrzymać liczbę obsługiwanych klientów oraz wzmocnić ich zaufanie, głównie poprzez zapewnienie odpowiedniej jakości standardów obsługi oraz budowanie korzystnego wizerunku Banku.

Nadal aktualna pozostaje kwestia współpracy ze środowiskami lokalnymi, z zachowaniem aspektu opłacalności i oceny poziomu ryzyka podejmowanych przez Bank przedsięwzięć.

Powyższe cele Bank będzie realizował adekwatnie do możliwości finansowych i kapitałowych.

11. Ryzyko kontynuacji działalności Jednostki

Zagrożenie dla kontynuacji działalności jest związane z obecną sytuacją kapitałową Banku, tj. koniecznością pokrycia straty za 2018 r. oraz straty z lat ubiegłych kapitałami własnymi Banku (w tym częściowo funduszem udziałowym). Jednocześnie Bank zachowuje zdolność do generowania wyniku operacyjnego w bieżącym okresie, co przy planowanych efektach działalności windykacyjnej i ustabilizowaniu wyniku z tytułu rezerw i odpisów pozwoliłoby na stopniową odbudowę bazy kapitałowej. Podkarpacki Bank Spółdzielczy pomimo trudnej sytuacji kapitałowej zamierza kontynuować działalność według założeń określonych w Strategii działania Banku na lata 2019-2023, o czym szczegółowo wskazano w Informacji dodatkowej cz. I.

12. Informacje niefinansowe

Misja Banku

Misją Podkarpackiego Banku Spółdzielczego jest utrzymanie statusu instytucji bezpiecznej i przyjaznej dla klientów, świadczącej wysokiej jakości usługi finansowe oraz wspierającą lokalną przedsiębiorczość. Celem funkcjonowania Podkarpackiego Banku Spółdzielczego jest systematyczne umacnianie pozycji rynkowej poprzez budowę silnych i długookresowych relacji z Klientami przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii i kanałów dystrybucji.

Opis modelu biznesowego Banku

Podkarpacki Bank Spółdzielczy jest jednym z największych banków spółdzielczych działających na polskim rynku. Łączy innowacyjne podejście do bankowości, uwzględniając nowoczesne technologie i tradycyjne zasady, kierując się nimi od początku swojej działalności i jednocześnie oferując usługi

na najwyższym poziomie. Posiada obecnie ponad 70 placówek zlokalizowanych przede wszystkim na terenie Podkarpacia, ale także w kilku największych miastach Polski.

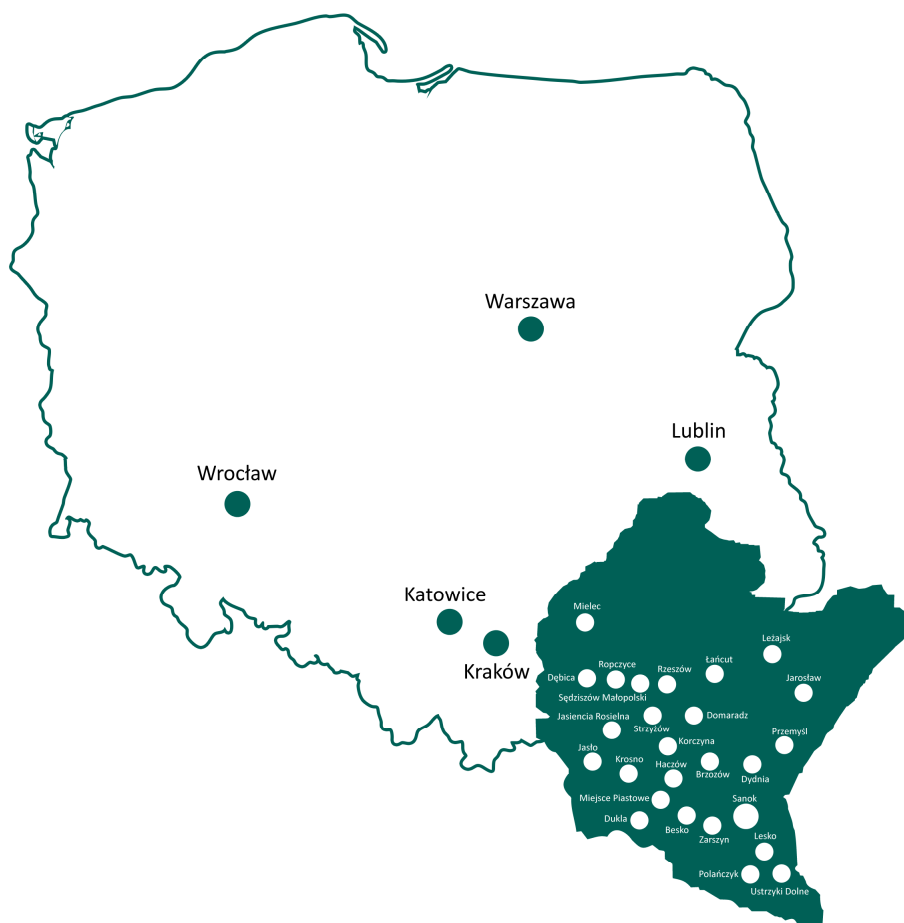
Podkarpacki Bank Spółdzielczy to lokalny Bank z blisko 150 - letnim doświadczeniem oraz wyłącznie polskim kapitałem, który w nowoczesny sposób rozwija tradycyjną bankowość spółdzielczą. Korzenie Podkarpackiego Banku Spółdzielczego sięgają 1871 roku, kiedy to powstało Powiatowe Towarzystwo Zaliczkowe w Sanoku na mocy ustawy o spółdzielniach z dnia 9 kwietnia 1871 r.

Bank zamierza aktywnie uczestniczyć oraz wpływać na przyszłe kierunki rozwoju gospodarczego regionu. Udział w pracach regionalnych samorządów gospodarczych oraz koordynacja współpracy samorządów gminnych i powiatowych z instytucjami gospodarczymi jest stałym elementem aktywności Banku. Poprzez propagowanie odpowiedzialności i bezpieczeństwa finansowego Bank wpływa na wzrost efektywności gospodarowania.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy z siedzibą w Sanoku, zgodnie z przyjętym Statutem, może prowadzić działalność bankową na terenie całego kraju. Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. posiadał:

5 Oddziałów	25 Oddziałów Operacyjnych	7 Agencji
29 Punktów Obsługi Klienta	7 Placówek Samoobsługowych	

Bank prowadzi sprzedaż własnych produktów poprzez spółkę w pełni zależną od Banku działającą pod nazwą PBS Finanse S.A. Zlecone czynności dotyczące określonych produktów i usług bankowych realizowane przez PBS Finanse SA w imieniu i na rzecz Banku, wykonywane są na podstawie Umowy Agencyjnej. Czynności agencyjne zlecone wykonywane są w pięciu oddziałach Agenta zlokalizowanych w największych ośrodkach miejskich w kraju, tj. w Warszawie, Wrocławiu, Katowicach, Krakowie, Lublinie.

Bank koncentruje jednak swoją działalność przede wszystkim na terenie województwa podkarpackiego, w którym to zlokalizowane są wszystkie jednostki organizacyjne. Stolicą województwa podkarpackiego jest Rzeszów, który jest także głównym ośrodkiem wiodącym w obszarze gospodarczym, naukowym i kulturalnym całej południowo-wschodniej Polski.

Na terenie Podkarpacia funkcjonuje 17 podstref Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro-Park Mielec oraz największy w Polsce klaster przemysłu lotniczego – Dolina Lotnicza. Centrum Doliny Lotniczej znajduje się w Rzeszowie, a głównymi ośrodkami Doliny Lotniczej obok Rzeszowa są największe przemysłowe miasta województwa takie jak Mielec, Krosno, Dębica czy Sędziszów Małopolski. We wszystkich tych miastach Bank aktywnie współpracuje z lokalnymi przedsiębiorstwami.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy ze względu na swoją długoletnią historię oraz tradycje związane z regionem podkarpackim współpracuje silnie z lokalnymi jednostkami samorządów terytorialnych. Aktywnie uczestniczy w przetargach ogłaszanych przez JST zarówno w zakresie kredytowania, jak i obsługi bankowej budżetów gmin i powiatów.

<p>89 530 wydanych kart płatniczych</p>	<p>67 065 kont bankowych z dostępem do PBSbank24</p>	<p>15 315 użytkowników PBSbank24 mobile</p>
--	---	--

109 613

**prowadzonych
rachunków Klientów
indywidualnych,
firmowych, rolników
i JST**

14 345

**udziałowców –
Członków Banku**

584

Pracowników

Nagrody i wyróżnienia

O jakości usług i o tym, że Podkarpacki Bank Spółdzielczy jest godnym zaufania partnerem świadczą liczne nagrody i wyróżnienia otrzymane w ostatnich latach. Kluczowe nagrody otrzymane w 2018 roku:

W IV edycji Konkursu Szkolnych Kas Oszczędności „Młodzi Mistrzowie Oszczędzania”, organizowanego przez Ministra Edukacji Narodowej, otrzymaliśmy znak jakości „Bank przyjazny SKO”.

Za wkład w rozwój bankowości spółdzielczej Związek Banków Polskich uhonorował Medalem im. Mikołaja Kopernika Panią Monikę Krawczyk, która pełni obowiązki prezesa Podkarpackiego Banku Spółdzielczego.

Spółeczna odpowiedzialność biznesu

Nieduża skala działalności Banku powoduje, że nie posiada on doprecyzowanych i ściśle określonych polityk w kwestiach społecznej odpowiedzialności biznesu.

Jednak w regulacjach prawnych i wewnętrznych, w oparciu o które funkcjonuje na co dzień Bank oraz w podejmowanych działaniach stara się budować pozytywne i trwałe relacje ze swoimi Klientami, aktywizować i wpływać na rozwój lokalnych społeczności oraz minimalizować negatywny

wpływ Banku i jego Klientów na środowisko naturalne. Niezwykle istotny z punktu widzenia odpowiedzialnego biznesu jest obszar stosunków pracy, w którym regulacje Podkarpackiego Banku Spółdzielczego również znajdują odzwierciedlenie. W tej kwestii Bank najwięcej uwagi skupia na wzroście wiedzy i umiejętności pracowników oraz zaangażowaniu ich w rozwój Banku.

Obszar relacji z klientami

Wszelkonostronna, ale także jasna i przejrzysta oferta, dopasowana do indywidualnych potrzeb Klienta to cel, do którego dąży Bank. W tej drodze pomoc może aktywny dialog z Klientami.

Bank przykładą ogromną wagę do zgodności produktów i usług z wymogami prawa, jak również do kwestii związanych z ochroną danych osobowych, tajemnicą bankową, tajemnicą zawodową czy informacjami poufnymi. Dokłada także wszelkich starań, by komunikacja kierowana do Klientów była czytelna, zgodna z obowiązującymi regulacjami oraz wyczerpująca.

Na Banku, jako instytucji zaufania społecznego spoczywa odpowiedzialność za cyfrowe bezpieczeństwo. Dbamy o sukcesywny rozwój technologii gwarantujących bezpieczeństwo operacji i transakcji. W celu niezależnej weryfikacji poprawności działania środowiska teleinformatycznego Banku oraz stanu bezpieczeństwa w tym zakresie przeprowadzane są specjalistyczne audyty zewnętrzne obejmujące całość obszaru. Przeprowadzane są także wewnętrzne kontrole stanu bezpieczeństwa systemów przez pracowników Departamentu Informatyki. Rozwijane są również posiadane systemy monitoringu sprzętu i systemów informatycznych. W 2018 r. podjęto szereg działań w celu zwiększenia bezpieczeństwa Klientów w sieci:

- 1) Utrzymanie założonych reguł polityki bezpieczeństwa,
- 2) Cykliczne skanowania wybranych obszarów sieci, za pomocą dedykowanej aplikacji,
- 3) Monitorowanie stron internetowych, w tym w zakresie dostępności bankowości internetowej, szybkości odpowiedzi serwerów www, dostępności poszczególnych elementów bankowości internetowej,
- 4) Wykonano kompleksową przebudowę wszystkich segmentów sieci. Mając na celu zwiększenie bezpieczeństwa sieciowego zakupiono nowe urządzenia aktywne, zmieniono architekturę segmentów sieci i dokonano konfiguracji zgodnie z najnowszymi trendami

i praktykami.

Bank chce być blisko swoich Klientów i z bezpośredniego kontaktu dowiadywać się, jak ulepszać produkty i usługi, by jeszcze lepiej spełniały oczekiwania dlatego m. in. dodano nowe funkcjonalności do aplikacji mobilnej PBSbank24 mobile:

- 1) przelew QR
- 2) kursy walut
- 3) historia rachunków walutowych
- 4) kalkulatory walutowe
- 5) wieloinstancyjność (jeden użytkownik może posiadać aplikację na kilku urządzeniach).

Jednocześnie Bank dokłada wszelkich starań, aby wzmacniać świadomość pracowników w kwestiach właściwych cyfrowych zachowań tak w pracy, jak i życiu prywatnym.

Wszelkie uwagi i opinie Klientów są dla Banku cennymi wskazówkami. Również reklamacje są niezwykle ważną częścią komunikacji z Klientem. W Podkarpackim Banku Spółdzielczym Klient może skontaktować się z Bankiem w wybrany przez siebie sposób. Może zgłosić reklamacje osobiście w oddziałach i agencjach, tradycyjną pocztą, pisząc na adres korespondencyjny, dzwoniąc na infolinię lub zgłaszając poprzez bankowość elektroniczną. Bank dokłada wszelkich starań, aby jak najszybciej rozpatrywać otrzymywane zgłoszenia, rozwiązywać problemy i wyciągać wnioski.

Opracowywane raporty reklamacyjne analizowane są pod kątem zasadności roszczeń, w kontekście ewentualnych niezrozumiałych zapisów, które mogą być wątpliwymi dla Klientów. Analiza raportów reklamacyjnych pozwala tworzyć zalecenia oraz w przyszłości eliminować najczęstsze przyczyny reklamacji.

Nasze podejście do tego obszaru podlega ścisłym wewnętrznym regulacjom przy pełnej zgodności z obowiązującym prawodawstwem (m. in. ustawą o ochronie danych osobowych, prawem bankowym, ustawą o świadczeniu usług drogą elektroniczną czy ustawą prawo telekomunikacyjne).

Obszar zaangażowania społecznego

Bank jest nieodłączną częścią lokalnych społeczności, z których wywodzą się Klienci, pracownicy i partnerzy Banku. Dlatego Bankowi zależy na rozwoju lokalnym i rozwiązywaniu ważnych dla mieszkańców problemów. W lokalne działania bardzo chętnie włączają się pracownicy. Niewątpliwie wspieranie rozwoju lokalnych społeczności jest jednym z fundamentów polskiej bankowości spółdzielczej.

Bank adekwatnie do możliwości finansowych wspiera inicjatywy lokalne i regionalne z różnych dziedzin, zarówno mających na celu rozwój gospodarczy regionu, jak i tych o wymiarze charytatywnym czy filantropijnym, wpisujących się w szeroko pojęte zagadnienia społecznej odpowiedzialności biznesu.

Bank nadal angażuje się w sport, wspierając kluby sportowe m.in.: ASSECO RESOVIĘ RZESZÓW – ekstraklasowy klub siatkówki mężczyzn oraz MIASTO SZKŁA KROSNO – ekstraklasowy klub koszykówki mężczyzn.

Wśród instytucji, z którymi w ostatnim roku Bank podjął współpracę należy wymienić również: Akademia Hokeja Sanok, Biuro Wystaw Artystycznych w Sanoku, Young Arts Festiwal Krosno, Tygodnik Nowe Podkarpacie – organizatora kolejnej edycji Podkarpackiej Nagrody Samorządowej.

Bank brał czynny udział w akcji charytatywnej Szlachetna paczka, angażowaliśmy się również w Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, wspierając Bieszczadzki Oddział WOŚP.

Kolejnym obszarem, który zajmuje ważną pozycję w działalności społecznej Banku jest edukacja finansowa. Bank czuje się odpowiedzialny za budowanie zaufania do sektora bankowego oraz edukację społeczeństwa świadomego i bezpiecznego korzystania z produktów i usług bankowych, zwłaszcza w dobie nowych technologii i coraz bardziej skomplikowanych produktów finansowych.

Powszechnie wiadomym jest, że naukę dobrych praktyk i nawyków oraz umiejętności poruszania się w świecie codziennych finansów warto rozpocząć jak najwcześniej. Dlatego Bank od lat współpracuje ze szkołami z terenu swojego działania. Prowadzi lekcje bankowe, uczy oszczędzania w ramach Szkolnych Kas Oszczędności.

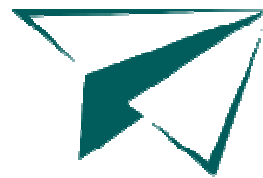
Podkarpacki Bank Spółdzielczy przystąpił do projektu Bankowcy dla Edukacji Finansowej Młodzieży BAKCYL prowadzonego przez Fundację Warszawski Instytut Bankowości. Projekt stanowi przykład społecznie odpowiedzialnego współdziałania na rzecz podniesienia poziomu wiedzy finansowej młodego pokolenia Polaków.

Przystąpiliśmy do kolejnej, szóstej edycji Programu Talentowisko przedsięwzięcia edukacyjnego Banków Spółdzielczych z Grupy BPS, mającego na celu rozwijanie dobrych nawyków w oszczędzaniu i życiowej zaradności.

Dobroczynność to jak wiadomo podstawowy instrument budowania solidarności społecznej. W imieniu Podkarpackiego Banku Spółdzielczego od 5 lat w tej dziedzinie specjalizuje się Fundacja pbs pomagam. W tym czasie na cele charytatywne przekazała kwotę **194 266 złotych**. Fundacji leży na sercu przede wszystkim wszechstronne wsparcie rozwoju dzieci, bo w nich pokładane są największe nadzieje – BO W KAŻDYM Z NAS JEST DZIECKO!

Poprzez podejmowane działania Fundacja pragnie stwarzać optymalne warunki rozwoju społecznego i osobistego dzieci, wspierać proces odkrywania talentów oraz dawać szansę na pomoc tym, którzy tego potrzebują z przyczyn losowych lub zdrowotnych. Swoimi działaniami Fundacja stara się zmieniać szkoły oraz inne placówki opiekuńczo-wychowawcze, aby stawały się miejscami jak najbardziej przyjaznymi uczniom, rodzicom i nauczycielom. W 2016 roku Fundacja pbs pomagam uzyskała status organizacji pożytku publicznego.

Obszar stosunków pracy

Podkarpacki Bank Spółdzielczy działa w sposób sprawiedliwy i uczciwy, szanując innych i przestrzegając przepisów prawa oraz standardów zawodowych, a wszelkie standardy zostały opisane w wewnętrznych regulacjach.

Prawdą powszechnie znaną jest fakt, że bardzo silnym „motorem napędowym” każdej instytucji może stać się jej kultura organizacyjna. Jest jednak pewien warunek - pracownicy wierzą i dzielą jej kluczowe założenia. Wiadomo także, że w miejscu pracy spędzamy 1/3 każdego dnia. Satysfakcja z pracy ma więc bardzo duże znaczenie dla zadowolenia każdego z nas. Dlatego Bank dokłada wszelkich starań by był dobrym miejscem pracy – przyjaznym i tworzącym każdemu szansę rozwoju zawodowego i osobistego.

Kadrę Podkarpackiego Banku Spółdzielczego stanowiło na koniec 2018 roku 585 pracowników.

Bank w swych działaniach stara się na bieżąco dostosowywać poziom zatrudnienia do aktualnych potrzeb biznesowych i planów rozwojowych Banku. Oznacza to tworzenie nowych stanowisk pracy, ale czasem wiąże się z redukcją etatów.

Relacje z pracownikami regulują przejrzyste zapisy w zakresie praw i obowiązków pracowników. Polityka Banku w tym zakresie zaczyna się już na etapie rekrutacji i obejmuje cały okres zatrudnienia.

Najważniejszymi aktami wewnętrznymi regulującymi kwestie zatrudniania i zarządzania pracownikami są „Regulamin pracy Podkarpackiego Banku Spółdzielczego”, „Regulamin wynagradzania pracowników”. Uzupełniają je procedury związane z rekrutacją, działaniami rozwojowymi, czy procesem oceny pracowników.

Bank stara się zapewnić godziwe, pod każdym względem, warunki zatrudnienia - przyjazne, niedyskryminujące środowisko pracy. Posiada kompleksowe podejście do kwestii wynagrodzeń. Pracownicy mają również możliwość przystąpienia do grupowego ubezpieczenia na życie.

Fundusz świadczeń pracowniczych, jaki funkcjonuje w Podkarpackim Banku Spółdzielczym umożliwia wsparcie obecnych i emerytowanych pracowników, dla których Bank był ostatnim pracodawcą. Z tego samego funduszu Bank dofinansowywany jest wypoczynek pracowników, działalność sportowo-rekreacyjna lub kulturalno-oświatowa. Zasady wynagradzania pracowników oraz zasady przyznawania świadczeń pieniężnych określone są tak, aby odpowiadały w szczególności rodzajowi wykonywanej pracy i kwalifikacjom wymaganym przy jej wykonywaniu, a także uwzględniały ilość i jakość świadczonej pracy.

Działania Banku ukierunkowane są na umacnianie i upowszechnianie kultury organizacyjnej. To ona w największym stopniu odróżnia banki od siebie. Bank chce wspierać swoich pracowników w rozwoju oraz budowaniu kompetencji. Zapewnia nie tylko szkolenia i programy rozwijające kompetencje menedżerskie, sprzedażowe i komunikacyjne, ale też wspiera działalności społeczne.

Polityka szkoleniowa ma na celu określenie optymalnego zakresu wiedzy i umiejętności, jakie pracownik powinien posiadać, aby mógł jak najlepiej realizować cele zawarte w strategii Banku. Proces szkolenia i rozwoju kadry powinien uwzględniać cele strategiczne, plany rozwoju i potrzeby Banku. Bank ułatwia pracownikom podnoszenie kwalifikacji zawodowych związanych z pracą wykonywaną przez pracownika na zajmowanym stanowisku.

159

szkoleń odbyło się
w 2018 roku

1 951

przeszkolonych
pracowników

Bank chce, aby wszyscy pracownicy, szczególnie gdy zaczynają pracę, szybko odnaleźli się w nowej dla nich strukturze oraz czuli się w niej dobrze, znali obowiązujące zasady i wartości. Dlatego nowozatrudnieni oraz stażyści, przechodzą szkolenie wprowadzające, podczas którego zdobywają informacje o procedurach, produktach, historii i bieżącym funkcjonowaniu Banku

W Banku stosowany jest system oceny pracowniczej, która przeprowadzana jest w sposób nie naruszający podstawowych zasad prawa pracy. Ocena pracownicza przeprowadzana jest nie rzadziej niż raz do roku w celu oceny efektywności i przydatności pracownika na zajmowanym stanowisku pracy, tworzenia kadry rezerwowej, aktualizacji opisu stanowisk pracy i zakresów czynności. Kadra kierownicza wyższego szczebla podlega ocenie dokonywanej przez Zarząd Banku. Na proces oceny składa się samoocena pracownika, ocena oceniającego oraz rozmowa oceniająca.

Kluczowe znaczenie w działalności organizacyjnej Banku odgrywa prewencja zachowań nieetycznych, na którą oddziałują skuteczne i wciąż doskonalone procedury i narzędzia oraz edukacja i budowanie świadomości pracowników. Dotyczy to zarówno zagrożeń, jak i efektywnego wykrywania nietolerowanych przez Bank zachowań, a także nieuchronności konsekwencji w przypadku złamania obowiązujących zasad.

W celu utrzymania poprawnych relacji w stosunku pracy wprowadzona została polityka antymobbingowa w Banku. Każdy pracownik, który uzna, że został poddany mobbingowi ma prawo wystąpić z pisemną skargą do pracodawcy. Postępowanie w sprawie skarg ma charakter poufny. W razie uznania skargi za uzasadnioną pracodawca może zastosować karę porządkową zgodnie z art. 180 KP lub wyciągnąć inne konsekwencje w ramach postanowień Regulaminu pracy. W udowodnionych rażących przypadkach mobbingu pracodawca może rozwiązać ze sprawcą stosunek pracy bez wypowiedzenia.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy wdrożył procedurę anonimowego zgłaszania naruszeń prawa oraz obowiązujących w Banku procedur i standardów etycznych. Tryb dokonywania zgłoszeń przez pracowników reguluje „Instrukcja anonimowego zgłaszania naruszeń prawa oraz obowiązujących w Banku procedur i standardów etycznych”.

„Polityka przeciwdziałania konfliktom interesów w Podkarpackim Banku Spółdzielczym” określa zasady ograniczania konfliktu interesów, w tym zasady identyfikacji, zarządzania oraz zapobiegania konfliktom interesów, a także zasady wyłączenia z procesu decyzyjnego członka Rady Nadzorczej, członka Zarządu Banku czy osoby zajmującej w Banku stanowisko kierownicze (dyrektorów lub kierowników komórek i jednostek organizacyjnych Banku), w przypadku zaistnienia konfliktu interesów lub możliwości jego zaistnienia. Celem Polityki jest zapobieganie niekorzystnym zjawiskom spowodowanym występowaniem postaw lub zachowań, dla których intencją jest realizacja prywatnych celów majątkowych lub celów osób trzecich, pozostających w sprzeczności z interesem Banku.

W Banku na dzień 31.12.2018 r. funkcjonowały związki zawodowe, a liczba członków to 145 osób.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy stosuje dobre praktyki branżowe bankowego środowiska zawodowego - Kodeks Etyki Bankowej przyjęty na XXV Walnym Zgromadzeniu Związku Banków Polskich w dniu 18 kwietnia 2013 roku. Dokument zawiera zbiór zasad postępowania odnoszących się do banków, osób w nich zatrudnionych oraz osób za których pośrednictwem banki wykonują czynności bankowe. Ponadto Bank, uwzględniając treść norm zawartych w Kodeksie Etyki Bankowej,

opracował i wdrożył, stanowiące rozwinięcie i uzupełnienie powyższych norm 'Zasady etyki zawodowej pracowników Podkarpackiego Banku Spółdzielczego.

Stosowane w Banku Zasady etyki zawodowej pracowników PBS oraz Kodeks Etyki Bankowej regulują właściwe i etyczne praktyki dotyczące relacji z klientami i pracownikami, relacji pomiędzy bankami oraz innymi instytucjami finansowymi, zasady postępowania ze skargami/reklamacjami klientów, a także zasady dotyczące współpracy banków ze środowiskiem lokalnym.

Podkarpacki Bank Spółdzielczy realizując strategię biznesową kieruje się nie tylko uwarunkowaniami ekonomicznymi, ale również słusznymi interesami swoich Klientów, pracowników, partnerów biznesowych, a także lokalnego środowiska. Bank dąży do zapewnienia wysokiego poziomu obsługi klientów stosując, podczas świadczenia usług i wykonywania czynności bankowych, zasadę profesjonalizmu, rzetelności, staranności, najlepszej wiedzy oraz uczciwości, lojalności i poszanowania wzajemnych interesów.

Ponadto, Bank stale poprzez podejmowane działania i realizowane projekty wykazuje oraz promuje wśród pracowników Banku postawę i wzorce etycznego zachowania i postępowania w relacjach z klientem oraz w relacjach wewnątrz organizacji.

Obszar ochrony środowiska

Pomimo, że wpływ Banku na zanieczyszczenie środowiska naturalnego jest stosunkowo niewielki, to w tej kwestii podejmowane są inicjatywy służące ochronie przyrody i otaczającej nas natury. Wśród tych działań wymienić możemy:

- Kontynuowano wymianę tradycyjnych źródeł światła w oświetleniu wewnętrznym placówek na technologię LED, wiąże się to z obniżaniem zapotrzebowania na energię elektryczną, a tym samym ma wpływ na redukcję emisji CO₂,
- Wdrożenie w poprzednich latach urządzeń do optymalizacji napięcia „Powerstar”, przynosi wymierne efekty w postaci obniżenia zużycia energii elektrycznej co również przekłada się na redukcję emisji CO₂
- Zgodnie z ustawą o substancjach zubożających warstwę ozonową oraz fluorowanych gazach cieplarnianych wykonywano serwis i nadzór urządzeń klimatyzacyjnych zawierających tzw. F-gazy, oraz potwierdzano to dokonując wpisów w Centralnym Rejestrze Operatorów.
- Dążono do optymalizacji wydruków, a w związku z tym redukcji zużycia papieru, co przekłada się na ochrony lasów.
- Taki sam efekt przyniosło wdrożenie Systemu Obsługi Dokumentów oraz Systemu Obsługi Faktur, dzięki digitalizacji obiegu dokumentów ograniczono zużycie papieru.
- Zużyty sprzęt komputerowego i elektroniczny przekazywano specjalistycznym firmom celem dokonania profesjonalnej utylizacji. Wszystkie takie działania potwierdzone są protokołami przekazania urządzenia elektronicznego do utylizacji.

ZARZĄD BANKU

1. *Monika Krawczyk* - p.o. Prezes Zarządu
2. *Agata Niemczyk* - Wiceprezes Zarządu
3. *Rafael Lelito* - Wiceprezes Zarządu
4. *Tomasz Seweryn* - Wiceprezes Zarządu
5. *Jolanta Pytlowany* - Członek Zarządu

**PODKARPACKI
BANK SPÓŁDZIELCZY
38-500 SANOK**

-1-

(pieczęć firmowa)

Sanok, dnia 17 maja 2019 roku